Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):
Titel | Title: Folkets-Hjælp =; פאלקס-הילף : מיטטיילונגען
Alternativ titel | Alternative title: Folks-hilf
Bindbetegnelse | Volume Statement: 1916; Nr. 1-5
Udgivet år og sted | Publication time and place: København, 1916

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

Folkets Hjælp. 1916.

2 _ 44
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 2 2°
1 1 02 0 2 00038 3
+Rex
BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

מוסקאט	15
מינא שאטינסקי	5
פ. דיאמאנט	10
מ׳ קעפיצקי	10
דירעקטאר ה. ג׳ טוריץ	500
ט׳ קושעל	200
אסקאר הייטקין	200
ישראל ראזענטהאל	100
מ׳ ה׳ מארקוס	100
דירעקטאר איזידאר אראנסאן	100
יאנסאן און קראפט	50
א׳ ריזיענמאן	100
י׳ שענזינאווסקי	50
ד׳ שענזאווסקי	100
א׳ יאקאבסאן	100

קריסטיאניא

ה׳ רובינשטיין	1000
מ׳ גלאט	1000
ר׳ קאריצינסקי	500
י. גיטעלסאן	200
מילנער	100
א׳ קאראן	25
פרוי קאראן	10
גרוזד	20
י׳ דאמעלין	5
איזאקסאן	5
שרה קעלער	2
ראשקאוויטש	5
מ׳ ארש	30
ל. אסטער	5
פ. וואלף	3
ב. יאפע	20

י׳ מאריאסאן	10
נ׳ ווינער	10
ס׳ טאמזשינסקי	5
פענקאוויטש	5
יעקב פיילמאן	5
ב. דאווידסאן	20
ס׳ פינצאוו	5
ד. גאלדבערג	5
פ׳ סארקא	5
מ. דיקמאן	10
פרל. מאלעט	5
י׳ עלאוויטש	5
פ׳ וואלטשמאן	10
א. קראסט	5
ס׳ פלישאנסקי	10
יוליאוס פיין׳ סטאוואנגער	10
ס. בלומבערג און י. לעווין	25
יצחק פיין	50
ה׳ בעקער	50
ע׳ פיין	25
נ׳ פיין	10
מ. שערמאן	20
ב׳ שווארצמאן	5
א׳ רעזניק	10
א׳ ליימאן	5
ס׳ סענעראוויטש	10
קעטי ווראט	5
מ. ווראט	10
ד. בעקער	10
י. פריקעלנער	100
א. בעקער	5
ס. פיין	5
מ׳ מאנקאוויטש	5

ע׳ לעווין	5
י. אולמאן	5
י. ראזענבערג	5
האלווערשטאט	2
פרוי דאווידסען	5
לעמקאוו	25
גראס	50
מארקוס	50
סיוו	30
ד׳ שאכט	15
א׳ רייף	5
מאריע לעווין	5
ס׳ באד	5
סאלאמאן גוס	10
אסטער	5
פרל׳ שראק	5
דארא לעווין	5
גאשיאס	20
ב׳ י׳ וויינבערג	50
יוליאוס וויינבערג	5
ראזא רובינשטיין	5
וו. וועשטשאנסקי	25
ס׳ קאצערגינסקי	25
מ. ניסעטשיק	20
א׳ סאמערסאן.	10
צוזאמען	קר׳ 3797

יענטשעפינג

האנס אנדערסאן (הוסקווארנא)	8
מאטוס	50

Акціонерное О-во „HEROS“
KØBENHAVN - ST. KONGENSG. 70 - TEL.: PALÆ 36
ИМПОРТ ИТАЛЬЯНСКІЯ ЭКСПОРТ
ЭФИРНЫЯ МАСЛА

A/S GRØN & WITZKE
ASSURANCEKONTORER
KONGENS NYTORV 6 KØBENHAVN TELEFON 93 16

געזאנג־פעראיין „הזמיר“
(דיריגענט מ׳ בערעזאווסקי)

פעראנשטאלטעט זונטאג ד׳ 10 דעצעמבער האלב 9 א זייגער אין אווענד פרעציז, אין
סטודענטערפעראיינ׳ס גרויסען זאל׳ וועסטערבולוואר 6

א גרויסען קאנצערט

מיטווירקענדע:
קעניגליכער קאמערמוזיקער ה׳ פיני העגריקוס׳
באריטאן־זינגער פראדע פראנדסאן׳
פיאניסטין פרוי מ׳ הארנעמאן.
אויך וועט צום ערשטען מאל אויפטרעטען
א קינדער־כאר׳
בילעטען צו 3, 2׳ 1.50, 1.25, 1 קר׳ און 75
אוירעס איז צו בעקומען ביי ה׳ בירנבוים ראנ־
צאאוסגאדע 10 טעלעפאן נארא 2992 ווע און
ביי אלע מיטגליעדער פון הזמיר.

בעמערק: קינדער אונטער 7 יאהר ווערען ניט אריינגעלאזען. דער קאנצערט הויבט זיך אן פרעצי־
ז

Rasmussen & Rugh, Læderstr. 11.

ה׳ סלאבאדקין	50
זאמי פרידמאן	25
צדיק	10
שעלינסקי	15
איציקאוויטש	10
וואיעוואדסקי	10
שרה פיליפסאן	10
ה. י.	5
ל׳ וואיעוואדסקי	5
ראטשקאווסקי	5
צוזאמען	קר׳ 198

קארלסקראנא

וו. ראטשטיין	80
ס. ראטשטיין	20.50
ל׳ טיקאטשינסקי	20
א ברוין	20
ב׳ קאצמאן	8
ל׳ לעווי	5
פלוים	5
ל׳ גרינבלאד	5
א׳ סקעלבערג	5
ל׳ ראבינאוויטש	5
א׳ ראזען	5
צ׳ קאצמאן	2
וו. פאלאק	2
ח׳ קארנעטשינסקי	2
צוזאמען	קר׳ 184.50

Nicolai Kanter · København
Grundlagt 1906

En gros · Export · Import · Spedition

Lager samt Kontor:
Ny Frihavn
Egen Lagerbygning
Telefon Nr. 11 051

ADAMS EXPRES Co.
Internationalt Speditions- og Transport-Selskab
København New York Paris Petrograd
Nygade 7 W. O. Lin. 2. № 15

יוועלען, בריליאנטען
לויזע און געפאסטע אנגרא און דעטאל
זעהער ביליג
ל׳ סוסלאוויץ׳ סילקעגאדע 9 קאפענהאגען׳ טעלעפאן ביען 2494 אי

עסטערבראס טעאטער׳ ריעסגאדע 106.
קאפענהאגענער הילפסקאמיטעט פאר די
נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה
שבת דעם 16 דעצעמבער וועט די דראמאטישע גרופע אויספיהרען
די בעריהמטע דראמא פון י. גארדין
«מירעלע אפרת»
מיט׳ן אנטייל פון די בעסטע שוישפילער אין קאפענהאגען
די הכנסה געהט אויסשליסליך פאר׳ן הילפסקאמיטעט
באל ביז 3 א זייגער

פארגעקומען האבען זיך בעטייליגט אלע מיט־גליעדער פון דער פערזאמלונג· אין די רשימות האט מען געקאנט זעהען סומען פון טויזענד קראן ביז דריי קראנען, און אין דעם — ניט אין דער בעשיידענער סומע פון 3850 קראן, וואס דא זענען אינגאנצען צונויפגעבראכט געווארען — אין דער אלגעמיינער בעגייסטערונג איז פאר אונז די בעסטע גאראנטיע פון דעם, אז די אר־בייט אין קריסטיאניא שטעהט איצט אויף א פעסטען באדען און וועט זיך ווייטער גוט ענט־וויקלען. מען דארף לעגען אויף דער ארבייט זעהער גרויסע האפנונגען.

ניט אזוי צאהלרייך איז געווען די פערזאמ־לונג אין ג ע ט ע ב א ר ג, וואס איז פאר־געקומען דא אויף מארגען אין אווענד. עס האט פון אנהויב אן אויסגעוויזען, אז אומזיסט זענען דא די האפנונגען און אומזיסט איז די גרויסע טרחה, וואס איז געלעגט געווארען כדי צונויפ־רופען דא די פערזאמלונג. עס איז אבער געווען א טעות· מיט א געפיהל פון ביטערער ענטוישונג האט זיך די פערזאמלונג געעפענט און מיט א זיכערקייט און גוטער האפנונג האט זי זיך גע־ענדיגט· אויך דא איז נאך די רעדעס פון די ה"ה גראסמאן און טראצקי געזאמעלט געווארען ניט קיין גרויסע סומע· אנ'ערך 2700 קראן. עס איז אבער געווארען קלאר· אז דא איז דאס נאר דער אנהויב· אז ווארימע יודישע הערצער זענען דא פארהאן און זיי פיהלען ניט נור דעם גרויסען וועהטאג, זיי זעהען ניט נור דעם גרויסען יודי־שען חורבן, נאר זיי פארשטעהען אויך די אויפ־גאבען פון אונזער געזעלשאפט און דער גרוי־סער חוב, וואס ליגט אויף יעדען יודען· און א פייערליכע און טיעפע שטימונג האט געהערשט אין דער קליינער גרופע פון די ארטיגע כלל־טהוער· וואס האבען זיך פערזאמעלט נאך דער אסיפה צוזאמען מיט די ה"ה טראצקי און גראס־מאן. עס איז דא געהאלטען געווארען א רייהע מיט רעדען· אין וועלכע עס האט זיך ארויסגע־וויזען· אז א גרויסע ארבייט קאן נאך ענטווי־קעלט ווערען אין געטעבארג און אז עס פעה־לען דא ניט די נויטיגע כחות...

די צוויי נייע פערזאמלונגען האבען ווידער בעוויזען· אז די גרויסע האפנונגען, וואס מען האט געלעגט אויף דער הילפס־ארבייט אין אלע סקאנדינאווישע געמיינדעס איז ניט געווען אומ־זיסט. עס שלאגט דא אומעטום א יודישער אדער און עס פיהלט דא גוט די יודישע נשמה...

א געשפרעך מיט דר. מאגנעס·

אויף זיין דורכרייזע קיין אמעריקא האט ה' ד"ר מאגנעס זיך אויפגעהאלטען אין קאפענהא־גען א טאג צייט און ביי דער געלעגענהייט האט א מיטגליעד פון צענטראלקאמיטעט געהאט מיט איהם א קורצען געשפרעך בנוגע דער לא־גע אין די אקופירטע געביעטען. ווי בעקאנט איז ד"ר מאגנעס דער פארזיצענדער פון דער פער־איינוגונג פון ניויארקער קהלות און איינער פון די חשובסטע יודיש־אמעריקאנישע כלל־טהוער. ער נעהמט א גרויסען אנטייל אין דער הילפס־ארבייט פאר די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה און אין אויפטראג פון דעם אמעריקא־נישען קאמיטעט איז ער מיט איינייע חדשים צוריק געפאהרען קיין פוילען און ליטא.

ד"ר מאגנעס האט זיך געגוי בעקאנט מיט דער לאגע און· ווי ער גיט איבער, הערשט אין די אקופירטע געביעטען א שרעקליכע נויט און עלענד. אלעס וואס עס איז ביז איצט פון דאר־טען מיטגעטיילט געווארען איז דורכאויס ניט פארגרעסערט.

ד"ר מאגנעס מיינט אז די הילפסארבייט קען נאר האבען דאן א ערפאלג· ווען עס וועט ריכטיג ארגאניזירט און צענטראליזירט ווערען. צו לינדערען איינינגערמאסען די נויט וועלען נויטיג זיין אין דער נאהענטער צוקונפט בעדייטענד גרעסערע סומען און דערפאר וועט אויך אין אמעריקא אומעדום איינגעפיהרט ווערען די סיסטעם פון חודש'דיגע זעלבסט־בעשטייע־רונג·

א נויט־רוף·

א הילפס־געשריי קומט צו אונז אן פון די אקופירטע געביעטען· מען שרייבט אונז: איהר קאנט זיך שאצען גליקליך· וואס איהר זייט ווייט פונ'ם חורבן; מיר זענען צום בעדויערען נאהענט פון גיהנום און קאנען עס מעהר ניט אויסהאל־טען· מיר קאנען אייך ניט שרייבען וועגען אלץ וואס דא קומט פאר. איהר קאנט זיך גאר ניט פארשטעלען. ווי גרויס דער דארטיגער אומגליק איז· טהוט וואס איהר קענט און נאך מעהר ווי פיעל איהר קענט· כדי צו שאפען· הויפטזעכליך קליידער און שיך; זאל חאטש צום שטארבען פון הונגער ניט צוקומען דאס שטארבען פון קעלט און אוועקנעהמען די לעצטע קרבנות.

פון קאפענהאגענער הילפסקאמיטעט·

עס איז געגרינדעט געווארען א דראמאטי־שע גרופע· וועלכע וועט ארגאניזירען א רייהע טעאטער־פארשטעלונגען אין טערליוף פון דעם ווינטער; די הכנסה וועט אויסשליסליך געהען פאר דעם הילפסקאמיטעט· די פארשטעלונגען וועלען פארקומען אונטער דער לייטונג פון א. טראצקי און פעלדשטיין·

אויסער דעם איז געגרינדעט געווארען א ליטעראַרישער ביירעט, וועלכער וועט שטענ־דיג שטעהען אין פערבינדונגען מיט דער דרא־מאטישער גרופע כדי צוזאמען צו בעשטימען וועלכע טעאטער־שטיק אויסצופיהרען· אין דער פערוואלטונג פון דער דראמאטישער גרופע זע־נען אויסגעקליבען געווארען די ה"ה אלטערמאן איזראעלסאן· מארק און פייגין·

א חוץ דעם סימפאטישען צוועק· וועלכען עס האט זיך אוועקגעשטעלט די דראמאטישע גרופע: צו שטיצען דעם הילפסקאמיטעט, א חוץ דעם דענקען מיר נאך· אז אונז וועט געלונגען צו פעראנשטאלטען א רייהע גייסטרייכע און געשמאקפולע יודישע אווענדען און מיר האפען אז די אונטערנעהמונגען וועלען אונטערשטיצט ווערען פון דער גאנצער קאפענהאגענער יודי־שער בעפעלקערונג·

מיר געפינען פאר נויטיג מיטצוטיילען אלע פעראיינען אין קאפענהאגען· וואס ווילען ארגא־ניזירען קאנצערטען אדער טעאטער־פארשטע־לונגען· זיי זאלען ניט מאכען אין דער זעלבער צייט ווען די דראמאטישע גרופע וועט אויס־פיהרען איהרע טעאטער־פארשטעלונגען. די צייט פון די פארשטעלונגען זענען פאלגענדע: די ערשטע פארשטעלונג וועט פארקומען דעם 16 דעצעמבער, די צווייטע — 28 יאנואר, די דריטע — 25 פעברואר· די פערטע — 17 מארץ· די פינפטע 22 אפריל.

אויף דער ערשטער פארשטעלונג — דעם 16־טען דעצעמבער וועט אויפגעפיהרט ווערען די בעריהמטע דראמא פון י ע ק ב ג א ר ד י ן „מ י ר ע ל ע א פ ר ת".

קאסא־בעריכט·

פון קאפענהאגענער הילפסקאמיטעט
(פון 15 אפריל ביז 1 אקטאבער)

סאלדא צום 15 אפריל	קר. 425.77
איינגעקומען חודש־בייטראגען	" 11.553.56
פון זאמלונגען אויפ'ן לעבענס־מיטעלטאג	" 16.971.32
איינמאליגע און צופעליגע בייטראגען	" 2.685.46
דורך דער פרייוויליגער גרופע	" 475.89
פראצענט	" 2.95
ס"ה	" 32.114.95

געשיקט:

ווילנא	— — " 4.000.00
קאוונא	— — " 1.500.—
ווארשא	— — " 150.—
ביאליסטאק	— — " 1.500.—
גראדנא	— — " 1.500.—
ארץ־ישראל	— — " 3.000.—
פאר ציווילגעפאנגענע רוסישע יודען אין בערלין	— — " 637.50
סערבישע יודען	— — " 605.—
1 וואגען קאנדענזירטע מילך אין ווארשא	— — " 5.742.76
100 קאסטענס מילך אין ווילנא / 100 " " " לאדז	" 8.082.55
פערשיעדענע הוצאות	" 1.364.41
ס"ה	" 28.082.22
בלייבט א סאלדא צום 1 אקט. 1916 קר:	4.032.73

פארזיצענדער: י. שפילפאגעל;
סעקרעטאר: מ אויסלענדער;
רעוויזיאנס־קאמיסיע: ל· גאווינסקי· ל. גארפינקעל· ש· ליכטין· ס. קיזשנער.

פון דער איינזאמלונגס־קאמיסיע·

אויף א בר מצוה ביי עדעלמאן דורך ה' בוקרינסקי	קר· 5.00
אויף חתונה ביי ה' קרעסטניקאוו	" 10.00
אויף א ברית ביי מרדכי גרינער דורך ראזענבליום	" 8.00
אויף א ברית ביי משה גרינער דורך ראזענבליום	" 6.00
געזאמעלט אין שניידער־מנין ערב יו"כ	" 13.00
" " מנין פון יוגענד־פעראיין	" 21.00
" אויף א געבורטסטאג ביי גארבאש	" 10.25
אויף א ברית ביי בראמאן דורך ראזענבליום	" 10.00

די איינזאמלונגס־קאמיסיע.

* * *

הודעה פון דער איינזאמלונגסקאמיסיע·

אזוי ווי אין מנין פון יוגענד־פעראיין איז יו"כ ביי יזכור האט מען מנדב געווען מעהר פון 100 קראנער און פארלויפיג איז איינגעזאמעלט געווארען נור א סומע פון 20 קראן דעריבער בעט די איינזאמלונגס־קאמיסיע די אלע מנדבים צו מעלדען זייערע אדרעסען ביים קאסיר פון דער קאמיסיע אויפ'ן פאלגענדען אדרעס: ה' ציפיקאוו· ראזענגארדען 7 2־טער זאל.

ר ש י מ ו ת

פ ו ן ש ו ו ע ד ע ן א ו ן נ א ר ו ו ע ג ע ן

געטעבארג:

ל. יאקאבסאן	300
י. שיין	100
אסקאר שיין	100
ל. גליקסמאן	100
ס· פיל	100
שמואל הייטקין	50
שמואל קץ	50
פ. קץ	25
פרוי אבראמסקי	15
לילי ראזענבלאד	2
סילוויא ראק	5
מערטא עסטערסאן	2
מאריא שאטינסקי	2
מ· ראק	25
ט. טאנכוס	10
ה· לעווינטאל	10
וואכמאן	10
י· שווארצבערג	10
געזאמעלט אויף אסטריד און גולאן ראק'ס געבורטס־טעג	17.25
י· ריק· אלינגסאס	5
י· סאפאזשניקאוו	15
א· לעווינסאן	10
ח. לעווינסאן	5
ט· באקמאן	10
דוד פאגראצקי	10
מאטולסקי	5
מ· פערעלמוטער	10
יעקב און פרוי ראזענטהאל	50
ראובן לעוויצקי	10
א. פ. אבראהאמסאן	10
יוסף ראק	30
ס. און מאנע ראק	100
הערמאן נייבערג	10
יעקב גרינבערג	5
ראזא פיל	25
מ. הייטקין	50
סאניא ראזענטהאל	5
בענא מילקעוויטש	10
אסטריד און גולאן ראק	5
פריילין זאמערפעלד	3
מערטא ראזענבלאד	2
ס· קאצענעלנבאגען	25
ס· טאנקוס	5
ג, דיאמאנט· האפאראנדא	20
ס. אבערשטיין	25
פרייס	20
ל· מוסקאנטער	20
ס· זאפערשטיין	25
ט· מיולער	10
י· בריק	10
נארסעל	5
מ· סאכאטשעווסקי	25
ב· עפשטיין	5
מאריא לעווינסקי	25
ל· דיאמאנט	10
נ· הייטאוויטש	15
ס· עפשטיין	25
ס. באדין	10

פון צענטראלקאמיטעט.

די הילפס־אקציאן אין סקאנדינאוויען מאכט אין דער לעצטער צייט צופריעדענשטעלענדע פארשריטען. עס קומען אלץ צו נייע פונקטען אין וועלכע עס ווערען פארגענומען זאמלונגען, בפרט אין פערשיעדענע ערטער אין שוועדען, וואו עס געפינט זיך בלויז א קליינע צאהל יודען. א דאנק דעם „פאלקסהילף" איז עס דעם צענטראלקאמיטעט געלונגען זיך צו זעצען אין פערבינדונג מיט דידאזיגע ערטער און עס איז צו האפען אז מיט דער צייט וועט אומעטום די הילפסארבייט אוועקגעשטעלט ווערען אויף ארגאניזאטארישע יסודות.

מיר ווילען נאך בעמערקען, אז מען בעט אונז אין דער לעצטער צייט ארויסצוגעבען אונזערע מיטטיילונגען אויך אין אנדערע שפראכען, ווי אין רוסיש, דעניש און שוועדיש, ווייל צוליעב דעם ווילען פארינטערעסירט ווערען אין דער הילפס־ארבייט אלע טיילען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין סקאנדינאוויען. מיר האפען, אז מיר ווילען קענען אין דער נאהענטער צוקונפט ערפילען דעמדאזיגען וואונש. צו דעם צוועק וועט מוזען געשאפען ווערען א ספעציעלע פרעסע און פראפאגאנדא פאנד.

בנוגע דער טעטיגקייט פון די פערשידענע לאקאלע קאמיטעטען זענע, אונז אנגעקומען פאלגענדע ידיעות:

אין

קריסטיאניא

איז דעם 5 אקטאבער פארגעקומען א זיצונג פון ארטיגען קאמיטעט אויף וועלכען עס איז געוועהלט געווארען א פארשטאנד. עס זענען געוועהלט געווארען: ה' האררי רובינשטיין, פארזיצענדער, ה' גיטעלסאן, וויצעפארזיצענדער ה' קאראן, סעקרעטער און ה' אש, קאסיר. דער קאמיטעט האט בעשלאסען ארויסצולאזען אן אויפרוף צו אלע יודען אין נארוועגען, כדי צו ארגאניזירען א גרויסע לאנדעסזאמלונג. די ווייטערדיגע זיצונגען פון קאמיטעט וועלען פארקומען יעדען ערשטען דינסטאג פון חודש. אין היינטיגען נומער געפינט זיך א פאלשטענדיגע רשימה פון די געלדער, וועלכע זענען געזאמעלט געווארען אויף דעם פאלקסמיטינג פון 1 אקטאבער.

אויך אין

געטעבארג

איז אויסגעוועהלט א קאמיטעט, וועלכער בעשטעהט פון פאלגענדע הערען: קופמאן, לעאפאלד יאקאבסאן, ביבליאטעקאר ד״ר ס. אבערשטען, קופלייטע מ. מארקוס, מ. ראק און באנקבעאמטער וו. ראזענבלאד. אין פארשטאנד זענען: פארזיצענדער ה' יאקאבסאן, קאסיר ד״ר אבערשטען און סעקרעטער ה' ראזענבלאד. פארלויפיג איז געזאמעלט געווארען 3200 קר. דער געטעבארגער קאמיטעט האט אויך אונטערגענומען איינצואורדנען זאמלונגען אין די ארומיגע שטעדט, ווי אודוואלא, באראס, א. א. וו. די רשימה איז אבגעדרוקט אין היינטיגען נומער.

מאלמע.

לטובת די נויטליידענדע יודען אין די מלחמה־לענדער איז פארגעקומען אין מאלמע זונטאג דעם 29 אקטאבער א קאנצערט, אין וועלכען עס האבען אנטיילגענומען ארטיגע און קאפענהאגענער קינסטלער. דער קאנצערט איז אדורך מיט ערפאלג, און די ריינע הכנסה מאכט אויס 381.38 קר.

מיט גרויס צופריעדענהייט איז צו בעגריסען דעם פלאן פון דעם קאסיר, פון מאלמער הילפס־קאמיטעט, ה' נסן לעווין פארצונעהמען א רייזע איבער דער שוועדישער פראווינץ סקאנע צו קלייבען געלד און צו אגיטירען פאר'ן הילפס־קאמיטעט. דער ה' לעווין האט אין משך פון זיין ארבייט בעוויזען גרויס אפפערוויליגקייט און האט ווירקליך געבראכט פיעל נוצען דער טעטיגקייט פונ'ם קאמיטעט.

אין

יענטשעפינג (שוועדען)

איז געזאמעלט געווארען 198 קר. לויט די פאלגענדע רשימה. דאס געלד האט אונז צוגעשיקט ה' זאמי י. פריעדמאן.

אין

קארלסקראנא

איז אויך איינגעארדנעט געווארען א זאמלונג און דער בעטראג פון 184,50 האט אונז צוגעשיקט ה' וו. ראטשטיין. (זעה רשימה)

דער קאמיטעט אין

טראנדהיים

ארבייט מיט גרויס ענערגיע. ווי מען טיילט אונז מיט איז שוין צוזאמענגעקומען העכער 1000 קר. א אויספיהרליכע רשימה ווערט געבראכט אין קומענדיגען נומער.

אין

שטאקהאלם

האט דער ארטיגער קאמיטעט ארויסגעגעבען אבעריכט וועגען זיין טעטיגקייט פאר דער צייט פון 7 דעצעמבער 1915 ביז 1 סעפטעמבער 1916. צוליעב ארטיגע סבות איז דעם קאמיטעט ניט געוועזן געלונגען צוציהען אלע שטאקהאלמער יודען צו דער הילפס־ארבייט. פון חודשגעלדער פלעגט אריינקומען בערך 800 קראן א חודש. אין פעברואר 1916 האט דער קאמיטעט איינגעארדנעט א קאנצערט, פון וועלכען עס איז איינגעקומען 2087.05. נעהמענדיג אין בעטראכט די נויט, וועלכע הערשט אין די אקופירטע געביטען האט דער קאמיטעט בעשלאסען דעם גרעסטען טייל פון די געזאמעלטע געלדער צושיקען אהינצו, און עס איז אבגעשיקט געווארען דורך דער פארמיטלונג פון שטאקהאלמער יודישער געמיינדע קיין ווארשא, ווילנא און לאדז 5002 קר. כדי צו ארגאניזירען א גרויסע זאמלונג פאר לעבענסמיטעל פאר די אקופירטע געביטען האט ער איינגעארדנעט אין מאי 1916 א מיטינג אין וועלכען עס האבען אנטיילגענומען די פאלגענדע: אבערראבינער ד״ר עהרענפרייז אלס פארזיצענדער און די ה״ה וו. גראסמאן ס. ליטאוויצער און א. טראצקי. דער דאזיגער מיטינג אויך די זאמלונגען האבען געהאט גרויס ערפאלג. עס איז איינגעקומען אנ'ערך פון 25 טויזענד קראן.

צו דער ערשטער קאנפערענץ פון אלע סקאנדינאווישע הילפסקאמיטעטען וועלכע איז פארגעקומען אין קאפענהאגען דעם 29 און 30 מאי האט דער קאמיטעט געשיקט פאלגענדע דעלעגאטען: ה״ה גליאצער, גריבעשאק, גרינגארד, זאלקינד און סאקאלאווסקי. אין צענטראלקאמיטעט וועלכען די קאנפערענץ האט געגרינדעט זענען געוועהלט צוויי פערטרעטער פון שטאקהאלם. לויט דעם גדרוקטען קאסאבעריכט איז געוועזען פאר דער צייט פון 7 דעצעמבער 1915 ביז 1 סעפטעמבער 1916 הכנסה 37 564.11 קר. הוצאה 36 564.65. דעם 22 אקטאבער איז פארגעקומען די גענעראלפערזאמלונג פון הילפס־קאמיטעט אין וועלכער עס האבען אנטיילגענומען 113 פערזאן. פארזיצענדער איז געוועזן ה' וו. י. זעלצער, סעקרעטער ה' זאלקינד. דעם בעריכט וועגען דער טעטיגקייט האט אבגעגעבען ה' ראיגראדסקי. נאך דעם בעריכט פון דער רעוויזיאנס קאמיסיע האט דער וויצעפרעזידענט פון סקאנדינאווישען צענטראלקאמיטעט ה' גריבעשאק אבגעגעבען א בעריכט, אין וועלכען ער האט אויספיהרליך בעהאנדעלט די טעטיגקייט פון צענטראלקאמיטעט פאר דער לעצטער צייט און די וויכטיגקייט פון די מילכוזענדונגען אין די אקופירטע געביטען.

אויף'ן פארשלאג פון ה' גרינגארד איז דער אבערראבינער ד״ר עהרענפרייז געוועלט געווארען פאר א עהרען־מיטגליעד פון סטאקהאלמער הילפסקאמיטעט.

עס זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציאנען: צו דאנקען די רעוויזיאנס־קאמיסיאן פאר די טעטיגקייט. צו בעגריסען דעם צ. ק. פאר די ארבייט בנוגע די לעבענסמיטעל בפרט און פאר די ענערגישע פראפאגאנדא פאר די הילפסאקציאן בכלל.

א חוץ דעם איז אנגענומען געווארען די רעזאליוציאנען פארגעשלאגען פון ה' הערשמאן צי אונטערזוכען די ליסטען פון די מאנאטליכע צאהלער און צו זארגען דערפאר אז יעדער זאל געבען אין ערך נאך פון זיין ביורזשעט. אויף'ן פארשלאג פון ה' דאוויסקי איז אויף דער גענעראלפערזאמלונג גופא פארגענומען געווארען א זאמלונג, וואס האט אריינגעבראכט 2514 קראן. די חודשדיגע בייטראגען זענען אויף 700 קראן פארמעהרט געווארען.

מיט גרויס בייפאל ווערט אויפגענומען די מעלדונג פון ה' פריצקער אז אין פערלויף פון די סוכות־טעג איז געזאמעלט געווארען א סומע פון 3876.23 קר.

צום שלוס זענען דורך געהיימע וואהלען פאלגענדע 11 פערזאנען געווארען געוועהלט אין נייעם קאמיטעט: גריבעשאק, זעלצער, גרינגארד, סלוצקין, פרוי לוריע, סאקאלאווסקי, שראער סוויעטאסלאווסקי, פריצקער, ראזענטאוער, ראיגאראדסקי. אלס קאנדידאטען: גאלדמאן, שייניוק, שטיינבערג, מענדעלסאן, לוריע. אין רעוויזיאנס־קאמיסיע: בלאנק, י. לוריע, גאלפערין, גאסעלניק, שייניוק. קאנדידאטען: גאלדמאן, ראיגאראדסקי, ראזענטאוער.

אין דער געוועהלטער פערוואלטונג זענען אויסגעקליבען געווארען אלס פארזיצענדער הר' וו. זעלצער, וויצע־פארזיצענדער י. גריבעשאק, קאסיר מ. סאקאלאווסקי און סעקרעטאר ה. וויניצער.

קריסטיאניא און געטעבארג.

(רייזע איינדריקע).

עס איז אפשר פריה צו רעדען וועגען א נייעם יודישען נצחון אין די דאזיגע צוויי גרויסע סקאנדינאווישע צענטרען. עס איז נאך אפשר צו פריה צו פייערען די אויפלעבונג פון דער הילפס־ארבייט פאר די געפאלענע און גערודפטע אין די צוויי שטעדט, וואס ליעגען אזוי ווייט פון דער גרויסער יודישער וועלט, פון דעם גרויסען ים פון יודישער עלענד. מען דארף אבער מסכים זיין, אז א גרויסע שמחה איז געוועזן די גוטע, טיפע שטימונג, די ערנסטקייט, מיט וועלכער עס האט זיך אבגערופען די יודישע בעפעלקערונג פון ק ר י ס ט י א נ י א און ג ע ט ע ב א ר ג, בעת דא זענען צונויפגערופען געווארען עפענטליכע פערזאמלונגען כדי צו בעטראכטען די היינטיגע יודישע לאגע און די אויפגאבען פון דער יודישער הילפסארבייט.

עס איז געוועזן דער 1־טער אקטאבער. א שעהנער, ווארימער טאג, בעת כמעט די גאנצע בעפעלקערונג פון ק ר י ס ט י א נ י א האט געאיילט צו א גרויסען פוסבאל־קאמפף. אין דער זעלביגער צייט האט זיך פערזאמעלט אין דעם הויז פון דער מעדיצינישער געזעלשאפט אנ׳עולם פון אנ׳ערך 150 מאן און פרויען. ניט אלע „גרולים" זענען געקומען צו דער פערזאמלונג, אבער דער גאנצער געזונטער טייל פון דער יודישער געמיינדע איז דא געוועזן. די פערזאמלונג, וואס איז געפיהרט געווארען פון די ה״ה ג ל א ט און ר ו ב י נ ש ט י י ן, האט זיך אנגעהויבען מיט די רעדעס פון די ה״ה וו. גראסמאן און טראצקי, און האט געדויערט כמעט פיער שעה, פון צוועלף ביז פיער. חוץ די צוויי הויפט־רעדנער האבען נאך גערעדט מיטגליעדער פון דער פערזאמלונג. ניט נור וועגען דעם האט מען גערעדט, אז עס איז נויטיג צו זאמלען געלד כדי צו העלפען די, וואס געהען היינט אויס פאר הונגער אין די אקופירטע לענדער, נאר אויך וועגען די ברייטערע אויפגאבען, וועגען דער צייט נ א ך ד ע ר מ ל ח מ ה, וועגען דער גרויסער אויסוואנדערונגס־בעוועגונג וואס מען קען ערווארטען שפעטער אין סקאנדינאוויען א. א. וו.

די פערזאמלונג האט זעהער גוט פערשטאנען די בעדייטונג און די וויכטיגקייט פון דידאזיגע אויפגאבען און האט געשאפען א קאמיטעט, אין וועלכען עס זענען אריינגעגאנגען די אקטיווסטע עלעמענטען פון דער יודישער געזעלשאפט אין קריסטיאניא.

אין דער געלדזאמלונג, וואס דא איז באלד

Nr 5 FOLKETS-HJÆLP

פאלקס־הילף

מיטטיילונגען

ארויסגעגעבען פון סקאנדינאווישען צענטראלקאמיטעט פאר די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה.

קאפענהאגען פרייטאג יג' כסלו התרע"ז 8 דעצעמבער 1916

אדרעס פון צענטראלקאמיטעט:
SKANDINAVISK CENTRAL KOMITE FOR DE VED KRIGEN ULYKKELGSTILEDE JØDER.
Gl. Kongevej 27. Tel. Centr. 12688

ז ע ל ב ס ט ב ע ש ט י י ע ר ו נ ג.

ווען מיר בעטראכטען די לאגע פון אונזערע ברידער אין די מלחמה לענדער· געפינען מיר אז ווי טרויעריג דער צושטאנד זאל ניט זיין, איז דאך אהן שום ספק· די לאגע אין פוילען און ליטא די שרעקליכסטע. אין דעם זענען איינשטימיג אלע דייעניגע ·וועלכע האבען בעזוכט די פערשיעדענע קריעגסלענדער. לויט די בעריכטען פון דעם רייכסטאגמיטגליעד נאסקע, וועלכער איז מיט איניגע חדשים צוריק געפאהרען אין די אקופירטע געביטען· כדי זיך גענוי צו בעקאנען מיט דער לאגע אויף ארט און שטעל. געפינען זיך אין פוילען און ליטא צוויי אין א האלב מיליאן מענשען. כמעט אלע לעבען אין דער גרעסטער ארימקייט און נויט· וועלכע איז גאר אונמעגליך צו באשרייבען. די פאבריקען אין די גרויסע אינדוסטרי־צענטערס ווי לאדז און ווארשא שטעהען שטיל, און ממילא· זענען שוין געבליבען הונדערטער טויזענדער יודישע ארבייטער אהן ברויט. דער שטילשטאנד אין דער פאבריקאציאן האט זיך, זעלבסטפערשטענדליך אבגערופען אויף דעם מסחר. אויך בעלי־מלאכות זענען געבליבען אהן ארבייט, ווייל דער גרעסטער טייל פון די רייכערע זענען אנטלאפען פאר דער אקופאציאן און פון די איצטיגע בעפעלקערונג האבען די בעלי מלאכות, ווי שניידער, שוסטער א· א· וו. ניט קיין מעגליכקייט צו ציהען חיונה. צוליעב דעם מורא'דיגען יקרות וועלכער הערשט אויף לעבענסמיטעל, זענען די מענשען גאר ניט אימשטאנד זיך צו מאכען קליידער. א חוץ דעם מוזען דארט אונטערשטיצט ווערען די גרויסע מאסען הונגערליידענדע. ווי מען גיט איבער, האבען זיך געפונען פערזאנען וועלכע האבען אויף אזא אופן געאפפערט כמעט זייער גאנצען פערמעגען·

ה' נאסקע ברייננגט אין זיין בעריכט איינגע פרטים וועגען דער לעבענסמיטעלפראגע·אין ווארשע· צום ביישפיעל, האט יעדער דאס רעכט צו קויפען· לויט זיין פלייש־קארטע, 70 גראם פלייש א וואך· די ארימע בעפעלקערונג קען אפילו דערפון קיין געברויך ניט מאכען· ווייל זיי האבען ניט קיין געלד· דערפאר בעקומען די רייכע מעהר פארציאנען·

אין ליטא איז די לאגע נאך ערגער דערמיט· וואס דארט קען מען אפילו פאר געלט אויך גארנישט באקומען· די סבה דערפון איז, וואס די גרויסע יודישע שטעדט געפינען זיך ניט ווייט פון פראנט און די לעבענסמיטלען ווערען פארברויכט פאר דער ארמעע און ממילא קען שוין ניט פיעל איבערבלייבען פאר דער ציווילער בעפעלקערונג. אמעריקא האט זיך זעהר שטארק בעמיהט צו שיקען לעבענסמיטלען קיין פוילען און ליטא· אבער די לאנגע אונטערהאנדלונגען האבען צו קיין רעזולטאט ניט געפיהרט און לויט דער אפיציעלער מיטטיילונג פון פרעזידענט ווילסאן איז דער פראיעקט בטל געווארען·

ווען מיר זאלען אפילו אננעהמען· אז בלויז א דריטעל פון דער יודישער בעפעלקלרונג נויטיגט זיך אין הילף· קומט אויך אויס די אונגעהויער גרויסע צאהל פון אכטהונדערט טויזענד ביז א מיליאן מענשען· וועלכע מוזען אויסגעהאלטען ווערען ביז'ן סוף פון דער מלחמה מיט לעבענסמיטלען אדער מיט געלד· כדי זיי זאלען האטש קאנען קויפען דאס נויטיגסטע· וואס קומט זיי לויט זייערע לעבענסמיטעל־קארטען·

אנ'אנדער קליין פאלק, די בעלגיער, איז שוין אין דער בעציהונג אין א בעסערער לאגע· די „קאמיסיאן צו העלפען בעלגיען" ענטוויקעלט א קאלאסאלע טעטיגקייט· אין דער גאנצער וועלט געפינען זיך אבטיילונגען און א דאנק דער גרויסארטיגער ארגאניזאציע איז זיי געלונגען צו שיקען קיין בעלגיען ביז אקטאבער 1915 90000 וואגאן פערשיעדענע לעבענסמיטלען, ווי ווייץ, מעהל, רייז א· א. וו· אויף אזא אופן ווערען אויסגעהאלטען זעקס מיליאן בעלגיער·

די יודען, זענענדיג צוזייט און צושפרייט אין דער גאנצער וועלט זענען ליידער ניט בכח צו שיקען זייערע נויטליידענדע ברידער אין ליטא און פוילען אין אזעלכע גרויסע קוואנטיטעטען, עס ליגט אויף אונז א חוב צו העלפען מיט געלד, כדי,אז אויך די ארימסטע זאלען לכל הפחות אויסנוצען די קארטען און קויפען ד וואס זיי קענען בעקומען אין לאנד.

צו ערנעהרען דעם מיליאן מענשען זענען נויטיג איניגע מיליאן רובל א חודש· וועלכע קאנען נאר געשאפען ווערען דורך א א ר ג א נ י ז י ר ט ע ז ע ל ב ס ט ב ע ש ט י י ע ר ו נ ג פ ו ן א ל ע י ו ד ע ן א י ן ד ע ר ג א נ צ ע ר ו ו ע ל ט.

דעם ערשטען שריט צו זעבסטבעשטייערונג האבען שוין געמאכט אונזערע ברידער אין מאסקווא, וואו דער הילפסקאמיטעט האט דעם דאזיגען פרינציפ דורכגעפיהרט מיט גרויס ערפאלג· ווי מען קאן זעהען פון די גענויע ידיעות וועלכען מיר ברענגען אין הייגטיגען נומער·

עס ליגט א חוב אויף אלע יודישע הילפסארגאניזאציאנען אין דער גאנצער וועלט איינצופיהרען אומעטום די זעלבסטבעשטייערונגססיסטעם· וואס מוז ארגאניזירט ווערען אויף א גראנדיעזען אופן· צו דערגרייכען גרויסע צוועקען מוז מען זיך באנוצען מיט גרויסע מיטלען.

דאס יודישע פאלק לעבט איצט איבער א היסטארישען מאמענט· אלע אונזערע כחות מוזען קאנצענטרירט און ארגאניזירט ווערען צו איין ציעל: היילען די וואונדען פון דער מלחמה· ווידער אויפבויען דאס רואינירטע יודישע פאלק·

זעלבסטבעשטייערונג אין מאסקווא.

דער מאסקווער הילפסקאמיטעט האט פעסטגעזעצט פאלגענדען אופן פאר זעלבסטבעשטייערונג: דער וואס פארדינט 50 רובל א חודש גיט 1 פראצענט· ד· ה. 50 קאפ· מאנאטליך· פון 100 רובל —אנדערטהאלבען פראצ., פון 200 רובל 2 פראצ.· 300 — 3 פראצ· א· א. וו· פון איבער 1000 רובל — 7 פראצ·

דעם 1 אווגוסט 1915 האט דער מאסקווער קאמיטעט געהאט 2102 צאהלער; דעם 1 אווגוסט 1916 — 3792· פריהער פלעגט אריינקומען 80·457 רובל א חודש· איצט קומט אריין 108·889 רובל ד· ה· 35 פראצ· מעהר· די טעטיגקייט פון מאסקווער קאמיטעט נעהמט ארום א ראיאן פון 10 צענטראלע גובערניעס. אין אנהויב 1915 איז אין דעם דאזיגען ראיאן געוועזען בלויז 4 יודישע שולען מיט 150 תלמידים· איצט געפינט זיך דארט א דאנק די רעזולטאטען פון זעלבסטבעשטייערונג· 42 שולען אין 40 פערשיעדענע פונקטען מיט 6 טויזענד תלמידים און 130 לעהרער·

די טעג פון זעלבסטבעשטייערונג זענען פארגעקומען דעם 15 — 17 אקטאבער און אין די טעג האבען פערטרעטער פון הילפסקאמיטעט בעזוכט עטליכע טויזענד פערזאנען וועלכע זענען נאך ביז איצט ניט צוגעשטאנען צו דער זעלבסטבעשטייערונג· א חוץ דעם האט מען אויך אונטערזוכט אויב די איצטיגע צאהלער גיבען זייערע מאנאטליכע בייטראגען לויט זייער פארדינסט, ווי עס איז באשטימט געווארען אין דעם אויבענדערמאהנטען מאסשטאב·

ז ע ל ב ס ט ש ט י י ע ר.

מיט א נייען אויפרוף צו דער יודישער געזעלשאפט האט זיך געווענדעט דער „מ א ס ק ו ו ע ר ה י ל פ ס ק א מ י ט ע ט"· דער קאמיטעט שרייבט אין דעם אויפרוף:

— „פאר צוויי יאהרען האבען מיר זיך געווענדעט צו אייך איהר זאלט העלפען די נויטליידענדע קרבנות פון דער מלחמה· און דורכגעדרונגען מיט מיטלייד האט זיך דאס יודענטום ווארים אבגערופען אויף דאס פאלקסאונגליק און האט איינגעפיהרט ז ע ל ב ס ט ב ע ש ט י י ע ר ו נ ג: מיט די געזאמעלטע מיטלען זענען געשאפען געווארען הילפס־אנשטאלטען, קליידער און לעבענסמיטעל זענען פערשאפט געווארען פאר די נויטליידענדע· געפאלענע זענען ווידער צו בעלי הבתים אויפגעריכט געווארען, זקנים און קינדער זענען אין היימען אונטערגעבראכט געווארען און געזונדטע האבען בעקומען די מעגליכקייט צו נעהמען זיך צו דער ארבייט·

די צייט פון דער רעטונג איז אבער פארביי· עס איז געקומען די צייט פון א פיזישער און מאראלישער אויפלעבונג פון דעם נאציאנאלען יודישען לעבען. און אזוי ווי פריהער דאס איז געמאכט געווארען דארף מען אויך איצט פערטיפען דאס וואס מען האט געשאפען· מען דארף זיכערען אבעסערען גורל פון אונזער פאלק· מען דארף שטרעבען צו דעם דאזיגען גורל·

און דער וועג צו דער הערא‌אישער אנשטרענגונג פון דעם גאנצען פאלק איז די עלבסטהילף פונ'ם פאלק· די אינסטיטוציע פון ז ע ל ב ס ט ב ע ש ט י י ע ר ו נ ג. דאס דארף ווערען ניט קיין צייטווייליגער מיטעל נור א שטענדיגער און פעסטער שטייער· וואס ליגט אויף אלע זין פון אונזער פאלק· אין דיזע טעג פון ז ע ל ב ס ט ב ע ש ט י י ע ר ו נ ג וועלען מיר זעהען, ווער זענען „די אמת'ע פריינד פון פאלק, ווער גלויבט אין זיין צוקונפט, ווער שטרעבט צו זיין בעסערער צוקונפט···"

ראלע סקאנדינאווישע לענדער האט דער הייב־טיגער יום טוב א וויכטיגע בעדייטונג. א גרוי־סער טייל קען אויך פייערען א ערנטע פעסט, ווייל די מאטעריעלע לאגע האט זיך בעדייטענד פערבעסערט. מיר מוזען אבער געדענקען, אז מיר האבען קיין רעכט ניט צו געניסען פון דער ערנטע איידער מיר שיידען ניט אב דעם מעשר פאר די מיליאנען הונגערלײדענדע ברידער און שוועסטער, בפרט אין די אקופירטע געביטען וואו די נויט ווערט גרעסער פון טאג צו טאג. מיר טארען קיין רגע אן זיי ניט פערגעסען. יע־דערער פון אונז מוז אבגעבען דעם מעשר דע־מאלסט קענען מיר ערשט מיט א בערוהיגטען געוויסען פייערן דעם יום־טוב פון „זמן שמחתנו".

פון צענטראלקאמיטעט.

מיט דער גרעסטער צופרידענקייט ווילען מיר קאנסטאטירען אז אין פערלויף פון די לעצטע עטליכע וואכען ווערט די ארגאניזאציע פון דער הילפסארבייט אין סקאנדינאוויען פארט־געזעצט מיט א גוטען ערפאלג. אין אייניגע שטעדט זיינען פארגעקומען פערזאמלונגען און געגרינדעט געווארען קאמיטעטען. עס זענען אויך געזאמעלט געווארען בעדייטענדע סומעס און עס איז צו האפען אז אומעטום וועט אין פערלויף פון די קומענדיגע חדשים זיך ענט־וויקלען א ענערגישע טעטיגקייט.

אין

שטאקהאלם

די אונאייניגקייט, וואס איז געווען צווישען דעם שטאקהאלמער הילפסקאמיטעט און א טייל פון זיינע צאהלער זענען איצט בייגעלעגט געווא־רען. ס'איז געבילדעט געווארען א אייניגונגס־קאמיסיע אונטער'ן פארזיץ פון ה' אבעררבי־נער ד"ר עהרענפרייז מיט דער אויפגאבע צו אויסארבייטען א געמיינזאמע פלאטפארמע ווע־גען דער ארבייט פונ'ם נייעם קאמיטעט, וועל־כער וועט געוועהלט ווערען אויף דער קומענדי־גער גענעראלפערזאמלונג, סוף דיעזען חודש. די קאמיסיע וועט אויך אויסארבייטען א ליסטע פון קאנדידאטען אינ'ם הילפס־קאמיטעט און פארשלאגען זיי אויף דער צוקונפטיגער פער־זאמלונג.

אין

מאלמע

אין דעם 23 סעפט. פארגעקומען די ערשטע גע־נעראל־פערזאמלונג. אלס רעדנער זענען אויפ־געטראטען די ה"ה: טראצקי, מארק און הילער־סאן, וועלכע האבען געשילדערט די לאגע פון די ווטלײדענדע יודען. דערנאך איז פארגעקומען א קליינע זאמלונג, וואס האט אריינגעבראכט 200 קראן.

נאך דער פאלקספערזאמלונג האט דער אר־טיגער הילפסקאמיטעט אבגעהאלטען א גענע־ראלפערזאמלונג. דער סעקרעטאר ה' ש. פרישט האט אבגעגעבען א אויספיהרליכען בעריכט ווע־גען דער ארבייט. אין פערלויף פון זומער איז געזאמעלט געווארען העכער 1000 קראן. נאך לענגערע דעבאטען איז בעשלאסען געווארען צו פארטיילען דאס געלד אויף פאלגענדען אופן: 50 פראצענט אויף לעבענסמיטלען פאר די אקו־פירטע געביעטען און דאס געלד צושיקען דעם צענטראלקאמיטעט, 35 פראצ. פאר גאליציען און 15 פראצ. פאר ארץ ישראל. די גענעראלפער־זאמלונג האט אויך אויסגעקליעבען א נייעם קא־מיטעט, וועלכע בעשטעהט פון די פאלגענדע ה"ה פארזיצענדער ה' שווארצמאן, וויצעפארזיצענ־דער זילבערמאן, ערשטער קאסיר נ. לעווין, צווייטער קאסיר ס. קיסין, סעקרעטאר ש. פרישט צווייטער סעקרעטאר מ. ראבינאוויץ, רעוויזא־רען וויניצקי און קאפערסאן.

דעם 22 אקטאבער ווערט צוגעגרייט אין מאלמע א גרויסער קאנצערט לטובת די נויטליי־דענדע יודען פון דער מלחמה.

וועגען דיביידע פערזאמלונגען

אין

קריסטיאניא און געטעבאר ג

די פאלקספערזאמלונגען אין קריסטיאניא און גע־טעבארג זענען פארגעקומען מיט גרויס ערפאלג. עס איז געזאמעלט געווארען אויף די פערזאמ־לונגען אין קריסטיאניא 3850 קר. און אין געטע־בארג 2700 קר. די זאמלונגען ווערען פארטגע־זעצט. איינצעלהייטען אין קומענדיגען נומער.

אין

טראנדהיים, (נארוועגען)

איז אויף דער איניציאטיוו פון ה' א. גאסעלניק. שטאקהאלם מיט דער הילף פון ה' ס. פלטיאל. טראנדהיים פארגעקומען א פערזאמלונג. ניט קוקענדיג וואס אין טראנדהיים געפינט זיך א קליינע יודישע בעפעלקערונג, אנ'עך 25 פאמי־ליעס, איז דאך גלייך צוזאמענגעקליבען געווא־רען א סומע 325 קראן איינמאליגע בייטראגען און 14 פערזאן האבען זיך פערשריבען מאנאט־ליך צו צאהלען פון 25 ביז 2 קראן, לויט דער רשימה אין היינטיגען נומער.

עס איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמי־טעט וועלכער בעשטעהט פון די פאלגענדע הע־ררען: יוסף מייער, פ. קליין, י. איזאקסאן, ס. פלטיאל.

איבערגעבענדיג דעם היינטיגען בעריכט הא־פען מיר אז די הילפסארבייט וועט מיט דער צייט אריינדרינגען אין אלע קרייזען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין סקאנדינאוויען און וועט דער ארגאניזאציאן דינען פאר א פער־בינדונגסעלעמענט צווישען אלע יודען אין די נארדישע לענדער און וועט טראגען ניט נור א צייטווייליגען כאראקטער נאר וועט בלייבען א בעשטענדיגע אינסטיטוציע אויך נאך דער מלחמה כדי צו העלפען לעזען די וויכטיגע אויפגאבען וועלכע וועלען דאמאלס ענטשטעהען.

רשימה פון זאמלונגען אין טראנדהיים

	איינמאליג	מאנאטליך
ל. א. מענדעלסאן	100 קר.	25 קר.
ס. אבראמסאן	„ 75	„ 20
קליין	„ 50	„ 15
יעקב יאקאבסאן	„ 25	„ 10
מ. קליין	„ 25	„ 10
מ. גוטמאן	„ 15	„ 5
ל. איזאקסאן	„ 10	„ 10
י. מ. מייער	„ 20	„ 5
ס. פלטיאל	--	„ 5
וואלפסאן	„ 5	„ 3
ישראל לאמקעלינסקי	-	„ 1
אברהם פישער	-	„ 3
ק. מונק	-	„ 3
א. בוכמאן	-	„ 2

פון די אקופירטע געביטען.

ווארשא.

מעמאראנדום פון יודישע רעזערוויס־טקעס צום שטאדט־פרעזידענט.

ווען עס איז אויסגעבראכען די מלחמה און צעהנדליגער טויזענדער יודישע רעזערוויסטען זענען גענומען געווארען אין דער ארמעע האט זיך אנגעהויבען ארויסצואווייזען דער גאנצער אוננארמאלער צושטאנד פון דער פיהרונג פון די יודישע ציוויל־אקטען. די קריסטליכע מענען ווען זיי זיינען אוועק אויף דער מלחמה האבען זיי געהאט די זיכערקייט, אז די מלוכה וועט זארגען פאר זייערע פרויען און קינדער; די יו־דישע רעזערוויסטען־פרויען, וועלכע האבען צו־ליעב פערשידענע סבות קיין ציווילע חתונה־אקטען מיט זייערע מענער ניט געהאט זענען באלד אנערקענט געווארען אלס אונגעזעצליכע פרויען און דערפאר איז זיי אבגעזאגט געווא־רען די שטיצע, וואס קומט לויט'ן געזעץ די פרויען פון די רעזערוויסטען וועלכע זענען אוועק אויף דער מלחמה.

בעת דער רוסישער הערשאפט איז די פרא־גע געלעזט געווארען אויף דעם אופן, אז די דאזיגע רעזערוויסטקעס האבען געבראכט צייג־ניסען פון דער גמינע וועגען זייערע רעליגיעזע חתונה־אקטען און אויף זייער גרונד זענען זיי אנערקענט געווארען אלס געזעצליכע פרויען און זיי פלעגען בעקומען די שטיצע. זינט דער עוואקואציע אבער, ווען דאס אויסצאהלען די שטיצע פאר רעזערוויסטינס איז איבערגעגאנגען צום בירגער־קוראטאריום האט זיך דאס דערמאהנטע קוראטאריום אבגעזאגט צו אנערקענען די גע־זעצליכקייט פון די יודישע רעליגיעזע חתונה־אקטען און כתובות. די דאזיגע רעזערוויסטען־פרויען, וואס זייער צאהל דערגרייכט אין ווארשוי גופא ביז 5000, האבען דעריבער פון דאן אן זייער שטיצע נישט בעקומען.

איצט האבען זיך די דערמאהנטע רעזער־וויסטקעס געווענדעט מיט א מעמאראנדום צום ווארשאווער שטאדט־פרעזידענט פירשט זדזיס־לאוו ליובאמירסקי, אין וועלכען זיי ווייזען אן אויף זייער שרעקליכער לאגע, זעענדיג אהן זייערע מענער, מטופל מיט קינדער און אהן דער קלענסטער אונטערשטיצונג, אז ביי יודען זענען בכלל ניטא קיין אונגעזעצליכע פרויען און די גאנצע זאך איז נישט מעהר ווי א מיספער־שטענדניס צוליב'ן מאנגעל פון אפיציעלע דא־קומענטען. צום סוף בעטען די רעזערוויסטקעס, אז זיין דורכלויכטונג דער פירשט־פרעזידענט זאל בעשטימען א קאמיסיע, וואס זאל אויספאר־שען דעם דאזיגען ענין און בעפעהלען אויס־צאהלען די שטיצע, וואס קומט זיי.

הלוואות אויף רוסישע שפאר־ביכלעך.

די פראגע וועגען ארויסגעבען הלוואות אויף די שפאר־ביכלעך פון דער רוסישער שפאר־קא־סע איז שוין אזוי גוט ווי ערלעדיגט. איניגיכען וועלען די פערזאנען, וואס האבען שפאר־ביכ־לעך און נויטיגען זיך אין געלד, קאנען בעקו־מען א געוויסע סומע אלס הלוואה אויפ'ן ביכעל. ווי מען איז זיך משער, בעטרעפען די אבגעש־פארטע געלדער, וואס זענען אוועקגעפיהרט גע־ווארען קיין רוסלאנד, א 9 מיליאן רובל און מען רעכענט, אז א דריטעל פון די אינהאבער נויטיגען זיך אין הלוואות און קאנען נישט וואר־טען מיט די ביכלעך.

ביי די אונטערהאנדלונגען, וואס די שטאדט פערוואלטונג האט געפיהרט מיט א קאנסארטי־אום באנקירען, האט מען אויך גענומען אין אכט די פארם פון די הלוואות אויף אזעלכע ביכלאך, וואס מען גיט ארויס אין לאדז, און ס'איז בע־שלאסען געווארען, אז די פערזאנען, וואס נוי־טיגען זיך אין הלוואות, זאלען אלס משכון פון די שפאר־ביכלעך בעקומען א טייל פון דער אבגעשפארטער סומע, אלענפאלס נישט מעהר פון א העלפט, און דאס אויך אין אייניגע רא־טעס.

פארלויפיג זענען די באנקירען איינגעגאנ־גען אויסצוצאהלען א מיליאן רובל, וואס די שטאדט־פערוואלטונג האט גאראנטירט. אויב די סומע וועט זיך ארויסווייזען פאר צו קליין, וועט זי שפעטער פארגרעסערט ווערען. אלע פארמא־ליטעטען זענען שוין אויסגעארבייט און בעש־טעטיגט געווארען דורך דער קאנסארטיום און שטאדט־מאכט. איצט ערווארטעט מען נור די הסכמה פון דער אקופאציאנס־מאכט, פון וועל־כער מען רעכענט צו בעקומען א גינסטיגען ענטפער.

די פעראינטערעסירטע פערזאנען דארפען געדענקען, אז דאס וועט קירצליך פערווירקליכט ווערען, און זיך נישט לאזען פארפיהרען פון פראצענטניקעס און שפעקוליאנטען, וועלכע סטארען זיך אונטער פערשידענע איינרעדעני־שען אויסצוקויפען די דאזיגע ביכלעך, צאהלענ־דיג צו 60 רובל פאר 100 רובל.

טעאטער־נייעס.

דעם 22 אקטאבער וועט אין קאזינא'ס קליי־נעם זאל פארקומען א טעאטער־פארשטעלונג. ס'וועט אויפגעפיהרט ווערען די בעריהמטע שטיק פון אסיפ דימאוו „שמע ישראל" און „מזלטוב" פון שלום עליכם. די הויפט־ראליען ווערען געשפיעלט פון פרוי און ה' ביליאווסקי. א טייל פון דער הכנסה געהט לטובת דעם קאפענהאגענער הילפס קאמיטעט. די פארשטעלונג איז אנ'אבשיידס־אווענד פאר דער קינסטלער־פאר ביליאווסקי, איידער זייער אוועקפאהרען קיין אמעריקא.

מאלמע.

דער מאלמער הילפסקאמיטעט צו העלפען די נויטליי־דענדע יודען פון דער מלחמה פעראנשטאלטעט זונטאג דעם 29 אקטא־בער, האלב זיבען א זייגער אין אווענד, אינ'ם זאל פון קאנסערוואטאריום

א גרויסע קאנצערט

מיט'ן אנטייל פונ'ם בעקאנטען וויאלין־שפילער ה' מיחיילאוו. א חוץ דעם וועט פארגעט־ראגען ווערען געזאנג, דעקלאמאציאן א. א. וו.

נאכדעם באל און פערשידענע פערוויילונגען.

Nr. 4 עקסטרא נומער FOLKETS-HJÆLP

פאלקס־הילף

מיטטיילונגען

ארויסגעגעבען פון סקאנדינאווישען צענטראל־קאמיטעט פאר די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה.

קאפענהאגען פרייטאג ט״ז תשרי׳ התרע״ז 13 okotber 1916

אדרעס פון צענטראל־קאמיטעט:
SKANDINAVISK CENTRAL KOMITE FOR DE VED KRIGEN ULYKKELIG STILLEDE JØDER,
Gl. Kongevej 27, Teleph. Centr. 12688.

א אויפרוף צו די צאהלער.

דער קאפענהאגענער קאמיטעט פאר די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה ווענדעט זיך צו יעטווידער צאהלער מיט א דרינגענדער בקשה צו קומען אויף דער גענעראלפערזאמלונג פונ׳ם הילפסקאמיטעט, וועלכער וועט פארקומען מאנטאג דעם 16 אקטאבער 1916.

דער קאמיטעט געפינט פאר זיין חוב אנצואווייזען, אז זיין טעטיגקייט פארברייטערט און פארטיעפט זיך מיט יעדען טאג. אנשטאט צופעליגע און פרייוויליגע זאמלונגען האט די הילפס־ארבייט אנגענומען א שטרענג ארגאניזירטען האראקטער. די סומען, וועלכע קומען אן אין קאמיטעט ווערען פון טאג צו טאג פארגרעסערט. גלייכצייטיג ווערט פארגרעסערט די פעראנטווארטליכקייט פון קאמיטעט. דעריבער איז דער חוב פון יעטווידער צאהלער צו קומען אויף דער פערזאמלונג, אויסהערען דעם בעריכט פון קאמיטעט און איינטיילנעמען אין די וואהלען פון קאמיטעט, וועלכען וועט איבערגעגעבען ווערען א שווערע פעראנטווארטליכקייט צו ארגאניזיהען די הילפס־ארבייט אין דעם קומענדיגען ווינטער.

אונזער גענעראלפערזאמלונג.

די גענעראלפערזאמלונג וועלכע קומט די טעג פאר אין קאפענהאגען, וואו די היגע יודישע בעפעלקערונג וועט האבען די מעגליכקייט צו בעהאנדלען אלע פראגען פון דער הילפס־ארבייט — האט פאר אונזער טעטיגקייט א גרויסע בעדייטונג. זי בעשטעהט הויפטזעכליך פון צוויי מאמענטען וועלכע אינטערעסירען די יודישע עפענטליכקייט אין סקאנדינאוויען: וואס איז געטאן געווארען ביז איצט און וואס זאל געטאן ווערען אין דער צוקונפט.

איבער דעם וואס עס איז געטאן געווארען אין דער פערגאנגענהייט ווילען אונז די פעראנטווארטליכע קאמיטעטען און קאמיסיעס אבגעבען א דין וחשבון. אבער דעריבער, וואס מיר זאלען טאן להבא, ווי אזוי מיר זאלען קלייבען זיך צו ארגאניזירען אונזערע כחות אויף דער ווייטערדיגער הילף — דעריף מוז פערלאנגט ווערען א דין וחשבון פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג אין קאפענהאגען.

מיר האבען שוין אנגעוויזען אז אונזער הילפסארבייט טראגט ניט און קען ניט טראגען קיין צייטווייליגען האראקטער. מיר מוזען זיך צוגרייטען פאר אונזער פאלקס־הילף אויף יאהרען־לאנג. מיר, דא אין רוהיגען און נייטראלען סקאנדינאוויען, קענען גאר קיין השגה ניט האבען פון דעם גרויסען חורבן וועלכער שפילט זיך נאך איצט אב אין דער יודישער גאס. איצט נאך — נאך אלע קאלאסאלע ארגאניזאציאנען און ארבייטען זענען בלויז אין רוסלאנד פארהאן העכער א פערטעל מיליאן יודען, קראנקע, הונגעריגע און היימלאזע, וועלכע מוזען פארזארגט ווערען מיט זייערע טעגליכע לעבענס־בעדערפנישען. בלויז נאך די אפיציעלע סטאטיסטישע מיטטיילונגען, וועלכע זיינען נאך ניט פולשטענדיג, זיינען אין די פון דייטשען אקופירטע געביעטען פארהאן לערך א מיליאן יודען וועלכע מוזען אנקומען צו עפענטליכע אדער פריוואטער שטיצע. אין גאליציען זיינען פערבליבען אינגאנצען 50 פראצענט פון דער פריהערדיגער בעפעלקערונג. פון די אנ׳ערך א האלב מיליאן גאליצישע יודען זענען העכער 70 פראצענט אנגעוויזען אויף הילף און אונטערשטיצונג. דער טרויעריגער בילד שטעהט נאך פאר אונזערע אויגען: מיליאנען יודען, גרויסע טיילען פון אונזער פאלק שטעהען ביים אבגרונד, הונגער, קעלט און קראנקהייט זיינען זייערע שטענדיגע בעגלייטער. עס איז א ארבייט פון כמה יאהרען ביז אזא שרעקליכער צושטאנד קען פארבעסערט ווערען. עס איז דערפאר דאס גרעסטע פארברעכען ווען אונזערע יודען זאלען איצט ארויסווייזען וועלכע ניט איז גלייכגילטיגקייט אדער מידיגקייט. עס איז א פערברעכען זיך צו פערהאלטען רוהיג און אפילו ניט טאן זיין פרימיטיווען חוב צו געבען שטיצע פאר די אונגליקליכע. עס וואלט אבער אויך זיין דאס גרעסטע פארברעכען און דאס גרעסטע אומגליק — ווען איצט זאלען שוואך און אבגעלאזט ווערען אונזערע ארגאניזאציאנס־ארבייטען.

איין זאך מוז די יודישע בעפעלקערונג אין סקאנדינאוויען וויסען: עס ווערט וועהניג געטאן און וועהניג געגעבען. אונזערע ברידער, וועלכע לעבען דא אין רוהיגקייט, אין זארגלאזיגקייט, ערפילען ניט גענוגענד זייער חוב. עס האבען געדארפט געבראכט ווערען גרעסערע מאטעריעלע קרבנות. מיר מוזען געדענקען אז עס וועט קומען א צייט וואו די גרויסע יודישע עפענטליכקייט מחוץ פון סקאנדינאוויען וועט אונז פרעגען: צי האט איהר ערפילט אייער חוב, איהר די רוהיגע און גליקליכע, אין דער צייט ווען מיר, די רוהלאזע און אונגליקליכע האבען געווארט אויף אייער הילף?

דאס איז די אויפגאבע פון אונזער קומענדיגער גענעראלפערזאמלונג. זאל די יודישע בעפעלקערונג פון קאפענהאגען וויסען, אז די דאזיגע גענעראלפערזאמלונג וועט זיין א געריכט איבער די היגע יודען. מיר ווילען פארלאנגען און אבגעבען א דין וחשבון. אבער אונזער גרעסטע און שטארקסטע אויפגאבע וועט בעשטעהען דערין: צו בעווייזען דער יודישער וועלט ווער עס ארבייט מיט אונז, ווער עס גיט א ביסען ברויט דעם הונגעריגען און פארטריבענעם יודען — און ווער עס שטעט איצט פון דער ווייטענס, זאט און צופריעדען, רוהיג און גלייכגילטיג און זאגט אב זיין פאלק אין הילף און ברויט.

אט דאס וועט זיין דער שטארקסטער און גרעסטער דין־וחשבון פון אונזער גענעראלפערזאמלונג.

סוכות.

דאס דריטע מאל פייערען מיר דעם „זמן שמחתונו” אין צייכען פון דער מורא׳דיגער וועלט־מלחמה. דאס טראדיציאנעלע און נאציאנאלע יודענטום בעטראכט אבער די היינטיגען געשעהענישען פאר פארבייגעהענדע עפיזאדען אין דער פיערטויזענדיעהריגער יודישער געשיכטע, און ווי טרויעריג די איצטיגע לאגע פון יודישען פאלק זאל ניט זיין ווילען דאך די סוכות־טעג געפייערט ווערען אומעטום מיט דער טראדיציאנעלער שמחה און עס ווילען ווידער אויפגעלעבט ווערען די זכרונות, וועלכע זענען פערבונדען מיט דעם דאזיגען פרעהליכען יום טוב.

סוכות איז אמאל ביי אונז געוועזען א ערנטע פעסט. די צייט, ווען די פרוכטען פון די גערטנער און די תבואה פון די פעלדער זענען אריינגעבראכט געווארען אין די שפייכלערס. אבער יודען האבען ניט געטארט עסען דאס ברויט, איידער מען האט ניט אבגעגעבען מעשר, ניט קיין געוועהנליכע צדקה, נאר א בעשטימטען שטייער פאר די נויטליידענדע, כדי אז אלע, אויך „היתום והאלמנה”, די וואס האבען ניט קיין אייגענע פעלדער זאלען קענען איינטיילנעהמען אין דער אלגעמיינער שמחה. אזוי לאנג ווי עס איז נאך געווען א הונגערליידענדער האט מען ניט געהאט קיין רעכט צו פייערן דעם ערנטע פעסט סוכות.

פאר אונז, א קליינע מינדערהייט פון יודישען פאלק, וועלכע געפינען זיך אין די בייט־

פון צענטראל־קא'מיטעט.

לויט ווי מיר האבען טודיע געוועזן אין אונזער לעצטען בעריכט האט אונזער סעקרעטאר געזאלט בעזוכען אייניגע פונקטען אין סקאנדינאוויען, כדי דארט צו ארגאניזירען די הילפס־ארבייט פאר דעם קומענדיגען סעזאן. אונזער סעקרעטאר איז איצט צוריקגעקומען פון דער רייזע און מיר גיבען דא איבער דעם אינהאלט פון די ידיעות, וואס ער האט אונז געבראכט פון די שטעדט, וועלכע ער האט בעזוכט.

בכלל איז צו בעמערקען אומעטום א גרויס אינטערעס און סימפאטיע פאר די הויפטאויפגאבען פון אונזער הילפס־ארבייט און דאס איז צו שאפען לעבענסמיטעל פאר די נויטליידענדע יודישע בעפעלקערונג. אבער ניט קוקענדיג אויף דעם וואס איבעראל הערשט א רצון צו העלפען, איז דאך פערהעלטניסמעסיג ווייניג אויפגעטהון געווארען. די סבה ליעגט אין דעם, וואס עס פעהלען לאקאלע קרעפטען, כדי צו ארגאניזירען די ארבייט און דערפאר ווערען אומעטום מיט דאנק בעגריסט אלע אנרעגונגען אין דער בעציהונג, וועלכע קומען פון צענטראל־קאמיטעט. אין פערלויף פון דער צייט האט דער צענטראלקאמיטעט געגרינדעט צייטווייליגע קאמיטעטען אין קריסטיאניא און געטעבארג. די טעטיגקייט פון די דאזיגע קאמיטעטען נעהמט אויך ארום די קלענערע שטעדט אין דער אומגעבונג, וואו עס וואהנען איינצעלנע יודישע פאמיליעס.

אין קריסטיאניא

געהערען צום צייטווייליגען הילפסקאמיטעט די פאלגענדע הערען: טאבאק־פאבריקאנט מאקס גלאט, קויפמאן אהרן גרוזד, שריפטשטעלער אברהם קאראן און גראסערער הארי רובינשטיין. ה' רובינשטיין איז דער פארזיצענדער פון קאמיטעט.

עס איז בעשלאסען געווארען איינצורופען אין קריסטיאניא זונטאג דעם 1־טען אקטאבער א גרויסע פאלקס־פערזאמלונג. דער פארזיצענדער פון צענטראלקאמיטעט ה' א. טראצקי און שריפטשטעלער וו. גראסמאן וועלען אויף דער פערזאמלונג רעדען וועגען דער לאגע פון די יודען, וועלכע האבען געליטען פון דער מלחמה.

די צייט איז גראד זעהר פאסענד, ווייל צווישען ראש־השנה און יום־כפור קומט אין קריסטיאניא א גרויסע צאהל יודען פון די ארומיגע ערטער און זיי וועלען האבען א מעגליכקייט אנטיילצונעהמען אין דער פאלקס־פערזאמלונג. אין

געטעבארג

אב די שוועדישע יודען פאריאהרען געזאמעלט אנ׳ערך 6000 קראנען, א חוץ דעם האבען די רוסישע יודען (אנ׳ערך 100 פערזאן) פארנומען קלענערע זאמלונגען, אבער קיין ארגאניזאציאן איז ניט געוועזען. אויף איניציאטיוו ון צענטראלקאמיטעט איז אין געטעבארג געגרינדעט געווארען א צייטווייליגער קאמיטעט וועלכער בעשטעהט פון די הערען: יאקאבסאן, געברידער מאקס און שמעון ראק און קאצענעלענבאגען.

מאנטאג דעם 2־טען אקטאבער וועט דארט פארקומען א פאלקס־פערזאמלונג אויף וועלכער די הערען י. טראצקי און וו. גראסמאן וועלען אויפטרעטען אלס רעדנער.

דער געטעבארגער ראבינער ה' ד״ר קאך האט צוגעזאגט צו זיין פארזיצענדער פון דער פערזאמלונג און בכלל אונטערשטיצען די וויכטיגע הילפס־ארבייט אין יעדער בעציהונג. ד״ר קאך רעכענט גאר אין גיכען ווידער פארצונעהמען א זאמלונג ביי די שוועדישע יודען, א גרויסער טייל פון דאס געלד וועט פערוועגדעט ווערען צו קויפען לעבענסמיטעל. אין

שטאקהאלם

עקזיסטירט, ווי בעקאנט, זייט פאריאהרען א בעשטענדיגער הילפס־קאמיטעט, וועלכער איז בעגרינדעט געווארען פון די צוגערייזטע יודען פון רוסלאנד, עס זענען דא אנ׳ערך 100 מאנאטליכע צאהלער. אויף דעם ספעציעלען לעבענסמיטעל־טאג, וועלכען דער קאמיטעט האט איינגעארדענט אין מאי 1916 איז געזאמעלט געווארען די סומע פון 25 טויזענד קראנען. אין גיכען דארף פארקומען א גענעראל־פערזאמלונג, אויף וועלכער עס וועט געוועהלט ווערען א נייער קאמיטעט.

אויסער די צוגערייזטע רוסישע יודען געפינען זיך אין שטאקהאלם אנ׳ערך 1000 יודען פון רוסלאנד, וועלכע האבען שוין דארט געוואהנט פאר דער מלחמה, זיי האבען שוין אפילו אנפאנג 1915 פארגענומען א זאמלונג און עס איז איינגעקומען א צוויי טויזענד קראנען, אבער נאכדעם איז אין די דאזיגע קרייזען ווייניג געטהון געווארען. עס איז אבער צו האפען, אז אין דער צוקונפט וועלען וואס מעהר פון די שטענדיגע איינוואהנער אויך צוגעצויגען ווערען צו דער ארגאניזירטער ארבייט. א פונדאמענט צו דער ארגאניזאציאן וועט בילדען די פאלקס־פערזאמלונג, וועלכע דארף דארט פארקומען דעם 8־טען אקטאבער. מען וועט אלזא איינארדנען רעגעלמעסיגע וועכענטליכע אדער מאנאטליכע זאמלונגען אזוי ווי עס איז איינגעפיהרט אין קאפענהאגען.

אויף אזא אופן קען מען האפען, אז מען וועט קענען אין גאנץ סקאנדינאוויען דורכפיהרען די ארגאניזאציאן פון מאנאטליכע אדער וועכענטליכע זאמלונגען, כדי יעדער יוד זאל טהון זיין הייליגען חוב אנטיילנעהמענדיג אין דער דרינגענדער הילפס־אקציאן פאר אונזערע הונגערליידענדע ברידער און שוועסטער.

בנוגע די שוועדישע יודען אין שטאקהאלם פרייט עס אונז צו ערפאהרען, אז זיי רעכענען אין גיכען אייגצואורדנען א אלגעמיינע זאמלונג אויף א ברייטען מאסשטאב און עס וועט איינקומען א בעדייטענדע סומע.

פון דעם בעריכט בכלל איז ארויסצוזעהען, אז א שטענדיגע צוזאמענארבייטען פון די לאקאלע קאמיטעטען מיט דעם צענטראל־קאמיטעט וועט פיהרען צו א ערפאלגרייכע ארגאניזאציאן פון דער גאנצער הילפס־ארבייט.

די גוטע רעזולטאטען אין סקאנדינאוויען וועלען אהן א שום ספק האבען א גרויסע ווירקונג אויף אונזערע ברידער אין אנדערע נייטראלע לענדער, אז זיי זאלען דארט אויך אנשטרענגען אלע כוחות צו העלפען די נויטליידענדע יודישע בעפעלקערונג אין די מלחמה־לענדער.

פון קאפענהאגענער הילפס־קאמיטעט.

אין פערלויף פון די לעצטע דריי וואכען, ד. ה. צייט דעם ערשיינען פון „פאלקסהילף" נומער 2 זענען אין קאמיטעט קיין בעזאנדערע ענדערונגען ניט פארגעקומען. מיר ווילען נאר בעמערקען, אז אונזער פריהערדיגער סעקרעטאר ה' ב. קאגאן איז איגגאנצען אריבער צום צענטראלקאמיטעט און אז ה' אויסלענדער האט איבערגענומען דאס סעקרעטאריאט.

דער קאמיטעט און די איינזאמלונגס־קאמיסיאן האבען זיך קודם כל פערנומען מיט דער פערשטארקונג פון די זאמלונגען, עס איז צונויפגעשטעלט געווארען א פאלשטענדיגע ליסטע פון די צוגערייזטע צאהלער און די איינזאמלונגס־קאמיסיאן האט איינקאסירט אנ׳ערך דריי טויזענד קראן פון די הינטערשטעליגע בייטראגען. בעזונדערס ענערגיש זענען די איינקאסירונגען פארגעקומען אין הארנבעק, וואו אייניגע ראמען פון דער קאמיסיאן האבען איינקאסירט כמעט אלע חובות.

בנוגע די ארבייט אין די קאפענהאגענער ארבייטער־קרייזען מוזען מיר ליידער קאנסטאטירען, אז אין פערלויף פון זומער איז כמעט גאר ניט געטהון געווארען. כדי די ארבייט זאל צום קומענדיגען סעזאן אויפגעלעבט ווערען האט דאס פרעזידיום פון קאמיטעט איינגערופען א פריוואטע בעראטונג אויף וועלכער עס זענען געוועזען פערטרעטער פון דער לאקאלער איינזאמלונגס־קאמיסיאן.

די דאזיגע בעראטונג האט בעאויפטראגט ה' א. טראצקי צו האלטען א רעפעראט וועגען דער איצטיגער לאגע פון די ארבייטער־מאסען אין די אקופירטע געביטען. דער רעפעראט איז פארגעקומען דעם 19־טען סעפטעמבער און ביי דער געלעגענהייט איז געבילדעט געווארען א נייע איינזאמלונגס־קאמיסיאן, וועלכע בעשטעהט פון 16 פערזאן. לאמיר האפען, אז די נייע קאמיסיאן וועט ענטוויקלען אנ׳ענערגישע און ערפאלגרייכע טעטיגקייט.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם פארשלאג פון צענטראל־קאמיטעט, אז דער קאפענהאגענער קאמיטעט צוזאמען מיט דעם שטאקהאלמער קאמיטעט זאלען קויפען א וואגאן הערינג פאר די אקופירטע געביטען, איז דעם 18־טען סעפטעמבער פארגעקומען א זיצונג פון קאמיטעט. נאך א רייהע דעבאטען וועגען דעם, וואס עס איז וויכטיגער צו שיקען מילך אדער הערינג האט זיך די מעהרהייט ארויסגעזאגט פאר הערינג.

דער קאמיטעט האט אבער געפונען פאר נויטיג וועגען דעם אנצופרעגען אין ווארשא און ווילנא.

דאס סעקרעטאריאט האט שוין אנגעהויבען צוזאמענצושטעלען דעם בעריכט פאר די קומענדיגע גענעראל־פערזאמלונג, וועלכע וועט פארקומען דעם 14־טען אקטאבער.

די גענעראל־פערזאמלונג פון דער איינזאמלונגס־קאמיסיאן פון די צוגערייזטע וועט פארקומען דעם 30 סעפטעמבער.

רשימה פון די פרייוויליגע זאמלונגען:

אויף דער חתונה ביי פרייל. שרה ברעשעל מיט הירש טימשון—28 קר.

אויף א ברית ביי הערן גרינדארף—16 קר.

אויף א ברית ביי ה״ר יאסעל דימאנט געזאמעלט דורך ה' קאץ -18 קר.

אויף א געבורטסטאגס־פעסט ביי ה״ר רעכט געזאמעלט דורך ה' ווילענציק—8 קר.

אויף א ברית ביי ה״ר א. וויגאצקי—10 קר.

צוזאמען—80 קראנען.

די איינזאמלונגס־קאמיסיאן.

געטעבארג

מאנטאג דעם 2־טען אקטאבער 1916 אום 8 א זייגער אין אווענד וועט פארקומען אין געטעבארג אין

Arbetareföreningens Hus, c Salen ingång från Jarntorget.

א גרויסע פאלקס־פערזאמלונג

וועגען דער לאגע פון די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה

עס וועלען רעדען: דער פארזיצענדער פון סקאנדינאווישען צענטראל־הילפסקאמיטעט א. מ. טראצקי און דער שריפטשטעלער וו. גראסמאן

פון דער דייטשער שפראך, נאר אויף איינצוארדנען די דאזיגע קורסען דארף מען געלד. מיר ווענדען זיך דערום צו אייך, חברים, יודישע קעלנערס אין אמעריקא מיט דער ביטע איהר זאלט אונז העלפען.

דער פעראיין פון די
ווארשאווער יודישע קעלנערס.

געלד קען מען שיקען אויפ'ן אדרעס פון ציוניסטישען ביורא אין ווארשא.

P. S. די אמעריקאנער יודישע צייטונגען ווערען געבעטען דעם דאזיגען אויפרוף אונזערען איבערצודרוקען.

דאס לעבען פון יודישע היימלאזע אין האלאנד.

פון האלאנד איז מען מודיע דער קעלנער „איזרי צייטונג": זעהר אידעל האט זיך האלאנד פערהאלטען צו די בעלגישע היימלאזע, וואס זענען אין אויגוסט 1914 געקומען מאסענווייז אין לאנד אריין. פון אלע גוט־ארגאניזירטע מיטלען האט מען געקענט ארויסזעהן, אז מען מיינט אויפריכטיג צו העלפען זיי. טויזענדער פון די דאזיגע מלחמה־קרבנות האט מען מכניס אורח געווען ביי האלענדישע פאמיליעס און אהן שום בעגרענצונג האט מען זיי צוגעלאזט צו אלע מלאכות און בכלל האט מען געגעבען די היימלאזע די מעגליכקייט זיך מפרנס צו זיין. דורך בעזונדערע מיטלען האט די רעגיערונג געזיכערט די בעלגישע סטודענטען, אז זיי זאלען זיך ווייטער קענען בילדען. א רייהע קאמיטעטען, וואס זענען געגרינדעט געווארען דורך דער איניציאטיווע פון פריוואטע מנדבים, האבען זיך בעמיהט צו דערפילען אלע אנדערע בעדערפעניסען פון די היימלאזע.

די יודישע היימלאזע, וואס האבען זיך פערזאמעלט אין שעווענינגען שטאמען אויף אנ'אומוועג איבער אנטווערפען, דאס רוב פון גאליציען, קראקוי האט געגעבען אין משך פון די לעצטע יאהרען ס'רוב עמיגראנטען פאר אנטווערפען. די וועלט־מלחמה האט אויף דערווייל געמאכט א סוף צו דער שטארקע און האפנונגספולע ענטוויקלונג פון דער יודישע קהלה אין אנטווערפען. מיט 30 יאהר צוריק האט א קראקויער יוד זיך בעזעצט אין אנטווערפען און זיך פערנומען מיט דיאמאנטען־שלייפעריי. אין יאהר 1914 זענען 30.000 יודען געווען פערנומען מיט דער דיאמאנטען־מלאכה, הערביי זענען פיעל געקומען צו עשירות און רחבות. אויך די מלחמה האט די יודישע דיאמאנטען־הענדלער ניט שווער געטראפען. ווער עס גלויבט נישט אין דער ארגאניזאטארישער פעהיגקייט פון די יודען, וועט מעגען נבהל ונשתומם ווערען, ווי די היימלאזע האבען אויף דער גיך געמאכט אין שעווענינגען א צענטר פון האנדעל מיט דיאמאנטען, איצט עקזיסטירען שוין צוויי דיאמאנטען־קלובען אין שעווענינגען, וואו די היימלאזע פיהרען ווייטער זייער שטענדיגע טעטיגקייט.

א דאנק צום סקאנדינאווישען צענטראלקאמיטעט.

דער ציוניסטישער אקציאנס־קאמיטעט אין בערלין טיילט מיט דעם קאפענהאגענער ציוניסטישען ביורא, אז זיי האבען ערהאלטען א בריעף פון אדוואקאט ש מ ע ו ן ר א ז ע נ ב ו י ם פון ווילנא, דאטירט דעם 3־טען סעפטעמבער, אין וועלכען ער בעט אין נאמען פון דער ווילנער יודישער געמיינדע איבערצוגעבען א הערצליכסטען דאנק צום סקאנדינאווישען צענטראל־קאמיטעט פאר די קאנדענזירטע מילך, וועלכע עס איז אנגעקומען אין ווילנא. ה' ראזענבוים שרייבט: עס איז געוועזען א אמת'ע ברכה פאר די קינדער, מיט דער גרעסטער אונגעדולד ווארטען מיר אויף די צווייטע זענדונג. עס איז איבעריג צו בעמערקען, אז מיר האבען די מילך פערוועדעט אזוי ווי מען האט אונז פארגעשריבען, די מילך איז געווארען פערטיילט אין קינדערהיימען, קינדערקיכען און שולען און א טייל פאר קראנקענהייזער. 150 קאסטענס האבען מיר אבגעשיקט קיין ג ר א ד נ א, ק א ו ו נ א און ב י א ל י ס ט א ק. מיר וועלען אייך אין גיכען צושיקען א גענויע ספעציפיקאציאן וויפיעל יעדער פון די דאזיגע פונקטען האבען בעקומען.

מיר איבערנעהמען זעהר גערן צו פערשיקען לעבענסמיטעל אין די ערטער, וואו די נויט איז אם גרעסטען. איך האב נאך דערווייל וועגען דעם ניט אונטערהאנדעלט מיט דער פערוואלטונג אבער עס איז נישטא קיין שום ספק, אז די פערוואלטונג וועט ניט מאכען קיינע הינדערנישען און מען וועט די ערלויבניש בעקומען.

דער ציוניסטישער אקציאנס־קאמיטעט בעמערקט דערצו, אז עס פרייט זיי זעהר צו איבערגעבען דעם דאזיגען בעריכט פון ה' ראזענבוים צום סקאנדינאווישען צענטראלקאמיטעט און אז זיי זענען תמיד בערייט בעהילפיג צו זיין אין דער וויכטיגער הילפס־ארבייט.

די לאדזער יודישע געמיינדע טיילט מיט, אז עס זענען אנגעקומען פון סקאנדינאווישען צענטראלקאמיטעט 300 קאסטענס קאנדענזירטע מילך און דריקט אויס א הערצליכען דאנק פאר די דאזיגע זענדונג.

די 300 קאסטענס זענען פערטיילט געווארען אויף דעם פאלגענדען אופן:

אין די יודישע געמיינדע אין ק א ל י ש — 30 קאסטענס, פ ע ט ר י ק א ו — 30. ז ג י ע ר ז ש — 10, ל ו ט א מ י ע ר ס ק — 5, פ א ב י א נ י צ ע — 5, ב ז ע ז י ן — 5, א י ו ו א ר ל א ד ז — 5, לאסק — 5, ק א נ ס ט א נ ט י נ א ו ו — 5 קאסטענס. אין גאנצען אין דער פראווינץ 100 קאסטענס.

די איבעריגע 200 קאסטענס זענען פערטיילט געווארען אין לאדז גופא אין פאלגענדע אנשטאלטען:

פאר ארימע וועכנערינס ביים יודישען וואלטעטיגקייט־פעראיין—10 קאסטענס, קינדעראזיל אויף נאלודנאראגאס — 20 קאסטענס, פאר די חברה „טראפען מילך"—15, „בקור חולים"—10, פרויענשוץ־פעראיין—5, קראנקענהויז אויף נאמען פאזנאנסקי—10, יודישע פאלקסקינדערהיים—5, הילפס־פעראיין „עזרה"—10, יודישע קינדערהיים אויף סמוגאראגאס—10, אינוואלידענאזיל — 5, שוטץ־פעראיין פאר טויב שטומע „עזרת אלמים"—5, פירזארגעראט—20, שוטץ־פעראיין פאר יתומים—15, גינעקאלאגאישער אינסטיטוט אויף נאלודניאראגאס—5, האנדווערקשול פאר יודישע מיידלעך—20, אונטערשטיצונגס־פעראיין פאר ארימע קינדער—10, אזיל פאר משוגעים אויף נעצאלאגאס—10, קינדערפלעגע ביי דער יודישער געמיינדע 15 קאסטענס.

פון קאפענהאגענער הילפס־קאמיטעט.

דער פערוואלטונגס־פארשטאנד פון אלע סינאגאגען־געמיינדען און צדקה־אנשטאלטען אין ווילנא האט מיטגעטיילט, אז עס איז אנגעקומען די סומע פון 6331 מארק, וועלכע דער קאפענהאגענער הילפסקאמיטעט האט געשיקט פאר די נויטליידענדע יודען אין ווילנא. דער פארשטאנד דאנקט דעם הילפסקאמיטעט אין נאמען פון די טויזענדער יודישע פאמיליעס, וועלכע נויטיגען זיך אין גיכע הילף.

א חוץ דעם איז אויך ערהאלטען געווארען 4706 מארק פאר די קאמיטעטען אין ג ר א ד נ א און ב י א ל י ס ט א ק. לויט פארשריפט פון קאפענהאגענער הילפסקאמיטעט געהט דערפון 20 פראצ. פ א ר א ר ב י י ט ע ר ק י כ ע ן.

שטיצע פאר ארץ־ישראל.

דער באקוער הילפס־קאמיטעט פאר די געליטענע פון דער מלחמה האט בעשלאסען אויך אויף ווייטער אוועקצושיקען 10 פראצענט פון זיינע הכנסות אין ארץ־ישראל, אזוי פיהרט זיך דער באקוער קאמיטעט זינט אקטאבער 1915

די 10 פראצענט, וועלכע מאכען אויס 1000 רובעל א חודש, ווערען דורך דער פעטערבורגער צענטראל־קאמיטעט איבערגעשיקט דעם אדעססער חובבי־ציון קאמיטעט.

אין די אקופירטע געביטען.

קארעספאנדענץ מיט אויסלאנד און רוסלאנד.

אין דער קארעספאנדענץ מיט די נייטראלע מלוכות און מיט רוסלאנד האט ביז איצט גוט פערמיטעלט די „געזעלשאפט איבער קארעספאנדענץ און נאכריכטען־פערמיטלונג אין שטוטגארד", דורך דער געזעלשאפט האט מען פון ווארשא און פון דער פראווינץ איבערגעשיקט פיעל בריעף און נאכריכטען צו די קרובים, וואס געפינען זיך אין רוסלאנד. אויף דעם אופן האט מען אויך בעקומען נאכריכטען פון די קרובים אין רוסלאנד.

איצט איז יעדע קארעספאנדענץ צווישען פוילען מיט אויסלאנד אזוי מיט די נייטראלע ווי מיט די קריעגס־פיהרענדע לענדער אבגעשטעלט געווארען. אלע בריעף און אנדערע זענדונגען, וואס ווערען געשיקט אויפ'ן אדרעס פון דער שטוטגארטער געזעלשאפט קומען אן צוריק אלס אונבעשטעלבאר.

לאדז.

די צענטראל פערוואלטונג פון די ארבייטער־קיכען האט צוגעשיקט אנ־אפיציעלען בריעף דעם „קאמיטעט פאר ביליגע קיכען" אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו פערגרעסערן די סובסידיעס פאר די ארבייטער־קיכען, כדי זיי זאלען קענען נאכקומען די מאסען־בקשות אויף מיטאגען פון די ארבייטסלאזע. אויך ווערט אנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט צו פערגרעסערן דעם ווערט פון די מיטאגען און צו בעשטימען פאר איין פערזאן ניט מעהר ווי איין מיטאג טעגליך.

דער קאמיטעט ווערט אויך געבעטען די סובסידיעס פאר די ביליגע קיכען אויסצוצאהלען יעדען חודש מיט א מאל פאראויס, כדי עס זאל נישט פארקומען קיין עיכוב אין ארויסגעבען די ביליגע מיטאגען צוליעב דוחק אין געלד.

אין „לאדזער פאלקסבלאט" פון 29 אויגוסט לעזען מיר פאלגענדע מיטטיילונג, וועלכע וועט געוויס פעראינטערעסירען אלע אונזערע צאהלער:

ק א נ ד ע נ ז י ר ט ע מ י ל ך.

צוליעב דעם וואס די טעג וועט די געמינע פערטיילען די 200 קעסטלעך קאנדענזירטע מילך וואס זי האט בעקומען פון דעם סקאנדינאווישען צענטראל ביורא דארפען די אכראנקעס שפיטאלען א. ז. וו. אויפגעבען זייערע אדרעסען ווי אויך די צאהל פון די פערזאנען וואס געפינען זיך אין די דאזיגע אינסטיטוציעס. אויסערדעם זענען 50 קעסטלעך מילך בעשטימט פאר פעטריקאוו און 50 פאר קאליש.

לובלין.

די עסטרייכישע אקופאציאנס־מאכט האט איצט איינגעפיהרט א נויטיגע רעפארם אין דער הילפס־טעטיגקייט לטובת דער יודישער בעפעלקערונג. די רעפארם בעשטעהט אין דעם, דאס אנשטאט וואס ביז איצט האבען עקזיסטירט אין די דערפער און קלענערע שטעדטלעך אזוי־גערופענע פאראכיאלע קאמיטעטען, צו וועלכע יודען האבען נישט געקענט געהערען צוליעב רעליגיעזע טעמים און ממילא אויך נישט בעקומען קיין שטיצע, איז איצט אויף דעם ארט פון די רעליגיעזע פאראכיאלע קאמיטעטען איינגעפיהרט געווארען גמינע־הילפס־קאמיטעטען, צו וועלכע עס קענען אויך געהערען, אלס פארשטעהער מענשען, וואס פערנעהמען זיך מיט האנדעל, קליין־אינדוסטריע און לעהרער. צוליעב די דאזיגע ענדערונג בעקומען אויך די יודישע איינוואהנער די מעגליכקייט אויסצוועהלען אין די קאמיטעטען זייערע פארשטעהער. די דאזיגע רעפארם איז נוגע אלע קרייזען פון דער עסטרייכישער אקופאציע אין פוילען.

אונזערע האפנונג אויף אמעריקא.

(א געשפרעך מיט ד״ר ל. מאגנעס).

אין פוילען ווײלט איצט דער בעקאנטער אמעריקאניש־יודישער כלל־טהוער ה׳ ד״ר ל. מאגנעס. ער איז אבגעפאהרען קיין פוילען דורך קאפענהאגען אלס העלעגאט פון דעם אמעריקאניש־יודישען הילפס־קאמיטעט אין ניו־יארק, כדי זיך צו בעקענען מיט הער לאגע פון די יודישע מאסען. זיינע בעריכטען וועלען דיענען אלס מאטעריאל פאר ווייטערע אויפגאבען און אונטערנעהמונגען פון אמעריקאנישען יודענטום לטובת די יודען אין די אקופירטע געביטען. פון ווארשא איז ה׳ מאגנעס געפאהרען קיין ביאליסטאק, גראדנא, ווילנא א. ז. וו.

ד״ר ל. מאגנעס, וועלכער ווײלט איצט אין ווארשא מיט׳ן צוועק צו רעארגאניזירען די הילפס־טעטיגקייט פאר די מלחמה־געליטענע פון אמעריקאנער געלד, איז איינער פון די וויכטיגסטע און אינטערעסאנטעסטע פיגורען פון אמעריקאנישען יודענטום. געבארען איז ער געווארען אין ווייטסטען געגענד אין אמעריקא, אין סאן־פראנציסקא ביי עלטערען, וועלכע זענען נאך אלס קינדער איינגעוואנדערט אין אמעריקא, די מוטער פון דייטשלאנד און דער פאטער פון פרזעדבאז, א קליין שטעטעל אין שלעזיען. בעקומענדיג א עכט אמעריקאנישע ערציהונג איז ער שפעטער געקומען אין סינסינאטי, וואו ער האט געענדיגט דעם רעפארמען־סעמינאר פון דעם בעקאנטען רעפארמאטאר ה״ר וויזע. ער האט אבער נישט געוואלט ווערען קיין ראבינער און איז אוועק פערפאלקאמענען זיך אין העכערע בילדונג קיין דייטשלאנד, וואו ער האט געלערנט צוויי יאהר אין היידעלבערג און בעקומען ד״ר טיטעל. דאן האט ער זיך צוריקגעקעהרט א היים און פערנומען א פראפעסאר־שטעלע פון יודישער געשיכטע און ביבליאטעקאר פון סינסינאטער ראבינער־סעמינאר. זייענדיג אבער א בעגאבטער רעדנער איז ער ענדליך אויפגענומען געווארען אלס פרעדיגער פון דעם רייכסטען און גרעסטען רעפארמען־טעמפעל אין ניו־יארק „עמנואל״, און גראדע דעמאלט, ווען ער האט פערטרעטען די אזוי אנגעזעהענע שטעלע צווישען די אמעריקאנער „יאהודים״, האט זיך אין איהם ערוועקט א שטארקער נאציאנאל־יודישער גייסט צוליעב וואס ער האט פערלאזען דעם רייכען רעפארמירטען טעמפעל און איז אריבערגעגאנגען אין ציוניסטישען לאגער. געפאהרען אויף ציוניסטישע קאנגרעסען און צוויי מאל בעזוכט ארץ־ישראל און ענטוויקעלט א קאלאסאלע יודישע טעטיגקייט אין דעם מיליאנען־קבוץ פון יודען אין אמעריקא — אין ניו־יארק, וואו ער האט זיך גענומען די גרויסע אויפגאבע צו ארגאניזירען די צערשפליטערטע יודישע כוחות אין א פעראייניגטער קהלה. די דאזיגע קאלאסאלע ארבייט האלט נאך אין מיטען. ער האט שוין זי אבער ווייט געבראכט. ביז 700 יודישע ארגאניזאציעס שטעהען שוין אין פערבינדונג.

אין א געשפרעך מיט דעם גאסט האט ער זיך ארויסגעזאגט וועגען דעם צוועק פון זיין רייזע און שליחות.

— איך בין געקומען — זאגט ער — ניט פון א וועלכער עס איז פארטיי, נאר פון א לעמען צו א לעמען. פון אלע אמעריקאנער יודען, וועלכע האבען זיך אהן אונטערשיעד פון פארטיי און שטרעמונג פעראייניגט אין דער הילפס־אקציע פאר זייערע ברי. ער אין די מלחמה־לענדער. צו די אלע, וועלכע נויטיגען זיך אין הילף, בעקענען זיך מיט זייער לאגע און זעהען ווי ווייט מעגליך בעסער איינצוארדנען די הילפס־טעטיגקייט.

— מיין אויפגאבע איז — זאגט ער — אוועקצושטעלען די ארבייט אזוי, אז אלע פארטייען און ריכטונגען זאלען זיין אין איהר בעטייליגט. דען אויך דאס געלד איז געזאמעלט געווארען פון אלע פארטייען.

נישט מיינט — זאגט ער — אז איך בין גאר איינגאנצען פרעמד און ווייס גאר נישט, וואס עס טהוט זיך ביי אייך. איך בין אמת טאקי צום ערשטען מאל אין ווארשא, און נאר א פאר טעג. א שטיק ווארשא, דארפט איהר אבער וויסען, איז פארהאן ביי אונז אין ניו־יארק. אזוי ווי עס געפינען זיך ביי אונז שטיקער פון אלע אנדערע יודישע קהלות, דאס יודישע הארץ פון ווארשא קלאפט אלזא אויך ביי אונז אין ניו־יארק. יעדער ריהר, יעדע בעוועגונג, וואס ווערט ביי אייך געמאכט, געפינט גלייך א שטארקען אבקלאנג ביי אונז. מיר וויסען אלזא דארט, ביי אונז אין אמעריקא, וועגען אלע אייערע סכסוכים און רייבונגען, בעוועגונגען און שטרעבונגען.

ד״ר מאגנעס רעדט מיט ש. אלץ וועגען דער יודישער אויפלעבונג אין אמעריקא.

דער יוד, זאגט ער, לעבט אין אמעריקא נישט לייכט. ער ארבייט שווער פאר זיין עקזיסטענץ. ער לעבט אבער פריי, און קען זיך פריי ענטוויקלען לויט זיין אייגענעם ווילען, און איך קען מיט פרייד קאנסטאטירען, אז עס וואקסט ביי אונז איצט א דור פון קרעפטיגע און שטאלצע יודען קינדער פון עלטערן, וועלכע זענען שוין לאנג אוועק אדער ערווייטערט זיך פון יודענטום קערען זיך אום צו אונז. די אנדערטהאלבען מיליאניגע יודישע קהלה ווערט וואס פון טאג מעהר פעראייניגט און וואקסט אויס אין איהר מאראלישער קראפט. אין ניו־יארק דארפט איהר וויסען, געפינען זיך ביז 3500 יודישע ארגאניזאציעס. ס׳איז נישט לייכט דאס אלץ צו פעראייניגען. ס׳ווערען אבער אנגעווענדעט אלע מיטלען צו סיסטעמאטיזירען און ברענגען זיי אין בעריהרונג.

א גרויסע אויפמערקזאמקייט ווערט איצט געלעגט אויף דער יודישער קינדער־ערציהונג. ס׳איז געגרינדעט געווארע א „ערציהונגס־ביורא״, וואס האט זיין אויפגאבע צו שטודירען די פערשידענע יודישע ערציהונגס־פראבלעמען, ווי לעהרער, מעטאדען, פינאנסען און אזוי ווייטער. קומען צו הילף יעדע אונטערנעהמונג אויפ׳ן געביעט פון דער יודישער קינדער־ערציהונג. דאס ביורא שטעהט אויסער יעדער פארטייליכקייט. מיר קומען צו הילף אזוי ווי דעם ארטאדאקס, ציוניסט אזוי אויך דעם רעפארמאטאר. א גרויסע אויפמערקזאמקייט ווערט אויך געלעגט אויף דער טעכטער־ערציהונג.

און ד״ר מאגנעס רעדט מיט פרייד וועגען די געלונגענע עקספערימענטען, וואס זענען אין דער הינזיכט געמאכט געווארען, צו ערציהען א דור פון גוטע יודישע טעכטער.

דאס ביורא האט א הוצאה פון כמעט א מיליאן דאלאר יעהרליך.

— דאס געלד — זאגט ער מיט צופריעדענהייט — קומט פון די ארעמע שיכטען — מיר נעהמען אבער אויך ביי אלעמען, אפילו ביי די אסימיליאטארען.

— איהר דארפט וויסען — גיעט ער צו — אז מיר האבען איבערהויפט ביי אונז נישט אזעלכע אסימיליאטארען פון דעם טיפ אסימיליאטאר, וואס געפינט זיך ביי אייך. אונזערע אסימיליאטארען זענען אויפ׳ן ערנסטען אופן מענשען, וואס זענען ווייט פון יודישקייט, וואס אינטערעסירען זיך נישט מיט קיין שום יודישע זאך, אדער זענען גלייכגילטיג צו אלץ. מיר האבען אבער נישט אזעלכע, וואס זאלען האסען דאס יודישקייט און זאלען זיך בעמיהען צו ערנידערען און אויסצוראטען אלץ וואס ס׳איז יודיש.

די אמעריקאניש־יודישע שטיצע.

די וכוחים וועגען דעם, ווי אזוי עס זאל פערטיילט ווערען דאס געזאמעלטע געלד אין אמעריקא צווישען די געליטענע פון דער מלחמה האבען געבראכט צו פאלגענדען בעשלוס:

דער געמיינזאמער קאמיטעט פון אלע פאנדען פאר די יודישע מלחמה־ליידענדע האט אויסגעוועהלט א קאמיסיע פון 6 מענשען, פון וועלכע 2 זאלען זיך שטענדיג געפינען אין רוסיש־פוילען און 4 זאלען נאך א צוויי־דריי חדשים פערוויילען אין אייראפא צוריקקומען קיין אמעריקא, אבצוגעבען א בעריכט פון זייער טעטיגקייט.

די קאמיסיע בעשטעהט פון פאלגענדע פערזאנען: אבעל, אבראמאוויק, בוליקאף, ד״ר באגען, ד״ר מאגנעס און פענקין.

ד״ר מאגנעס, וועלכער געפינט זיך איצט אין אקופירטען געביעט, איז געוועהלט געווארען אלס פארזיצענדער פון דער קאמיסיע.

די אמעריקאנישע רעגיערונג האט מיטגעטיילט איהרע באטשאפטער, אז זיי זאלען דער קאמיסיע בעהילפיג זיין אין איהר ארבייט.

די קאמיסיע האט בעקומען דעם אויפטראג די ארבייט פאלשטענדיג אונאבהענגיג צו ארגאניזירען.

דאס געלד פון אמעריקא וועט געשיקט ווערען דירעקט אין די קאמיטעטען, וועלכע די קאמיסיע וועט אויף די ערטער בעשטימען.

הילף־רופען קיין אמעריקא.

צו אונזערע לאנדסלייט אין אמעריקא!

ביי אונז אין שטאדט געפינען זיך איצט א פאר טויזענד ארימע, צווישען זיי פיעל בריסקער היימלאזע, וועלכע נויטיגען זיך אין הילף, ס׳איז דא א פאלקס־קיך אבער זי קען ניט צופריעדענשטעלען די הונ׳ ערטער און טויזענדער הונגעריגע. עס געהט צו ווינטער און פיעל נויטיגען זיך אין ווארימע מלבושים און וועש.

צו דעם צוועק האט זיך ביי אונז געגרינדעט א הילפס־קאמיטעט, כדי מיט עפעס צו העלפען די אומגליקליכע, די שטאדט אבער אליין איז נישט בכח די אלע אויסצוהאלטען און מיר ווענדען זיך דערום צו אלע קאברינער און בריסקער אין אמעריקא: העלפט אייערע אונגליקליכע ברידער און שוועסטער, שטיצט אונזער קאמיטעט מיט וואס איהר קאנט!

געלד קען מען שיקען אויפ׳ן אדרעס:

Hilfs-Comitee für Armen Kobryn
An Vorsitzenden Sc mejsch. Rabbiner

פארויצענדער: ר׳ מיכאל הכהן.
אב״ד דק״ק קאברין.

פ. ס. מיר בעטען אלע אמעריקאנער צייטונגען דעם בריעף איבער־צודרוקען.

צו אונזערע חברים אין אמעריקא!

דער פעראיין פון די יודישע קעלנערס אין ווארשא ווענדעט זיך צו די חברים קעלנערס אין אמעריקא מיט א ביטע איהם צו קומען צו הילף אין דעם איצטיגען שווערען מאמענט.

דער שווערער עקאנאמישער קריזיס, וועלכען דאס גאנצע לאנד לעבט איבער מחמת דער מלחמה האט אונזער פעראיין שטארק אנגעריהרט און דער גרעסטער טייל פון אונזערע מיטגליעדער זענען געבליבען אהן שטעלעס, די איבריגע פערדיענען זעהר ווייניג, און פיעל ארבייטען נישט מעהר ווי דריי טעג אין וואך.

דער ערנסטער מאמענט האט דערום אויף אונזער פעראיין ארויפגעלעגט זעהר שווערע אויפגאבען: דער פעראיין מוז אויסהאלטען די פאמיליעס פון די קעלנערס־רעזערוויסטען, וועלכע די רוסען האבען גענומען צום מיליטער, מוז שטיצען די ארבייטס־לאזע, מוז אויסהאלטען א קאאפעראטיוו, פון וועלכען די מיטגליעדער זאלען א ביסעל ביליגער קאנען בעקומען די לעבענס־פראדוקטען, — אויף דעם אלעם איז נויטיג געלד, די קאסא פון אונזער פעראיין איז אבער ליידיג און די פעראראמטע מיטגליעדער זענען נישט בכח צו שאפען די געלד־מיטלען, אין וועלכע ער נויטיגט זיך.

די נייע ארדנונג האט אונז אויך געשטעלט נייע פאדערונגען, יעדער קעלנער מוז איצט קענען די דייטשע שפראך, אהן דעם וועט איהם זיין אונמעגליך א שטעלע צו בעקומען. מיר האבען בעשלאסען צו גריינדען אווענד־קורסען

Nr. 3 FOLKETS-HJÆLP

פאלקס־הילף

מיטטיילונגען

ארויסגעגעבען פון סקאנדינאווישען צענטראל־קאמיטעט פאר די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה.

אדרעס פון צענטראל־קאמיטעט:
SKANDINAVISK CENTRAL KOMITE FOR DE VED KRIGEN ULYKKELIG STILLEDE JØDER,
Gl. Kongevej 27, Teleph. Centr. 12688.

קאפענהאגען, דינסטאג כה׳ אלול התרע״ו 26 September 1916

צום נייעם יאהר.

מיר שטעהען איצט פאר א נייעם יאהר. א שווערער, בלוטיגער יאהר ליגט הינטער אונז. עס פעהלט דער מוט צו ריידען צום יודען טרייסט־ און בערוהיגונגס־רייד. שטעהען מיר דאך אין מיטען פון אונזער גרויסער פאלקס־טראגעדיע. אלץ גרעסער און טיעפער ווערען די וואונדען אויף אונזער פאלקס־קערפער, אלץ מעהר שטייגערן זיך אונזערע ליידען און אלץ גרעסער ווערט׳דער יודישער חורבן. האבען מיר דאך ערשט איצט דערלעבט, אז נייע ווייטערע יודישע פאלקס־מאסען זיינען מיט אריינגעצויגען געווארען אין דעם גרויסען פאלקס־חורבן. הונדערט טויזענדער יודען אין רומעניען און אונגארען שטעהען איצט פאר א אבגרונד פון עלענד און נויט. דער ים פון יודישע צרות האט הפנים, קיין ברעג ניט. און ווילענדיג ניט ווילענדיג מוז ביים יודען ארויפקומען א געפיהל פון יאוש פון פערצווייפלונג. וואו זאלען מיר נעהמען די קראפט צו ראטעווען אונזער פאלק אין דער צייט פון זיין גרעסטען אומגליק, אין דער צייט ווען מיר זיינען גאנץ איינזאם און אליין, אנגעוויזען אויף אונזערע אייגענע שוואכע כחות? ניט וולענדיג ענטשטעהט די אלטע ביטערע יודישע פראגע: מאין יבוא עזרי?

אט דאס איז די אלטע בלוטיגע פראגע. וועלכע שטעהט פאר אונז אין איהר גאנצער ערנסטקייט און ביטערקייט פאר נייעם יאהר. פון וואנען וועט קומען אונזער הילף?

און אויף אט דער פראגע מוז איצט דאס יודישע פאלק געבען א ענטפער. עס מוז, אויב אונזער פאלק וויל ניט פערשווינדען. עס מוז ענטפערען, אויב עס וויל ניט אין גאנצען צו גרונדע געהען און צערקוועטשט ווערען צווישען די בלוטיגע רעדער פון די וועלט־געשעהענישען.

און איין ענטפער איז פארהאן פאר אונזער פאלק:

פאלקס־הילף!

אליין. פון זיך ארויס שאפען יענע גרויסע כחות אין קאמף פאר אונזער מענשליכען און נאציאנאלען קיום — אט דאס איז די איינציגע תשובה, וועלכע איז מעגליך פאר אונז. די דאזיגע קראפט, דאס אינסטינקטיווע מאכט־בעוואוסטזיין. יענער גרויסער מעכטיגער סוד פון אונזער היסטארישען קאמף און קיום — וועט אויך אין דער צייט פון אונזער גרעסטען אומגליק ארויסווייזען זיין גרויסען וועלט־היסטארישע בעדייטונג. מיט זענען א עם־עולם, א אייביגעס פאלק. אונזער אייביגקייט, דאס איז אונזער גרויסע שטארקייט.) און טאקע צוליע אונזער דאזיגען בעוואוסטזיין פערפאלגט טען אונז צייט גאנצע דורות, ווייל מיר גלויבען אין זיך אליין און פארמאגען איין גרויסע בעהאלטענע פאלקס־כחות. און בעת מיר שפאנען אן אלע אונזערע כחות — זיעגען מיר. דאס איז דאס אייזערנע געזעץ אין דעם גאנצען לעבענסלויף פון אונזער פאלק.

אט דאס מוז איצט יעדער יוד וויסען. יעדער פון אונז טראגט אין זיך א טייל פון דער גרויסער אחריות פאר דעם קיום פון אונזער פאלק. יעדער הונגעריגער יוד. יעדער פרישער קבר פון אונזערע קינדערלעך, יעדער טרעהר פון אונזערע ליידענדע ברידער און שוועסטער שיקט א ברענענדיגע פראגע צו יעדערן פון אונז: צו האסט דו ערפיהלט דיין חוב? צו פאלט ניט אויף דיר א טייל פון דער דאזיגער שולד? און שטעהענדיג אויפ׳ן שוועל פון א נייעם יאהר, מיט נייע ארבייטען און נייע אויפגאבען — טאר זיך ניט געפינען קיין איינציגער יוד וועמעס געוויסען עס קאן פארבייגעהן אהן א ענטפער אויף דער דאזיגע פראגען. נאר דענסטמאל וועט אונזער פאלק זיין זיכער אין דער גרויסער ברידערליכע שטיצע. און דענסטמאל וועט קומען אונזער הילף.

מיר פיהרען ניט נאר א קאמף פאר ברויט, מיר ארבייטען און קעמפפען פאר אונזערע מענשען־ און פאלקס־רעכט. אין דעם מאמענט וואס מיר פעלאזען אין פערצווייפלונג אונזערע פאזיציעס, אין דעם מאמענט ווען מיר פערליערען אונזער זעלבסט־הילף, זענען מיר פערלוירען. מיט פערהונגערטע, פערצווייפעלטע און מוטלאזע מענשען האט מען מיטלייד. מיר פערלאנגען אבער רעכט און גערעכטיגקייט. מיר ווילען שטעהען אין קאמף פאר אונזער מענשליכען און נאציאנאלען קיום גלייך מיט אלע מענשען און אלע פעלקער פון דער גאנצער קולטור־וועלט. דער העכסטער צייכען פון מענשהייט און פאלקסטימליכקייט איז און בלייבט פאלקס־הילף! אט דאס איז די בעדייטונג פון אונזער ארבייט, אונזער רוף: „לחם לרעבים״ — ברויט פאר די הונגעריע איז צוגלייך א מעכטיגער, שטארקער לאזונג צו אונזער פאלקאו צו דער גאנצער וועלט: מיר בויען אויף אויפסניי אונזער פאלקס־בנין. שעהן, שטארק און ערהאבען בלייבט דער קיום און דער כבוד פון אינזער פאלק.

אט דאס מוז ווערען א לעבעדיגער פאקטאר אין בעוואוסטזיין פון יעדען יוד און דאס איז אונזער וואונש צום נייעם יאהר.

געלד און אלע אנדערע זענדונגען ווערען געבעטען צו שיקען אויף פאלגענדען אדרעס:

Skandinavisk Central Komite for de ved Krigen ulykkelig stillede Jøder, Gl. Kongevej 27, København

---

קריסטיאניא! קריסטיאניא!

זונטאג, דעם 1־טען אקטאבער 1916, אום 11 א זייגער פארמיטאג וועט פארקומען אין קריסטיאניא אין

Det Medicinske Selskabslokaler, Christian 4-des Gade Nr. 9.

אגרויסע פאלקס־פערזאמלונג

וועגען דער לאגע פון די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה.

עס וועלען רעדען: דער פארזיצענדער פון סקאנדינאווישען צענטראל־הילפסקאמיטעט א. מ. טראצקי און דער שריפטשטעלער ו. גראסמאן.

קריסטיאנער יודען, קומט אין מאסען צום וויכטיגען פאלקס־מיטינג!

אין די אקופירטע געביטען.

ווארשא.

די יודישע חברה „עזרה“ האט יעצט בעקומען ערלויבניש אריינצופיהרען קארטאפעל, וועלכע וועט פערקויפט צו דער ארימער יודישער בעפעלקערונג פאר 4 קאפ. א פונט. דער ערשטער וואגאן איז שוין אנגעקומען און אין גיכען וועט אנקומען א צווייטער וואגאן.

———

דער פארשטאנד פון די ביליגע קיכען האט מודיע געווען דער ווארשאווער שטאדט־פערוואלטונג, אז ער קען מעהר ניט ארויסגעבען מיטאגען פאר 14 קאפעקען, ווייל לעבענסמיטעל ווערט אלץ טייערער.

עס האט זיך שוין געענדיגט די רעגיסטראציע פון די פערזאנען, וועלכע בעקומען מיטאגען. עס איז פעסטגעשטעלט, אז אנ׳ערך 80 פ ר א צ ע נ ט זענען אינגאנצען אהן ארבייט.

———

די סעקציע צו ערנעהרען קינדער ביי דער שטאדט־פערוואלטונג האט צוגעשיקט א מעלדונג צו דער יודישער סעקציע פאר פאלקסקיכען, אז פון היינט־אן וועט זי מערה נישט אויסהאלטען מיט בחנם׳דיגע מיטאגען די קינדער פון די תלמוד־תורה׳ס. ביז איצט פלעגט די דערמאהנטע סעקציע צאהלען פאר די תלמוד־תורה־קינדער פאר 540 מיטאגען טעגליך, וואס האט בעטראפען אנ׳ערך 750 רובל מאנאטליך.

———

סטאטיסטיק פון דער הילפס־ארבייט.

די פערטיילונגס־קאמיסיע ביי דער אבטיילונג צו העלפען דער בעפעלקערונג האט ביז׳ן 1־טען יוני געגעבען שטיצע 40,333 פאמיליעס וועלכע בעשטעהען פון 145,912 פערזאן.

אין משך פון מאנאט יוני זענען צוגעקומען 2285 פאמיליעס. אין 1־טען יוני האט די קאמיסיע געשטיצט 32139 פאמיליעס אדער 117196 פערזאן, ד. ה. 12 פראצ. פון דער אלגעמיינער אהל בעפעלקערונג אין ווארשא.

צווישען די פערזאנען וואס בעקומען שטיצע געפונען זיך ארבייטסלאזע ארבייטער, פערזאנען פון אונבעשטימטע בעשעפטיגונגען, בעל־מלאכות, שניידער־וועשערינס, טאג־ארבייטער, אנגעשטעלטע, רעזערוויסטקעס, ארטיסטען א.ד.ג

———

לאדז.

ביים היגען „הילפס־פעראיין פאר מלחמה געליטענע יודען“ איז געגרינדעט געווארען א סטאטיסטישע ביורא, וועלכע וועט זאמלען סטאטיסטישע מאטעריאלען פון איצטיגען יודישען עקאנאמישען און קולטורעלען לעבען אין לאדז. מען רעכענט, אז די דאזיגע ידיעות וועלען ברענגען פיעל נוצען, ווייל אין משך פון דער מלחמה האט זיך שטארק אומגעענדערט די פארם און כאראקטער פון יודישען לעבען. עס זענען אויך געשאפען געווארען פערשיעדענע הילפס־ארגאניזאציעס און איינריכטונגען, פון וועלכע עס איז נאך נישטא קיין גענויע ידיעות.

———

דער יודישער הילפס־פעראיין האט איינגעארדענט אין שטאדט מעהרע שטעלען וואו עס ווערט פערקויפט קארטאפעל. אין די טעג ערווארט מען 20 וואגאן קארטאפעל.

———

פאר דער צייט פון אויגוסט 1915 ביז יולי 1916 האט די שטאדט־פערוואלטונג אויסגעצאהלט דער נויטליידענדער בעפעלקערונג העכער 9 מיליאן רובעל.

———

דער קאמיטעט פאר „גמילות חסדים“ האט אין פערלויף פון די לעצטע 2 חדשים ארויסגעגעבען הלוואות אויף 26 טויזענד רובעל.

———

אין דער יודישער ארבייטער־קיך (פראנצישקאנער גאס 10) ווערען יעצט ארויסגעגעבען 1200 מיטאגען א טאג. די קינדער־קיכע אויף דער גרינער גאס גיט ארויס 400 מיטאגען. די פאלקס־קיך (ציגעלגאס 63) האט אין פערגאנגענעם חודש ארויסגעגעבען אינגאנצען איבער 85 טויזענד מיטאגען, דערפון אנ׳ערך 78 טויזענד צו 3 קאפעקען און די איבריגע אומזיסט.

———

ווילנא.

דער ווילנער יודישער האנדווערקער־פעראיין האט בעשלאסען צו עפענען די טעג א קאאפעראטיווע קראם פאר די מיטגליעדער פון פעראיין. די האנדווערקער בעלי־בתים, וועלכע ווילען זיך בענוצען מיט די פראדוקטען פונ׳ם קאאפעראטיוו, מוזען זיך וואס גיכער פערשרייבען אין פעראיין. כדי מען זאל פעסטשטעלען דעם סכום פראדוקטען וואס מ׳דארף אנגרייטען. אויסער פערשיעדענע לעבענסמיטעל פראדוקטען, וועט מען אויך פערקויפען ברויט אויף קליינע מקחים. יעדער מיטגליעד קען זיך אויסשרייבען פון זיין פריהערדיגע בעקעריי, בכדי צו בעקומען זיין פארציע ברויט אינ׳ם האנדווערקער־קאאפעראטיוו.

———

אין דער לעצטער צייט האבען איניגע פאמיליעס אין ווילנא בעקומען ערלויבניש צו פאהרען קיין אמעריקא. ווי מען מעלדעט פון ניו־יארק, ערצעהלען די עמיגראנטען וועגען דעם צושטאנד, וועלכער הערשט אין ווילנא. דער יקרות איז דארט זעהר גרויס. א פונט ברויט געמישט מיט קארטאפעל קאסט 60 קאפעקען, א פונט פלייש קאסט 2 רובל, א פונט פוטער—3 רובל, א פלאש מילך געמישט מיט וואסער—55 קאפ., אן איי—20 קאפ., עס ווערט טעגליך נאר ארויסגעגעבען צו א האלב פונט ברויט פאר א מענשען.

ביי דער געלעגענהייט ווילען מיר בעמערקען, אז דער סקאנדינאווישער צענטראל־קאמיטעט האט איצט געשיקט נאך 300 קאסטענס קאנדענזירטע מילך קיין ווילנא, אלזא צוזאמען מיט די פריהערדיגע אינגאנצען 600 קאסטענס, וועלכע האבען א ערנעהרונגס־ווערט ווי אנ׳ערך 70 טויזענד ליטער פאלמילך און העכער 5 טויזענד קילא צוקער.

———

דער פעראיין „אחיעזר“ טוט אויף זעהר פיעל צו העלפען די ארימע יודישע בעפעלקערונג. מאנטאג דעם 14 אויגוסט (חמשה עשר באב) האט דער פעראיין פעראנשטאלטעט א גרויסע גארטען־פערוויילונג, וועלכע האט געבראכט ריינע הכנסה עטליכע טויזענד מארק.

———

ס׳איז געגרינדעט געווארען א ספעציעלע קאמיסיע, וועלכע וועט טיילען אומזיסטע ברויט פאר די היימלאזע. די קאמיסיע וועט צוערשט מאכען א גענויע רעגיסטראציע וועגען דער צאהל יודישע היימלאזע, וואס זענען נאך פערבליבען אין ווילנא.

———

ביאליסטאק.

די מיליטער־פאליציי האט איצט פערצייכענט צום שטראף א הענדלערין, ווייל זי האט פערקויפט פיש איבער׳ן בעשטימטען העכסטען פרייז. זי האט געפאדערט פאר א פונט פלאטקעס 1,40 מארק. די העכסטע פרייזען פאר פיש וואס זענען פערעפענטליכט געווארען דא ניט לאנג, האבען בעשטימט פאר א פוילישען פונט לעבעדיגע קארפען 1,50 מארק, טויטע 1,30 מארק, העכט, שלייענס, לעשטשען לעבעדיגע 1,10 מק. טויטע (0,9 מק., פאר ווייסע פיש (פלאטקעס, קארעשען א. אנד.) לעבעדיגע 0,80 מארק און טויטע 0,60 מארק. ווער עס נעהמט מעהר, ווי די דאזיגע העכסטע פרייזען, ווערט בעשטראפט מיט געלד־שטראפען ביז 600 מארק.

———

טרויעריגע בילדער.

אין די אקופירטע געביטען האט זיך לעצטענס בעוויזען א נייער מין טרויעריגע בילדער: ע ל ט ע ר ן ו ו א ר פ ע ן א ו ו ע ק ק ל י י נ ע ק י נ ד ע ר א ו י פ׳ן ג א ס א ו ן פ ע ר ש ו ו י נ ד ע ן! נאכדעם ווי די עלטערן זעהען איין, א דאס קליינע קינד וועט ביי זיי אין דער היים אויסגעהן פון הונגער און עלענד — הויבען זיך אן די בעמיהונגען אריינצובריינגען דאס קינד אין וואס פאר ניט איז קינדער־היים. די קינדער־היימען נעהמען אבער אן נאר יתומים. געהען אלזא, יודישע עלטערן און לאזען איבער זייערע קינדער אין מיטען גאס אין דער האפנונג, אז אזוי ארום וועט דאס קינד פארט אנקומען אין א קינדער־היים. עס פאסירט, אז די קינדער, וועלכע ווערען דערנאך געפיהרט שפאצירען פון די קינדער־היימען, דערקענען אויפ׳ן גאס זייער פאטער אדער מוטער. די עלטערן אבער, מורא׳האבענדיג, אז געוואהר ווערענדיג אז די קינדער זענען ניט קיין יתומים וועט מען זיי ארויסשיקען פון קינדער־היים — לייקענען אב און טענה׳ן, אז דאס קינד האט גאר א טעות, זיי זענען נאר א פעטער אדער א מוהמע, דאס קינד אבער מאכט שרעקליכע קולות. אזעלכע טרויעריגע בילדער קען מען בעגעגנען אין די גאסען פון ווארשא, ווילנא, לאדז זעהר אפט.

———

יודישע ארבייטער.

אין פערשיעדענע פוילישע שטעדט ווערען איצט געמאכט פון דער רעגיערונג גרויסע שאסעע און וועג־פערבעסערונגען. א גרויסע צאהל יודישע ארבייטער האבען געפונען דורך דעם פערדיענסט צום לעבענס־אונטערהאלט. אויף השתדלות פון די רבנים איז ערלויבט געווארען פאר די יודישע ארבייטער, וועלכע ווילען רוהען שבת, צו ארבייטען זאנטאג.

אויך אין די געגענדען פון ליטא, קאוונא און ווילנא ארבייטען א גרויסע צאהל יודען אויף וועגען און שאסעען. זיי פערדיענען 2 מארק א טאג. ביי דעם איצטיגען יקרות זענען די פערהייראטעטע ארבייטער נישט אין דער לאגע זיך צו ערנעהרען מיט אזא סומע. אלע יודישע ארבייטער־פאמיליעס אין יענע געגענדען לעבען וואכען־לאנג פון טרוקענע ברויט מיט וואסער. פיעל יודישע ארבייטער בענוצען זיך אפט זאגאר מיט די דערבייאיגע מיליטער־קיכען, כדי צו עסען אמאל עטוואס ווארימעס. דער גרעסטער טייל אבער פון די ארבייטערס, איבערהויפט די פרויען, ווילען נישט עסען קיין טרפה. כדי צו עסען אמאל עטוואס ווארימעס מוזען זיי געהן צום נאהענטסטען יודישען ישוב וואס איז אלע מאל 12—15 וויארסט ווייט.

שטימען פון פובליקום.

(א בריעף).

געעהרטע הערען פ ן צענטראל־קאמיטעט!

לויט דעם לעצטען בעריכט פון צענטראל־קאמיטעט, וועלכער איז אין א זיצונג בעקאנט געווארען—הערען מיר, אז דער טראנספארט פון די 300 קעסטלעך קאנדענזירטע מילך איז פערטיילט געווארען קדם־כל צווישען די יודישע קינדער־היימען און שפיטאלען אין פוילען.

מיר שיינט, אז די דאזיגע פערטיילונג איז ניט די העכסט ריכטיגע. אלע ווייסען, אז גראד די עפענטליכע אנשטאלטען זענען אם בעסטען אין דער לאגע זיך א עצה צו געבען אין דער בעשאפונג פון מילך. די קאמונע, די רעגיערונג און אויך אלע געועלשאפטליכע עלעמענטען בעשעפטיגען זיך מיט זיי—דערפאר איז זיי פיעל לייכטער צו בעקומען דאס נויטווענדיגסטע.

א סך טרויעריגער איז אבער די לאגע פון די קינדער און שוואכע, וועלכע געפינען זיך נ י ט א י ן ש פ י ט א ל, נאר ביי זיך אין ד ע ר ה י י ם. איך גלויב, אז עס וואלט זיין פיעל וויכטיגער, אז דער צענטראל־קאמיטעט זאל פעראָרדנען, אז קדם־כל זאל די מילך פערטיילט ווערען צו אזעלכע פ ר י ו ו א ט־פערזאנען, און ניט קדם־כל צו עפענטליכע אינסטיטוציעס. איך גלויב, אז דאס איז אויך געווען דער זין פון די צאהלערס.

מיט דרך־ארץ

א צ א ה ל ע ר.

צו די הילפס־קאמיטעטען אין סקאנדינאוויען!

כדי מיר זאלען זיין ביכלות אבצוגעבען שטענדיגע און גענויע בעריכטען וועגען דער הילפס־טעטיגקייט אין סקאנדינאוויען, פאדערן מיר אלע פארשטאנדען פון די הילפס־קאמיטעטען אויף, אז זיי זאלען אונז תיכף צושיקען אויספיהרליכע בעריכטען וועגען זייער ארבייט לטובת אונזערע נויטליידענדע ברידער.

מיר האבען בדעה ארויסצוגעבען די „פאלקס־הילף" לכל הפחות איין מאל אין צווי וואכען — עס איז דערפאר א חוב פון די קאמיטעטען אונז צו אונטערשטיצען מיט מאטעריאל. אלע די דאזיגע בעריכטען האבען פאר אונז און אויך פאר די יודישע פרעסע א גרויסען ווערט.

די קאמיטעטען דארפען געדענקען, אז מיר האפען אין גיכען איינצורופען די צווייטע סקאנדינאווישע הילפס־קאנפערענץ. עס איז דערפאר נויטיג איצט שוין צו אינפארמירען די יודישע געזעלשאפט וועגען דעם מצב פון אונזער הילפס־אקציאן אין סקאנדינאוויען.

אלע מאטעריאלען און בעריכטען בעט מען צוצושיקען אויפ'ן אדרעס פון צענטראל־קאמיטעט:

Gl. Kongevej 27, København.

דער הונגער אין פוילען.

דער דייטשער רייכסטאג־מיטגליד נאסק ע, וועלכער געפינט זיך איצט אין ווארשא, פערעפענטליכט אין דייטשע צייטונגען א רייהע ארטיקלען וועגען דער לאגע אין פוילען. ער ווייזט־אן אויף די צווי הויפט סבות, וועלכע פעראורזאכען די נויט. ערשטענס דער קריזיס אין די גרויסע אינדוסטרי־צענטערס לאדז און ווארשא, וואו די פאבריקאציאן האט זיך אבגעשטעלט, און צווייטענס, דער מאנגעל פון לעבענסמיטעל. צוליעב די שלעכטע פאריאהריגע ערנטע האט פוילען זיך אליין ניט געקענט ערנעהרען און דייטשלאנד איז אויך ניט געווען אימשטאנד צו העלפען אין דער הינזיכט.

א חוץ ברויט הערשט אויך א מאנגעל אין פלייש. עס איז אפילו איינגעפיהרט געווארען א פיה־מאנאפאל אבער עס האט ווייניג געהאלפען, ווייל עס זענען דא בכלל ווייניג בהמות אין לאנד. דערפאר קען נאר צוגעטיילט ווערען 70 גראם פלייש א וואך פאר א מענשען. א גרויכער טייל פון דער בעפעלקערונג איז אבער אזוי ארים, אז זיי קענען זיך יט אפילו פארגינען די דאזיגע קליינע פארציאן. די רייכע פראפיטירען דורך דעם, ווייל זיי קויפען אב פאר זיך די פארציאנען, פאר וועלכע די ארימע זענען ניט אימשטאנד צו בעצאהלען.

פיש איז אויך זעהר ווייניג דא. דעם פערקויף פון פוטער האט מען בכלל ניט געקענט רעגולירען, ווייל צוליעב דעם מאנגעל אין קיה איז די פוטער־פראדוקציאן זעהר קליין. ארבעס, בעבלעך און לינזען זענען אויך ניטא, בלייבט דער הויפט נאהרונגס־מיטעל בלויז קארטאפעל, און ממילא האט עס פאר אלעמען נישט געקענט קלעקען. אין דער לעצטער צייט זענען שוין דא נייע קארטאפעל.

ה' נאסקע מיינט, אז די בעפעלקערונג אין פוילען קען נאר געהאלפען ווערען דורך מאסען־שפייזונגען אזוי ווי עס ווערט איינגעארדענט אין דייטשלאנד. יעדענפאלס קען אפילו נאך דער היי־יאהריגער ערנטע קיין שום רייד ניט זיין דערפון, אז מען וועט קענען ארויספיהרען לעבענס־מיטעל פון פוילען קיין דייטשלאנד.

* * *

ווי גרויס דער הונגער אין פוילען איז קען מען זעהען פון פאלגענדען נאטיץ, וועלכער געפינט זיך אין דער ווארשאווער יודישער פרעסע:

די סעקציע פאר יודישע פאלקס קיכען ווערט פערוואָרפען מיט ביטעס פון כלל־טהוער פון די פארשטעדט, אז מען זאל עפענען ביליגע פאלקס־קיכען אין מאקאטאוו, אכאטא, וואליא, שעלעץ, שמולעווי:נא, וואו די בעדערפטיגע יודישע בעפעלקערונג האט נישט קיין געקאכט עסען, ווייל פון די אלגעמיינע קיכען קענען זיי צוליעב כשרות, נישט געניסען. וועגען עפענען א נייע ביליגע קיך האבען אויך געבעטען אייניגע כלל־טהוער פון באניפראטען־סאפיאזשינסקא, וועלכע ווייזען־אן, אז אין 4־טען מיליציע־בעצירק, וואו עס וואהנט די יודישע ארימע בעפעלקערונג, איז לפי־ערך פארהאן ווייניג פאלקס קיכען, אזוי אז דעם יודישען עולם קומט־אויס צו שטעהן שעה'ן־לאנג נאך א מיטאג און דאן ערשט בעקומען נישט אלע קיין עסען. די סעקציע האט איינגעפונען די דאזיגע פאדערונגען פאר גערעכטע, זי האט אבער פארלויפיג נישט די מאטעריעלע מיטלען דערצו.

פון פאלעסטינא.

נאכדעם ווי די טיפוס עפידעמיע איז כמעט פערשוואונדען זענען פארגעקומען פיעל חאלערא־ערקראנקונגען. אין עטליכע שטעדט, הגם די עפידעמיען הערשען נאר אין די אראבישע פערטלען, זענען דאך פארגעקומען פעראיינצעלטע קראנקהייטס־פאלען אויך אין די יודישע געגענדען. אין אלע יודישע קווארטאלען, איבערהויפט אין די קאלאניעס, זענען אנגענומען געווארען ענערגישע מיטלען צו פערהיטען, אז די עפידעמיע זאל ניט אנגרייפען די יודישע געגענדען. די יודישע שפיטאלען און אויך די יודישע מעדיצינישע־געזעלשאפטען ברענגען א סך הילף פאר דער אראבישער בעפעלקערונג.

מיט א טיפער צופריעדענהייט איז אויפגענומען געווארען די ידיעה, אז פון אמעריקא קומט קיין פאלעסטינא א ספעציעלע מעדיצינישע קאמיסיאן מיט גרויסע מאסען מעדיקאמענטען. דער פרעזידענט פון די אמעריקאנישע ציוניסטען לואי בראנדייס האט מודיע געוועזען, אז די אמעריקאנישע רעגירונג איז זיך משתדל ביי די קריעגס־פיהרענדע מלוכות צו בעקומען די אדורכפאהר־ערלויבניש, מען האפט, אז אין גיכען וועט די ערלויבניש דערהאלטען ווערען. א גרויסע הילף האט געבראכט די גרויסע טראנספארטען פון סערומס און חינין, וועלכע דער ציוניסטישער אקציאנס־קאמיטעט האט צוגעשיקט קיין פאלעסטינא.

אויך די שווייצער ציוניסטען האבען איצט אונטערגענומען א גרויסע אקציאן אוועקצושיקען גרעסערע טראנספארטען פון מעדיקאמענטען קיין ארץ־ישראל.

די תבואה־גערעטעניש איז היי־יאהר גוט געלונגען און דורך דעם נייעם לעבענסמיטעל־סינדיקאט פון די שטעדט און קאלאניעס איז געבראכט געווארען א גוטע ארדנונג אין דעם פערקייף פון די וויכטיגסטע לעבענס־מיטלען. דער יקרות איז אבער נאך אלץ זעהר גרויס. דאס גוטע איז אבער, וואס אין לאנד איז אלץ דא. די קאלאניעס ליפערן ניט נאר תבואה און פירות, נאר אויך פיעל בוטער, מילך, אייער און געפליגעל. דאס איינציגע וואס עס פעהלט פאר דער ארימער בעפעלקערונג און פאר די געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס איז — געלד. אין די לעצטע בעריכטען דערטאהנען די פאלעסטינישע אינסטיטוציעס, אז זיי האפען, אז די יודען פון אלע לענדער וועלען ניט פערגעסען זייער מענשליכען און נאציאנאלען חוב צו העלפען די פאלעסטינישע יודישע בעפעלקערונג אין זייער איצטיגער שווערער צייט.

גאליציען און זיבענבירגען.

פון גאליציען קומען לעצטענס אן זעהר טרויעריגע ידיעות איבער די לאגע פון די פליכטלינגע. בלויז אין ניקאלסבורג האבען געמוזט געבויט ווערען באראקען פאר העכער 20 טויזענד פליכטלינגע. גרויסע מאסען פון אנטלאפענע יודען פון גאליציען און בוקאווינא נעכטיגען אין די פעלדער און אין די וועלדער. די יודישע קהלות אין וויען און בודאפעשט זענען שוין איבערפולט מיט פליכטלינגען אזוי, אז די אומגליקליכע ווייסען ניט וואו זיי זאלען לויפען. די נויט איז א שרעקליכע.

פון לעמבערג איז מען מודיע, אז דארט איז דערהאלטען געווארען דער וואגאן מילך, וועלכער איז אהינגעשיקט געווארען פון דעניש־יודישען הילפס־קאמיטעט. די מילך איז פערטיילט געווארען צווישען דער ארימער יודישער בעפעלקערונג. ז'ער פארזיצענדער פון דעניש־יודישען הילפס־קאמיטעט, ה' פראפעסאר סימאנזאן אין קאפענהאגען האט בעקומען פון יודישען רעטונגס־קאמיטעט אין גאליציען א הייסען דאנק פאר דער נוצליכער הילף. מען האפט, אז פון דענעמארק וועלען ווייטער געשיקט ווערען געלד און לעבענס־מיטלען פאר די אומגליקליכע יודען אין גאליציען.

איצט, צוליעב'ן אריינטרעטען פון רומעניען אין דער מלחמה רעכענט מען, אז די צאהל פון די יודישע פליכטלינגע וועט זיך באלד ווייטער פערגרעסערען אין זיבענבירגען, איבערהויפט אין די קליינע ערטער, לעבען א גרויסע צאהל יודען, וועלכע זענען אנטלאפען פון זייערע ערטער אין עלענד און נויט.

אונזערע ברידער אין גאליציען און זיבענבירגען האפען, אז אין די נייטראלע מדינות וועלען די יודען נישט פערגעסען אין זיי.

דער הילפס־קאמיטעט פון די דענישע יודען.

לויט דעם בעריכט פון דעם דעניש־יודישען הילפס־קאמיטעט פאר די נויטליידענדע יודען אין די מלחמה־לענדער, איז אינגאנצען געזאמעלט געווארען אנ'ערך פון 31 טויזענד קראנען. דערפון איז אבגעשיקט געווארען קיין פעטראגראד—6240 קר., וויען—5280 קר., ארץ־ישראל—4500 קר. פאר העברעאישע און יודישע ביכער פאר די רוסישע קריעגס־געפאנגענע—2 טויזענד קר., קיין גאליציען קאנדענזירטע מילך—4087 קר., קיין ווארשא קאנדענזירטע מילך—7908 קר. און אין פערשיעדענע געפאנגענלאגערס—814 קר.

קאפענהאגענער הילפס־קאמיטעט.

אין דער לעצטער צייט זענען אבגעשיקט געווארען פאלגענדע סומעס:

פאר די נויטליידענדע יודען אין סערביען 605 קר., קיין גראדנא—1500 קר., ביאליסטאק—1500 קר., פאר די נויטליידענדע רוסישע יודען אין בערלין—437.50 קר.

א חוץ דעם קאנדענזירטע מילך:

איין וואגאן קיין ווארשא ווערט 5548,12 קר.

100 קאסטענס קיין לאדז אנ'ערך —4000 „

100 „ ווילנא „ —4000 „

שטאקהאלם.

דער שטאקהאלמער הילפס־קאמיטעט האט צום 1־טען אויגוסט געהאט א סומע פון אנ'ערך 25 טויזענד קראנער. דערפון איז בעשטימט געווארען צו קויפען 200 קאסטענס קאנדענזירטע מילך פאר לאדז און 200 פאר ווילנא. אינגאנצען בעטרעפען די 400 קאסטענס מילך אנ'ערך פון 17 טויזענד קראנען און דאס געלד איז אבגעשיקט געווארען צום צענטראל־קאמיטעט אין קאפענהאגען.

אויף דער לעצטער זיצונג פון קאמיטעט, וועלכע איז פארגעקומען דעם 21־טען אויגוסט, איז בעשלאסען געוואָרען צו קויפען דורך דעם צענטראל־קאמיטעט נאך 300 קאסטענס קאנדענזירטע מילך פאר די סומע 11,500 קר.

א חוץ דעם האט דער הילפס־קאמיטעט געשיקט 1000 מארק פאר די נויטליידענדע רוסישע יודען, וועלכע געפינען זיך אין בערלין.

פון צענטראל־קאמיטעט.

אין פערלויף פון די זומערדיגע חדשים האבען מיר ניט געהאט קיין מעגליכקייט אינגאנצען דורכצופיהרען די פערשיעדענע פונקטען פון די רעזאלוציאנען, וועלכע זענען געווארען אנגענומען אויף דער קאנפערענץ. ווי בעקאנט איז בעשלאסען געווארען צו גרינדען ארטיגע הילפס קאמיטעטען אין די גרעסערע יודישע געמיינדען שוועדען און נארוועגען, קודם־כל אין געטערבארג און קריסטיאניא. אבער לויט ווי אונזערע פערטרעטער אין די דאזיגע שטעדט האבען אונז מודיע געווען, איז נאך ניט געוועזען די פאסענדע צייט די ארבייט פארצונעהמען, ווייל דער גרעסטער טייל פון די ארטיגע כלל־טהוער זענען ניטא אין דער היים און פאר הערבסט איז ניט מעגליך דארט עפאס אנצוהויבען. נעהמענדיג אין בעטראכט די דאזיגע וויכטיגע סבה האבען מיר אויך בעשלאסען פארלייפיג אבצווארטען מיט דער גרינדונג פון די קאמיטעטען, צו וועלכער עס מוזען צוגעצויגען ווערען אלע ארטיגע קרעפטען.

אזוי אבער ווי די צייט איז שוין איצט נאהענט אנצוהויבען די פראפאגאנדא פאר דעם קומענדיגען סעזאן, האבען מיר בעשלאסען גאר אין גיכען צו שיקען אין עטליכע ערטער אין דער פראווינץ אונזער סעקרעטאר, וועלכער זאל פארבערייטען די ארבייט און ארגאניזירען אין יעדען ארט:

1) לעבענס־מיטעל טעג;

2) צייטווייליגע הילפס־קאמיטעטען איינצוארדנען אומעטום רעגעלמעסיגע מאנאטליכע זאמלונגען.

א חוץ דעם איז זעהר וויכטיג, אז צו דער קומענדיגער צווייטער קאנפערענץ פון די סקאנדינאווישע הילפס־קאמיטעטען זאלען זיין פערטרעטען א גרויסע צאהל יודישע געמיינדען פון סקאנדינאוויען.

בכלל שטרעבען מיר, אז יעדער יוד, וועלכער געפינט זיך אין סקאנדינאוויען און האט נאר א מעגליכקייט צו געבען, זאל צוגעצויגען ווערען צו דער וויכטיגער נאציאנאלער הילפס־ארבייט פאר אונזערע נויטליידענדע ברידער.

אין אויפטראג פון די לאקאלע קאמיטעטען פון קאפענהאגען און שטאקהאלם האבען מיר אין דער לעצטער צייט אבגעשיקט צוויי וואגאן קאנדענזירטע בעצוקערטע מילך, איין וואגאן קיין לאדז און איין וואגאן קיין ווילנא. יעדער וואגאן בעטרעפט אנ׳ערך 12 טויזענד קראן. קאנדענזירטע מילך איז א העכסט וויכטיגער נאהרונגס־מיטעל.

ווי בעקאנט הערשט אין די אקופירטע געגענדען א גרויסער דוחק אין מילך, און דורך דעם ליידען זעהר שטארק קינדער און קראנקע. מיר האבען דערפאר געבעטען די קאמיטעטען אין לאדז און ווילנא, אז די מילך זאל הויפטזעכליך פארטיילט ווערען אין קראנקענהייזער און קינדערהיימען, און זיי זאלען דערפון אויך שיקען אין אנדערע שטעדט פון פוילען און ליטא ווי קאליש, פעטריקאוו, גראדנא, קאוונא, ביאליסטאק א. ז. וו.

א נארמאלער וואגאן קאנדענזירטע מילך פון 10 טויזענד קילא איז דאס אייגענע ווי 50 טויזענד ליטער געוועהנליכע מילך, געצוקערט, דאס הייסט, אז מיט א וואגאן קאנדענזירטע מילך קען מען דערנעהרען מעהר פון 50 טויזענד קינדער א טאג אדער מעהר פון 16 הונדערט קינדער א חודש.

מען קען אלזא דערפון זעהען, וואס פאר א וויכטיגער נאהרונגס־מיטעל די מילך איז פאר די טויזענדער יודישע קינדער און קראנקע און מיר האפען, אז יעדערער וועט געוויס טהון זיין חוב און אונז געבען די מיטלען כדי צו דערהאלטען דאס לעבען פון די קליינע קינדער.

מיר אונטערהאנדלען נאך וועגען ווייטערדיגע זענדונגען פון קאנדענזירטע מילך און אנדערע לעבענסמיטעל, וועלכע מען קען ארויספיהרען, קודם־כל ה ע ר י נ ג אין וועלכע מען נויטיגט זיך שטארק אין די אקופירטע געגענדען. ווי מיר ערפאהרען וועט היי־יאהר דארט זיין גענוג קארטאפעל און אויף אזא אופן וועט דערצו הערינג זיין א וויכטיגער נאהרונגס־מיטעל.

לויט ווי מען טיילט אונז מיט האט אויך דער אמעריקאנישער קאמיטעט בעשלאסען צו קויפען לעבענס־מיטעל און האט פארלויפיג בעשטימט 25 טויזענד דאלאר פאר קאנדענזירטע מילך.

כדי צו האבען א מעגליכקייט ארויסצופיהרען מילך און פערשיעדענע אנדערע לעבענס־מיטעל, האבען מיר זיך בעמיהט צו בעקומען פון דער ענגלישער רעגיערונג די נויטיגע ערלויבניש. מיר האבען זיך געווענדעט צום ענגלישען געזאנדטען אין קאפענהאגען און דעם 9 אויגוסט האבען מיר ערהאלטען פאלגענדען בריעף פון דער היגער ענגלישער געזאנדשאפט:

„אן דעם פרעזידענטען פון דעם סקאנדינאווישען צענטראל־קאמיטעט פאר די נויטליידענדע יודען!

דער געזאנדטער בעשטעטיגט דעם עמפפאנג פון אייער בריעף פון 4 ד. מ. און טיילט אייך מיט, אז די בייגעלעגטע דאקומענטען זענען אבגעשיקט געווארען קיין לאנדאן.

סער ה. לאויטער סימפאטיזירט זעהר מיט די אומגליקליכע מענשען, וועלכע אייער קאמיטעט זוכט צו העלפען אבער די היגע געזאנדשאפט איז ניט אימשטאנד אייך צו אונטערשטיצען אהן די אינסטרוקציאנען פון דעם ענגלישען אויסערן־מיניסטער".

א חוץ דעם האבען מיר זיך געזעצט אין פערבינדונג מיט דעם פרעזידענטען פון אמעריקאנער רויטען־קרייץ. דעם בעקאנטען יודישען כלל־טהוער י ע ק ב ש י ף. ער האט אונז אויך פערשפראכען צו טהון אלעס מעגליכע אונז אין דער ארבייט צו אונטערשטיצען.

אויך אין לאנדאן גופא איז זיך פאר אונז משתדל א וויכטיגע פערזענליכקייט אויסצופועל׳ן די נויטיגע ערלויבניש בנוגע די לעבענסמיטעל.

עס איז צו האפען, אז עס וועלען ניט זיין קיין הינדערנישען אין דער בעציהונג און מיר וועלען זיין אימשטאנד צו שיקען די לעבענסמיטעל, אבער דער עיקר איז איצט די געלדפראגע. מיר ווענדען זיך דערפאר נאכאמאל צו אלע יודען אין סקאנדינאוויען אין נאמען פון אונזערע הונגערליידענדע ברידער און שוועסטער:

ש י ק ט ג ע ל ד!

ה׳ אלפרעד היימאנ׳ס בעריכט

דער יודיש־דענישער קויפמאן, ה׳ אלפרעד ה י י מ א ן פון קאפענהאגען, וועלכער איז מיט א קורצע צייט צוריק געפאהרען אין רוסיש־פוילען אלס פערטרעטער פון דעם קאפענהאגענער יודישען הילפס־קאמיטעט, האט אויף א זיצונג פון הילפס־קאמיטעט איבערגעגעבען פאלגענדען בעריכט:

ווי בעקאנט האט אין פריה־יאהר פראפעסאר עלינגער פון קאפענהאגען, אין אויפטראג פון דעם דעניש־פוילישען קאמיטעט, בעזוכט פוילען און גאליציען און האט דערנאך ארויסגעפיהרליך געשילדערט די טרויריגע לאגע פון די דאזיגע געביטען. אין משך פון די עטליכע חדשים ביז מיין רייזע איז די לאגע נאך ערגער געווארען. איך האב געהאט די געלעגענהייט צו זעהען די ארימע שטאדט־טיילען פון ווארשא צוזאמען מיט די מיטגליעדער פון דייטשען רייכסטאג דאוויד און נאסקע אין בעגלייטונג פון ד״ר לידוויג האאז, דער הויפטלייטער פון דער ווארשאווער ציוויל־פערוואלטונג.

מען קען זיך גארנישט מאכען קיין שום בעגריף אין וואס פאר א שרעקליכען צושטאנד די יודישע בעפעלקערונג לעבט דארט. אין פייכטע פינסטערע קעלער־וואהנונגען געפינען זיך ביז 10 מענשען אין א צימער. די לופט איז אונערטרעגליך. כמעט אלע זענען אהן ארבייט און אפילו א גרויסער טייל פון די מיטעלע בעלי־בתי׳שע פאמיליעס מוזען אנקומען צו צדקה. עס לעבען נאר גוט אייניגע פון די רייכע, ווייל מיט געלד קען מען אלסדינג בעקומען.

איך האב אויך בעזוכט די פערשיעדענע קיכען און קינדער־אנשטאלטען און מוז בעמערקען, אז אלעס איז גוט איינגעארדענט און די ארטיגע ארגאניזאציעס טהוען וויפיעל זיי קענען כדי צו לינדערן די נויט און פארהיטען די בעפעלקערונג פון הונגער־טויט.

אבער לידער פעהלען לעבענס־מיטעל, דער עיקר מילך, ווייל דער גרעסטער טייל פון די קיה זענען געווארען רעקווירירט. צוליעב דעם מאנגעל פון לעבענס־מיטעל זענען אויסגעבראכען פערשיעדענע עפידעמישע קראנקהייטען און די שטערבליכקייט פון קליינע קינדער איז זעהר גרויס.

די קאנדענזירטע מילך, וועלכע איז געשיקט געווארען פון קאפענהאגענער הילפס־קאמיטעט איז געוועזען אנ־אמת׳ע רעטונג פון א סך קינדער.

בשעת איך בין געקומען אין לאדז האט דארט גראד געהערשט א ברויט־הונגער פון 2 ביז 3 טעג. נאר די קראנקענהייזער האבען געהאט א קליינעם פאררעט ברויט. די דארטיגע פאבריקען האבען אויך אויפגעהערט צו ארבייטען און אויף אזא אופן זענען די ארבייטער, פון וועלכע א גרויסער טייל זענען יודען, געבליעבען אהן ארבייט.

אויך אין לאדז פעהלט מילך און עס איז דרינגענד נויטיג וואס גיכער צו שיקען אהין קאנדענזירטע מילך, כדי צו דערהאלטען דאס לעבען פון די קינדער און קראנקע.

מען האפט אפילו, אז עס וועט זיין היי־יאהר אין פוילען א גוטע געטריידע־ערנטע, אבער עס איז נאך א גרויסער ספק אויב די ארטיגע בעפעלקערונג וועט האבען דערפון דעם נוטצען, ווייל, ווי מען גיט איבער, האט די דייטשע רעגיערונג אפיציעל מיטגעטיילט, אז א טייל פון די געטריידע פון פוילען וועט ארויסגעשיקט ווערען קיין דייטשלאנד.

פעראייניגטע קינדער־היימען.

(פון ווארשא).

פונ׳ם קאסא־בעריכט, וואס די פערוואלטונג פון די פעראייניגטע יודישע קינדער־היימען האט פערעפענטליכט, איז צו זעהען, אז אין דער צייט פון דעם 1־טען נאוועמבער 1915 ביז דעם 31 יולי היי־יאהר האט די צענטראלע געהאט פאלגענדע הכנסות:

פון דער סעקציע צו ערנעהרען קינדער ביי דער גמינע־הילפס־קאמיסיע 5581.60 רובל, פון דער אמעריקאנער סעקציע 6605 רובל, פון דער געזעלשאפט צו העלפען די מלחמה־געליטענע יודען 750 רובל און פון דער סעקציע הילף פאר קינדער 1325,90 רובל. צוזאמען א סומע 14 טויזענד 262 רובל 50 קאפ.

דאס געלד איז איינגעטיילט געווארען אויף פאלגענדען אופן לויט די צאהל קינדער. די קינדער־היים אויף גענשא 7 האט בעקומען—5399 רובל 65 קאפ., די קינדער־היים אויף טווארדא 22—3679 רובל 86 קאפ., די קינדער־היים אויף טוואר־דא 36—2664 רובל 10 קאפ. און די קינדער־היים אויף עלעקטאראלנא 49—2518 רובל 99 קאפ.

אויסער די דאזיגע סומען וואס די פעראייניגטע קינדער־היימען האבען בעקומען דורך די צענטראלע, האט יעדע היים געהאט איהרע אייגענע הכנסות ווי: מיטגליעדס־אבצאהל, ספעציעלע נדבות דירעקט פאר איינע פון די היימען, פון אונטערנעהמונגען א. א. וו.

איצט מוז די צענטראל־פערוואלטונג פון די היימען זעהען צו בעקומען נייע אונטערשטיצונג, ווייל פון דער אמעריקאנער סעקציע בעקומט זי שוין נישט מעהר קיין שטיצע און די אונטערשטיצונג פון דער דאזיגער סעקציע איז געווען די בעדייטענדסטע.

Nr. 2 FOLKETS-HJÆLP

פאלקס־הילף

מיטטיילונגען

ארויסגעגעבען פון סקאנדינאווישען צענטראל־קאמיטעט פאר די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה.

קאפענהאגען, פרייטאג ג׳ אלול התרע״ו 1 September 1916

אדרעס פון צענטראל־קאמיטעט:
Gl. Kongevej 27, København, Tlf. Vestør 4831

צו דער ארבייט!

מיר שטעהען איצט ערב דעם ווינטער־סעזאן פון געזעלשאפטליכען לעבען. די יודישע עפענטליכקייט אין סקאנדינאוויען וועט באלד וויעדער אננעהמען די פערברייטערטע און פערגרעסערטע פארמען, וועלכע זענען כמעט אינגאנצען אבגעשוואכט געווארען אין די זומער־חדשים. דערפאר רופען מיר שוין בייצייטענס צו אלע יודען אין סקאנדינאוויען: צו דער ארבייט!

די הילפס־ארבייט, איז לויט איהר אלגעמיינעם חאראקטער אזאך, פון וועלכער מען איז זעהר לייכט גענייגט צו גלויבען, אז אט האט שוין יעדערער זיין חוב גענוג געטאן. יעדערער מיינט, אז ער גיט וויפיעל זיין חוב וואלט געוועזען. פאר יעדער הילפס־טעטיגקייט איז דערפאר אלעמאל פארהאן די סכנה אבגעשוואכט און ערמידעט צו ווערען. עס איז דערפאר אונזער פליכט, דער מענשליכער און יודישער חוב יעדערן פון אונז שטענדיג צו דערמאהנען: עס איז נאך פיעל צו ווייניג געטהון געווארען פאר אונזערע אומגליקליכע ברידער און שוועסטער, פאר אונזערע הונגעריגע עלטערן, פרויען און קינדער. צו גרויס איז די נויט און צו טרויעריג איז די לאגע. נאך יאהרען־לאנג וועט אונזער פאלק מוזען אנווענדען די גרעסטע ענערגיע פאר אונזער הילפס־ארבייט, כדי צו ראטעווען פון אונטערגאנג, פון קראנקהייט און עלענד, די גרויסע יודישע פאלקסמאסען.

זאל די יודישע עפענטליכקייט וויסען, אז די יודישע וועלט פערפאלגט מיט א גרויסען אינטערעס דאס יודישע עפענטליכע לעבען אין סקאנדינאוויען. מען הערט זיך צו און מען זעהט זיך ערנסט צו, צו אלץ דאס וואס און ווי די יודען אין נייטראלען סקאנדינאווישען צענטרום טהוען זייער חוב צו זייערע הונגעריגע ברידער. עס איז זעהר בעצייכנענד, אז דער בעריכט פון „פאלקס־הילף" נומער 1 וועגען דער הילפס־טעטיגקייט אין סקאנדינאוויען איז איבערגעדרוקט געווארען כמעט אין דער גאנצער יודישער פרעסע אין פוילען און גאליציען. אונזערע ברידער ערווארטען פון אונז, אז מיר וועלען זיך ניט בעגנוגענען דערמיט, וואס מיר וועלען זייערע הילף־רופען און זיפצען פערשפרייטען און מודיע זיין ווייטער צו דער יודישער וועלט — אונזערע ברידער ווארטען דערויף, אז מיר אליין זאלען זיך בעטייליגען אין דער פאלקס־הילף, מיט אלע אונזערע כחות, מיט דער גאנצער ענערגיע און מיט אונזער גאנצען מיטגעפיהל, וועלכער עס האט ארויסגערופען ביי אונז אונזער בלוטיגע פאלקס־טראגעדיע.

באלד הויבט זיך וויעדער אן דאס געזעלשאפטליכע לעבען אין סקאנדינאוויען. מיר האפען, אז צו גלייך וועט זיך ביי אונז דערנייערן די הילפס־ארבייט מיט א פרישער בעגייסטערונג און מיט א נייער קראפט. מיר מוזען פערשטארקען און בעפעסטיגען אונזער ארגאניזאציאנס־ארבייט. עס טאר ניט זיין אין אונזער געזעלשאפט קיין איינציגער, וועלכער זאל זיך ניט בעטייליגען אין דער פאלקס־ארבייט. מיר וויסען: אין סקאנדינאוויען זיינען פארהאן נאך גענוג הילפס־מעגליכקייטען, גענוג פינאנציעלע כחות. מיר מוזען די גאנצע יודישע בעפעלקערונג פון סקאנדינאוויען ארגאניזירען אונטער דעם לאזונג: העלפט אונזערע ברידער!

לאמיר געדענקען דעם דאזיגען לאזונג איבעראל וואו מיר זיינען און אין אלץ וואס מיר טהוען. זאל נאר יעדערער פון אונז געדענקען, אז דורך דעם וואס עס געלינגט אונז גליקליכערווייזע צו שיקען פאר אונזערע ברידער לעבענסמיטעל אנשטאט געלד — האט אונזער הילף א דרייפאכען און פיערפאכען מאטעריעלען ווערט.

בעת די גאנצע וועלט האט מיט בעוואונדערונג געזעהען מיט וואס פאר א גרויסער בעגייסטערונג דאס יודישע פאלק האט זיך אויפגעוואכט צו דער זעלבסט־הילף, צו אונזער גרויסער פאלקס־הילף, האבען אלע געזאגט: דאס איז די גרעסטע מענשליכע און יודישע זעלבסט־אכטונג.

לאמיר דערפאר זארגען, אז די ארבייט פאר אונזערע ברידער זאל ווערען א געדענקבלאט פון כבוד און אכטונג פאר די יודען אין סקאנדינאוויען.

א דאנק פון דער יודישער געמיינדע אין לאדז.

א בריעף פון ציוניסטישען אקציאנס־קאמיטעט צום סקאנדינאווישען צענטראל־הילפס־קאמיטעט:

זעהר געעהרטע הערען!

פון פארשטאנד פון דער יודישער קהלה אין לאדז האבען מיר בעקומען א בריעף פון 23־טען אויגוסט. אין דעם דאזיגען בריעף בעשטעטיגט די לאדזער קהלה דעם עמפפאנג פון אונזער בריעף פון 15־טען אויגוסט, אין וועלכען מיר האבען מודיע געוועזען דער געמיינדע וועגען די 300 קעסטלעך קאנדענזירטע מילך. דער געמיינדע־פארשטאנד בעט אונז אייך ארויסצוזאגען, אינ׳ם נאמען פון די ארימע אין דער שטאדט לאדז, דעם טיעפגעפיהלטען דאנק פון דער געמיינדע.

תיכף ווי די מילך וועט אנקומען וועט זי פערטיילט ווערען אויף די פון אייך געווינשטע אופנים״.

דער דאזיגער בריעף פון ציוניס.־קאמיטעט בעציהט זיך אויף דעם טראנספארט פון 300 קעסטלעך קאנדענזירטע מילך, וועלכע זענען אבגעשיקט געווארען אין אויפטראג פון די הילפס־קאמיטעטען אין שטאקהאלם און קאפענהאגען מיט׳ן אנווייז, אז די מילך זאל קדם־כל פערטיילט ווערען פאר קינדער־היימען און שפיטאלען. א טייל פון דעם דאזיגען מילך־טראנספארט (100 קעסטלעך) זאלען געהען קיין קאליש, פעטראקאוו און אין אנדערע קלענערע ערטער וואו די נויט איז זעהר גרויס.

געדענקט, עס קומט דער ווינטער שיצט אונזערע ברידער פאר הונגער און קעלט!

בענדין.

די נייע לאגע וואס ס'איז בעשאפען געוואָרען ואך דעם ווי די רוסישע מאכט האט פערלאזען בענדין, האט געטראפען די בענדינער ארבייטער, סיי די פוילישע סיי די יודישע, נישט ארגאניזירט, אוןביים לעזען די וויכטיגסטע פראגען, וואס דאס לעבען האט ארויסגערוקט האבען זיי זיך געפונען אין א קריטישען צושטאנד.

מיט דער צייט אבער איז דאך געלונגען דער קליינער צאהל ארגאניזירטע ארבייטער פיעל־וועהניג אופצוטהון.

בעת די וואהלען פון בירגער קאמיטעט, האבען די ארבייטער אויסגעוועהלט 6 פארשטעהער.

דער בירגער קאמיטעט האט לכתחילה קיין פארשטעהער פון די ארבייטער ניט געוואלט צולאזען, אבער נאך א שווערען קאמפף זענען דאך פון די 6 אויסגעוועהלטע צוויי אריין אין קאמיטעט.

ווען א דאנק דער ארבייטסלאזיגקייט האבען זיך די ארבייטער געפונען אין נויט, האט זיך אנגעהויבען א מאסען עמיגראציע קיין דייטשלאנד.

שפעטער איז א דאנק די אנשטרענגונגען פון די בעוואוסט־זיניגע ארבייטער געשאפען געווארען א צענטראל פערמיטלונגס־ביורא אין סאסנאוויץ מיט אבטיילונגען אין בענדין און אין די ארומיגע קלענערע שטעדטלעך.

דאס ביורא שטעהט אין דירעקטע בעציהונגען מיט די אונטערנעהמער און מיט ארבייטער־ביוראס אין דייטשלאנד. דאס ביורא שיקט די ארבייטער נור דאן, ווען די ארבייטס־בעדינגונגען זענען פאר זיי גינסטיג און פערזיכערט זיי גלייכצייטיג מיט ענטשפרעכענדע קאנטראקטען.

דאס ביורא פערטיידיגט אויך די ארבייטער ווען זיי ווערען אין וועלכער נישט איז הינזיכט בעליידיגט א. ד. גל.

דורך דער פערמיטלוג פונ'ם ביורא האבען עמיגרירט א מאן 20 טויזענד.

די ארבייטער האבען דא געעפענט א טייהויז, פאר דריי אהאלב קאפ. בעקומט אנ'ארבייטער, א מיטגליד פין טיי־הויז אזיסע גלאז טיי מיט א פערטעל פונט ברויט. א זעלכע פארציעס בעקומט מען נאר 2 מאל טעגליך.

מיטגלידער זענען פארהאן 120 יודישע און 10 פוילישע.

דער דעפעציט ווערט געדעקט טיילווייז דורך דעם יודישען ווירטשאפטליכען קאמיטעט און טיילווייז דורך פרייוויליגע אבצאהלונגען און פערשידענע אונטערנעהמונגען. ביים טייהויז עקזיסטירען אבענד־קורסען צום לערנען אין יודישער שפראך פויליש, אריפמעטיק און יודיש די קורסען ווערען זעהר גוט בעזוכט.

ווילנא.

די ערשטע ארבייטע־קיך ביי די ווילנער פראפ. פעראיינען האט זיך געעפענט דעצעמבער 1914. זי איז אויסגערעכענט געוועזען אויף 500 עסער: 300 ארבייטסלאזע, וועלכע צאהלען גאר נישט און 200 ארבייטענדע, וועלכע בעצאהלען דעם זעלבסט־קאסט פון מיטאג. ביז דער אקופאציע פון ווילנא איז ארויסגעגעבען געווארען אויף אזא אופ'ן 102'105 מיטאגען. פון זיי 53'278 געצאהלטע און 48'827 אומזיסטע. דער מיטאג איז בעשטאנען פון פלייש, זופ, קאשע און ברויט און האט געקאסט 17 קאפ.

כדי צו האבען די מעגליכקייט ארויסצוגעבען וואס מעהר מיטאגען ביי די בעשרענקטע געלד־מיטלען, וועלכע די קיך האט געהאט אין איהר רשות איז בעשטימט געווארען: 1) פערקלענערן דאם קאסט פון מיטאג: 2) טיילען די עסער נישט נאך 2 קאטאגאריעס: געצאהלטע און אומזיסטע, נור אין 3: גאנץ געצאהלטע פאר ארבייטענדע, האלב געצאהלטע פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען נאך קליינע ערשפארנייסען און אומזיסטע פאר אין גאנצען נויטבעדערפטיגע.

צייט פון דער אקופאציע, פון מאנאט סעפטעמבער 1915 ביז מערץ 1916 האט די קיך ארויסגעגעבען 251'231 מיטאגען פון זיי געצאהלטע 37,163, האלב געצאהלטע 33,488 און אומזיסטע 180,580.

אחוץ דעם האט די קיך פאר סעפטעמבער און אקטאבער מאנאט ארייסגעגעבען פאר די, וועלכע האבען נישט געהאט די מעגליכקייט בעקומען מיטאגען נאהנט ביז 60,000 אבענדברויטען, וועלכע זענען בעשטאנען פון טיי מיט ברויט. צוליעב מאנגעל אין געלד האט די קיך די אבענדברויטען געמוזט אבשטעלען.

ווארשא

לויט דעם בעריכט פון דער ווארשאווער שטאדטישער פארטיילונגס־קאמיסיאן זענען ביז צום אפריל 1916 אונטערשטיצט געווארען 37'604 פאמיליען וועלכע בעשטעהען פון 136'375 מענשען. דעם 1 מאי 1916 האבען ערהאלטען אונטערשטיצונג 28'628 פאמיליען (103'947 מענשען).

עס איז אויך געמאכט געווארען א סטאטיסטיק פון די דאזיגע פערזאנען און האבען זיי פאלגענדע בעשעפטיגונגען: ארבייטער 6068, האנדווערקער (אהנע גענויע בעצייכנונג) 2764, קעלנער און פארטיערס 2240, שניידער און שניידערקעס 2228 לעדערארבייטער 1705, קאמיען 1516, הויזדינער און דינסטען 1468 בוי־ארבייטער 1122, האלצארבייטער 1117, מעטאל־ארבייטער 797, גאלאנטעריעארבייטער 373, פוהרלייט 898, אהנע בעשטימטע בעשעפטיגונג 5289 א חוץ דעם זענען נאך 1633 אינטויגליך צו ארבייט און 1090 רעזערוויסטען־פאמיליען.

די ווארשאווער יודישע גמינע האט בעקומען פון בערלינער הילפס־פעראיין פון דייטשע יודען 186 טויזענד רובעל. (אין צוויי ראטעס 114 טויזענד און 72 טויזענד). דאס געלד איז ערהאלטען געווארען פון אמעריקא און איז ספעציעל בעשטימט פאר די ווארשאווער איינוואוינער. אונטערשטיצונג פאר די אנדערע פראווינץ שטעדט איז געשיקט געווארען דירעקט.

* * *

ביי א געהויבענער שטימונג איז קירצליך אין דער אנוועזענהייט פון פארשטעהער פון געזעלשאפטליכע טהוער, פארשטעהער פון דער פרעסע און פיעל איינגעלאדענע געסט פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער ערשטער ארבייטער קיך אין פראגע (ברוקאווא 13), וואס איז געגרינדעט געווארען דורךדעם יודישען ארבייטער־היים. די ערעפנונגס־רעדע האלט ה' מאזעס, וועלכער ווייזט־אן אויף די נוצען, וואס די קיך וועט ברענגען די פראגער יודישע ארבייטער און וועלכע דארף היינען אלס זייער היים.

נאך די רעדעס האט זיך דער עולם אויסגעזעצט ארום די שען־סערווירטע און מיט בלומען־דעקארירטע טישען און מ'האט אנגעהויבען ארויסצוגעבען דעם ערשטען מיטאג, וואס בעשטעהט פון אטעלער זופ און אפיערטעל פונט ברויט פאר 2 קאפ.

נעכטען האט מען ארויסגעגעבען נישט מעהר ווי 600 מיטאגען. די צאהל פערשריבענע צום עסען איז אבער פיעל גרעסער—און דאס בעווייזט שוין, ווי נויטווענדיג די דאזיגע קיך איז געוועזען פאר די פראגער יודישע ארבייטער. שפעטער וועט די קיך ארויסגעבען 1250 מיטאגען טעגליך.

פון אינפארלאציאנס־ביורא.

דאס אינפארמאציאנט־ביורא פאר יודישע עמיגראנטען אין ווארשא, האט די טעג דערהאלטען פון נויארקער יודישען הילפס־קאמיטעט אנ'עדך 500 מארק פאר פויערען אין פערשיעדענע דערפאר. נישט האבענדיג די מעגליכקייט דאס געלד איבערצושיקען דירעקט צו די פויערען, ווייל אין די דערפער איז נישט פערהאן קיין פאסט־אבטיילונגען, האט דאס אינפארמאציאנס־איורא איבערגעגעבען דאס דערהאלטענע געלד העם „הויפט אויפזיכטס־ראט, וועלכער וועט דאס איבערגעבען הי פ יערן דורך דער פערמיטלונג פון איהרע דארפישע דעלעגאטען.

די ארבייטער־קיכען אין לאדז.

די 21 לאדזעד ארבייטער קיכען האבען יעצט פערעפענטליכט זייער בעריכט פאר דעם ערשטען האלביאהר פון 1916, אין גאנצען זענען ארויסגעגעבען פאר דער צייט 518 '2'604 מיטאגען, פון וועלכע 491 '2'200 זענען געוועזען בעצאהלטע און 404'027 אומזיסטע דערפון 151985 אן שולקינדער. די מיטאגען האבען געקאסט 172'001 רובעל און די הכנסה 345 66 רובעל, אויף אזא אופן האבען די קיכען א דעפיציט פון 105'661 רובעל.

די לאדזער פוילישע צייטונג „פאלאק קאטאליק" פון 19 יוני טיילט מיט, אז עס איז אנגעקומען פון ק א פ ע נ ה א ג ע ן 1650 מארק פאר די יודישע ארבייטער קיכען.

פון מאנטאג דעם 26 יוני אן ווערט אין די 8 מעהל געשעפטען פון דעם קאמיטעט צו פארטיילען ברויט און מעהל דער פרייז פאר א פוילישע פונט ו ו י י צ ע נ מ ע ה ל 14 ק א פ ע ק ע ן א ד ע 24 פ ע נ י ג בעשטימט.

דער לאדזער קאמיטעט פאר פארטיילונג פון ברויט און מעהל פערקויפט יעדען חודש 400 25 זאק קארן. און ווי צענמעהל מיט ביימישונ'ג פון אנדערע סארטען צום דורכשניטפרייז פון 13 מארק: דער פרייז פאר ריינע ווייצענמעהל יז 36 מארק פאר 100 קילא.

הילף פון אמעריקא

אין ניויארק איז טיט א קורצער צייט צוריק פארגעקומען א גרויסע יודישע פערזאמלונג און עס איז בעשלאסען געווארען צו שיקען אין גיכען גרעסערע סומעס פאר די נויטליידענדע יודען. עס איז בעשטימט געווארען צו שיקען פאר פוילען 100 טויזענד דאלאר, פאר ליטא 150 טויזענד דאלאר און פאר גאליציען 100 טויזענד דאלאר.

רוהט ניט, העלפט ווייטער אונזערע הונגעריגע ברידער און שוועסטער!

Trykt i Jødisk Folketidendes Trykkeri, Larsbjørnsstræde 23.

אין די אקופירטע געביטען.

פינסק.

די יודען אין פינסק, אונטער דער דייטשער הערשאפט, געפינען זיך אין א גאר ניט גלענצענדער לאגע. די שטאדט איז בוכשטעבליך אבגעריסען פון דער איבעריגער וועלט. ניט מען קען פרייוויליג ארויספאהרען, ניט אריינפאהרען, קיין לעבענס־מיטלען זענען כמעט ניטא דאס וואס מען קריעגט יא אריין, קאסט געפעהרליך טייער. די ארמיניסטראציע איז קארעקט, אבער אונ׳רחמנות׳דיג שטרענג: פאר יעדער קלייניגקייט — א שווערע שטראף. דערצו קומט נאך די, פאר דער יודישער בעפעלקערונג, אונפערשטענדליכע פאליטיק, פון „איבערטראגען״ בעדייטענדע טיילען פון דער בעפעלקערונג פון די צום פראנט נאהענטע שטעדט, אין די ווייטערע טיילען פון פוילען. אויב איך וועל אויך צוגעבען, אז די גאנצע יונגע מענער בעפעלקערונג איז אוועקגעשיקט געווארען נאך דייטשלאנד, אלס קריעגס־געפאנגענע, וועט איהר האבען דעם לעצטען, טרוקענעם סך־הכל פון יודישען לעבען אין פינסק, וואס ווי איך גלויב, איז עהנליך צו די איבעריגע יודישע שטעדט און שטעדטלעך אי קריעגס־ראיאן פון ליטא.

די דייטשע אדמיניסטראציע האט געקראגען א בעפעהל, אז אין פינסק דארפען ניט מעהר זיין ווי 10,000 איינוואוינער. ביי זייער אנקומען האבען זיי געפונען 25 טויזענד. האבען זיי אלעמען פאטאגראפירט, ארויסגעגעבען פאספארטען און האבען אנגעהויבען ארויסשיקען די „איבערינע״ 15 טויזענד איינוואוינער.

די צאהל ארויסגעשיקטע פלעגט זיין 8—7 הונדערט א טאג. דער בירגער־קאמיטעט, וועלכער האט זיך ארגאניזירט פאר׳ן אנקומען פון די דייטשען האט פערוואלטעט מיט׳ן ארויסשיקען. געוועהנליך פלעגט מען ארויסשיקען די אריםערע. די אדמיניסטראציע פלעגט צוגרייטען די נעמען פון די וועלכע דארפען ארויסגעשיקט ווערען און דער קאמיטעט האט עס אויסגעפיהרט. די דייטשע באהן־פערוואלטונג האט געגעבען פאר דעם צוועק פראכט־וואגאנעס, די ארויסגעשיקטע האבען געליטען ביטערע קעלט. יעדער ארויסגעשיקטער פלעגט קריגען פון בירגער־קאמיטעט צוויי פונט ברויט, קליין געלד און פאר יעדען וואגאן מיט ארויסגעשיקטע א פאר ליכטלעך. אויב דער קאמיטעט האט אזוי גיך ניט געקראגען די גאנצע צאהל פערזאנען, וועלכע האבען בעדארפט ארויסגעשיקט ווערען פלעגען די דייטשע סאלדאטען לאזען זיך איבער די גאסען, כאפען מענשען, אנברעכען די ביינער און ארעסטירען. וואו־הין עס ווערען טראנספארטירט די ארויסגעשיקטע, איז געוועזען א סוד, מען האט אבער גערעדט, או מען שיקט זיי הינטער ווארשא, אויף יענער זייט ווייכסעל, ארום וואלאמין און נאווידוואר. די שווערע לאגע פון די ארויסגעשיקטע איז ניט צו בעשרייבען. די אורזאכען זענען דער בעפעלקערונג ניט געוועזען קלאר, מען האט גערעדט, אז די דייטשען פיהלען זיך ניט זיכער און ווילען ניט האבען אין קריעגס־פראנט א גרויסע ציוויל־בעפעלקערונג.

ביי אונז אין פינסק זענען די רוסען אין אלגעמיין געוועזען אנשטענדיג. דער קאמענדאנט איז געוועזען זעהר א פיינער מענש און פאר דער גאנצער צייט פון קריעג איז אין פינסק ניט פררצייכענט געווארען קיין איין געוואלדטהאט, רויבעריי אדער עפעס עהנליכעס.

אין שטאדט איז צו יענער צייט געוועזען א לעבעדיגער האנדעל, פינסק איז געוועזען פערבונדען מיט דער אויסערער רוסלאנד, דורך איהר באהן און׳ם בעריהמטען טייך פינא, אויף וועמעס נאמען עס רופט זיך די שטאדט. מען האט אלץ געקראגען צוגעפיהרט, יודען האבען צוגעשטעלט פערשידענע ארטיקלען צו דער ארמעע או בעלי־מלאכות האבען געארבייט אויף קאזיאנע בעשטעלונגען. סורק, מאטעריעל האט זיך די בעפעלקערונג געפונען אין א גוטען צושטאנד.

עס זענען געוועזען מענשען, וועלכע האבען א דאנק דער מלחמה געמאכט גרויסע פערמעגענס.

ווען די רוסישע ארמעע איז אבגעטראטען, זענען אויך ניט אנגעווענד געווארען די מיטלען, וועלכע מען האט בענוצט אין אנדערע פלעצער. די שטאדט איז געבליבען גאנץ, אונבעשעדיגט. געהאט האבען זיי אפילו בעפעהלען אויפצורייסען אלע געזעלשאפטליכע געביידעס, פאבריקען און א. ז. נאר אזוי ווי דער צוריקטרעט איז געוועזען פלוצלונג, איז עס ניט אויסגעפיהרט געווארען. פון אלע געביידעס איז נאר דער וואקזאל פערניכטעט געווארען, אויך זענען די מאשינען פון די עטליכע פאבריקען צוגענומען געווארען.

פאר די דייטשען האט די בעפעלקערונג ניט געהאט קיין שרעק, מען האט געוואוסט, אז די דייטשען וועלען ניט טהון אזוינס, וואס זאל שעדיגען אדער שלעכטס טהון דער ציווילער בעפעלקערונג. און ווירקליך, קיין גוואלדטאטען זענען פון די דייטשען ניט בעגאנגען געווארען. די האנדלונג אין אלגעמיין א קארעקטע, אבער אנ׳אונ׳ברחמנות׳דיגע. די פאליטיק און די ציעלען, וועלכע די דייטשע מאכט האט זיך געשטעלט ווערען דורכגעפיהרט מיט דער גרעסטער דייטשער פינקטליכקייט, אבסאלוט זיך ניט רעכענדיג ווי ווייט עס ריהרט אן די בעפעלקערונג.

ס׳איז שלעכט דער לעבען יעצט, אבער נאך גרעסער איז די מורא פאר דער צוקונפט. דאס איז דער געפיהל פון דער יודישער בעפעלקערונג. די איינציגע האפנונג אין אמעריקא קריגען שטיצע פון אמעריקא און האבען דאס גליק, נאכ׳ן קריעג, אנקומען אין אמעריקא—דאס איז דער וואונש פון גרעסטען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג.

(דער „טאג״, ניו־יארק).

אין פערשידענע געגענדען פון ליטא זענען איצט בעשעפטיגט א גרויסע צאהל יודישע ארבייטער, מעהרסטענטייל פון לאדז, טיילווייז אויך פון ווארשא. ביי דער שאסע און באהן־ארבייט. זיי בעמיהען זיך אין איניגע פונקטען שאפען ארבייטער־אינסטיטוציעס—קיכען, טיי־הייזער, לעזע־זאלען א. דגל. וועלכע זאלען זיי געבען די מעגליכקייט צו פערגרינגערען זייער לאגע און פערברענגען פראדוקטיוו דאס ביסעל פרייע צייט, וואס זיי האבען.

וואלקאוויסק.

אויפ׳ן וועג פון ביאליסטאק ביז וואלקאוויסק ארבייטען איבער 4000 ארבייטער ביים שאסע און דער באהן־ליניע. די ארבייט ביי דער באהן ליניע בעשטעהט אין איבערטראגען שינעס, שטיינער, זאמד און דגל.

ביי דעם שאסע בעשטעהט די ארבייט אין רייניגען דעם וועג פון שנעע, זאמד און בלאטע און אויסגלייכען די גריבער. צווישען די ארבייטער זענען פאראן די מעהרהייט יודישע ארבייטער פון לאדז פון פערשידענע פאכען, ווי וועבער, זאקען־מאכער, פאפיער־ארבייטער און אנדערע. עס ארבייטען אויך א סך פרויען־ארבייטערינס פון לאדז, וועלכע טוען די זעלבע ארבייט, וואס די מענער־די ארבייטער, וואס ארבייטען נאהענטער צו דער שטאדט — וואהנען אין שטאדט און קומען אלע טאג א היים, אזעלכע זענען פאראן א פאר הונדערט.

מיט דער מיטווירקונג פון די שטאדטישע ארבייטער האבען דא די לאדזער ארבייטער, אין אנפאנג דעצעמבער פאריגען יאהר, געגרינדעט אנ׳ארבייטער־קיך מיט א טיי־האלע און א לעזע־זאל. די קיך מיט דער טיי־האלע געפינען זיך אין איין וואהנונג און דער לעזע־זאל אין א צווייטער וואהנונג—ביידע אויף דער ברייטער גאס.

די קיך גיט ארויס 150 מיטאגען טעגליך צו 4 קאפ. א מיטאג בעשטעהט פון א טעלער זופ מיט א האלב פונט ברויט, א גלאז טיי קאסט דריי קאפ. דורכפאהרענדע ארבייטער בעקומען מיטאגען און טיי אומזיסט. בעזוכען דעם לעזע־זאל קאסט איין קאפיקע, די סומע געהט אויפ׳ן פאנד איינצוקויפען נייע ביכער. קיין דעפיציטען האט די קיך און די טיי־האלע נישט, ווייל דער בירגער־קאמיטעט גיט דער קיך אלע נויטיגע פראדוקטען פאר א העלפט פון קאסטען פרייז.

מיט א צייט צוריק האבען די ארבייטער איינגעארדנעט א ליטעראריש־מוזיקאלישן אבענד וועלכער האט געגעבען 100 מארק הכנסה, די סומע געהט אויף צו דעקען די קאסטען, וואס ווערען זיין ביים גרינדען א קולטור־געזעלשאפט—וועלכע עס האלט זיך ביים גרינדען.

בכלל איז דאס לעבען ביי דער דאזיגער ארבייט נישט זעהר לייכט.

גראדעק.

ארום דעם שטעדטיל ארבייטען איבער 800 ארבייטער—איי פערשידענע שאסע־ארבייט. די גרעסטע טייל בעשטעהט פון לאדזער און ווארשאווער יודישע ארבייטער.

פראדוקטען קריגט מען צו קויפען אין דער דייטשער מיליטער־קראם. די צוויי מארק זענען קוים גענוג אויף איבערצולעבען דעם טאג, דערפאר ווייל פראדוקטען זענען טייער. די ארבייטער, וואס געפינען זיך נאהנטער צום שטעדטיל, פראיעקטירען איצט צו גרינדען אנ׳ארבייטער־קאנסום־פעראיין. אויך פראיעקטירען זיי צו גרינדען גאר אין גיכען אנ׳ארבייטער־קיך. צו דעם צוועק פערשטענדיגען זיי זיך איצט מיט די ארבייטער פון וואלקאוויסק, וואס געפינט זיך 8 מייל פון אונז.

זעלווע.

נישט וויט פון אונזער שטעדטעל ארבייטען ביי שאסע־ארבייט איניגע הונדערט יודישע ארבייטער פון לאדז. א גרויסער טייל פון זיי וואוינט אין שטעדטעל גופא. דא נישט לאנג האבען זיי בעשלאסען צו גרינדען א ביבליאטעק און א לעזע־זאל פאר די ארבייטער פון שאסע אין האבען אנגעהויבען זאמלען צו דעם צוועק ביכער.

ביאליסטאק.

די לאדזער ארבייטער, וואס ארבייטען אויף׳ן שאסע פון סאקאלקע ביז ביאליסטאק האבען בעשלאסען צו עפענען אין ביאליסטאק נישט ווייט פונ׳ם שאסע אנ׳ארבייטער־קיך, צו דעם צוועק האבען זיי זיך פערשטענדיג מיט דער ביאליסטאקער „ארבייטער־קיך״, וועלכע האט שוין פארגענומען די נויטיגע שריט די קיך צו גרינדען.

באראנאוויטש.

די גרעסטע טייל פון די היעגע ארבייטער זענען אוועק אויף פערשידענע מיליטער־ארבייט. די קליינע צאהל, וואס איז איבערגעבליבען, געפינט זיך אין זעהר א שלעכטער לאגע. פראדוקטען זענען ביי אונז זעהר טייער און ברויט איז גאנץ אפט בכלל נישט צו בעקומען. די ארבייטער, וואס ארבייטען ביי דער שטאדט אויף דו שאסען, האבען מיט א צייט צוריק געגרינדעט אנ׳ארבייטער־קיך, וועלכע האט זיך אבער צוליעב מאנגעל אין געלד געמוזט פערמאכען. איצט בעמיהען מיר זיך ווידער די קיך צו עפנען.

העלפט אונזערע ברידער!

יודען אין סקאנדינאוויען!

מיר ווענדען זיך צו אייך מיט א ערנסטען און דרינגענדען רוף:

רוהט ניט, העלפט ווייטער אונזערע הונגעריגע ברידער און שוועסטער!

מיר הערען טאג־טעגליך איין וועה־געשריי: צו גרויס איז די נויט, צו ווייניג די הילף. די מיליאנען פון יודען שטארבען פון הונגער און נויט.

אונאויפהערליך מאכט דער הונגער־טיפוס א תל פון גאנצע שטעדט און שטעדטלעך, מאססענווייז שטארבען אויס אונזערע קינדער. טרויעריגע בעריכטען בעקומען מיר איבער די אלגעמיינע לאגע פון די יודען אין פוילען און ליטא, און מיר הערען נאר איין געשריי:

יודען ראטעוועט!

דערפאר ווענדען מיר זיך נאך א מאל צו אייך, יודען אין סקאנדינאוויען, איבערגעבענדיג אייך דעם טרויעריגען גרוס פון אונזערע ברידער:

העלפט אונזערע ברידער!

מיט א געפיהל פון טיעפער צופריעדענהייט האבען מיר אלע קאנסטאטירט, מיט וואס פאר א ליעבע און בעגייסטערונג די יודען אין סקאנדינאוויען האבען אויסגעשטרעקט א הילפס־רייכע האנד פאר אונזערע אומגליקליכע ברידער. אין קאפענהאגען און אין שטאקהאלם זיינען געזאמעלט געווארען גרויסע סומען, אין קריסטיאניא ארבייט דער קאמיטעט מיט איבערגעבענהייט און אויך פון דער פראווינץ קומען אן ידיעות, אז איבעראל גרייט מען זיך ענערגיש צו דער הילפס־ארבייט.

מיר מוזען אבער דערמאנען, אז דאס אלץ איז נאך ווייניג. אהן אויפהער מוזען מיר ארבייטען פאר דער גרויסער „פאלקס־הילף". ניט איין טאג טאר פארבייגעהן אין לעבען פון דעם רוהיגען סקאנדינאווישען יודענטום, וואו עס זאל ניט עפעס וואס געטהון ווערען פאר אונזער גרויסער נאציאנאלער הילפס־ארבייט.

אונזער רוף הייסט:

לחם לרעבים! ברויט פאר די הונגעריגע!

דאס איז אונזער גרעסטער און הייליגסטער חוב. קיינער פון אונז טאר ניט פערגעסען די דאזיגע פליכט.

סקאנדינאווישער צענטראל־הילפס־קאמיטעט פאר די נויט־ליידענדע יודען פון דער מלחמה.

די סקאנדינאווישע הילפס־קאנפערענץ.

אויף איניציאטיווע פון דעם קאפענהאגענער „הילפס־קאמיטעט פאר די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה" איז איינגערופען געווארען אין קאפענהאגען א קאנפערענץ פון פערטרעטער פון הילפסקאמיטעטען און אנדערע יודישע ארגאניזאציעס אין סקאנדינאוויען.

די ערעפנונג פון דער קאנפערענץ איז פארגעקומען דעם 29־טען מאי אין אווענד אין אנוועזענהייט פון א צאהלרייכען פובליקום און א גרויסע צאהל איינגעלאדענע געסט. עס זענען געוועזען פערטרעטער פון די פאלגענדע פונקטען. שטאקהאלם, מאמלע, געטערבארג (שוועדען), כריסטיאניא, טראנדהיים (נארוועגען), קאפעגהאגען.

נאכדעם ווי דער פארזיצענדער פון קאפענהאגענער הילפסקאמיטעט ה' ש פ י ל פ א ג על האט בעגריסט די קאנפערענץ ווערט ערטיילט דאס ווארט דעם ה' פראפעסאר ס י מ א נ ס ע ן, וועלכער האט אויף א העכסט ריהרענדען אופן געשילדערט די טרויריגע לאגע פון די יודען אין די אקופירטע געגענדען. דער געעהרטער רעדנער האט אויך איבערגעגעבען א קורצען בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון די דענישע יודען אויף דעם געביעט פון דער הילפסאקציאן און וועגען די שריט, וועלכע זענען געמאכט געווארען צו בעקומען ערלויבניש צו שיקען לעבענס־מיטלען אין די אקופירטע געגענדען.

אלס צווייטער רעדנער טרעט אויף ה' וו. ג ר א ס מ א ן. געבענדיג אן איבערבליק איבער די איצטיגע יודישע לאגע געהט דער רעדנער אויך איבער צו די צוקונפט און ווייזט אן, אז אויף מארגען נאך דער מלחמה וועט די לאגע אויך זיין זעהר טרויריג, ווייל דאס צושטערטע און רואינירטע יודישע פאלק וועט אויף'ס ניי מוזען אנהויבען דעם קאמפף אחר זיין עקזיסטענץ. דערפאר דארף זיין די אויפגאבע פון דער קאנפערענץ, א חוץ די ארגאניזאציע פון איצטיגע גיכע הילף, חיי שעה, אויך די בעהאנדלונג פון דער פראגע וועגען א ברייטע פאלקס־הילף אויף שפעטער.

דער לעצטער רעדנער פון ערשטען טאג ה' א. ט ר א צ ק י בעהאנדעלט די נאהענטע אויפגאבען פון דער קאנפערענץ און ווייזט אן אין א קאנקרעטען אופן, וועלכע ארבייט מוז איצט געטהון ווערען.

דער צווייטער טאג, 30־טען מאי, הויבט זיך אן מיט די בעריכטען פון די ארטיגע הילפס־קאמיטעטען. עס רעדען די פאלגענדע הערען:

ש פ י ל פ א ג ע ל (קאפענהאגען), ג ר י נ ג א ר ד (שטאקהאלם), פ ר י ש ט (מאלמע), פ ל ט י א ל (טראנדהיים), ג ר ו ז ד (כריסטיאניא) און ר א ק (געטערבארג).

דערנאך האלט ה' ט ר א צ ק י א רעפעראט וועגען די ארגאניזאציע פון צענטראל־קאמיטעט און זיינע פונקציאנען.

פאר דעם פראקטישען רעזולטאט פון דער קאנפערענץ קען מען בעצייכענען די שאפונג פון דעם צענטראל־קאמיטעט צו וועלכען עס געהערען פון קאפענהאגען, שטאקהאלם, כריסטיאניא און געטערבארג. די אויפגאבע פון דעם דאזיגען קאמיטעט בעשטעהט אין דעם, צו פעראייניגען אין סקאנדינאוויען די גאנצע הילפס־אקציאן פאר די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה.

א חוץ דעם זענען אין פערלויף פון דער קאנפערענץ גרינדליך בעהאנדעלט געווארען סיי די היינטיגע יודישע לאגע אין די אקופירטע געגענדען און סיי די צוקינפטיגע לאגע נאך דער מלחמה.

אין צייטווייליגען צענטראל־קאמיטעט זענען געוועהלט די הערען: ט ר א צ ק י, ק א ג א ן, ו ו י ט ק י ן (קאפענהאגען); ז א ל ק י נ ד, ג ר י ב ע ש א ק (שטאקהאלם); ג ר ו ז ד (כריסטיאניא); ר א ק (געטעבארג).

די קאנפערענץ האט אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציאנען:

1

די קאנפערענץ בעשליסט צו ארגאניזירען אלע רוסישע יודען, וועלכע וואהנען אין סקאנדינאוויען צו א געמיינזאמע ארבייט לטובת די יודען אין די רוסישע אקופירטע געביטען און גרינדעט צו דעם צוועק א צענטראל־קאמיטעט גלייכצייטיג ערקלעהרט די קאנפערענץ, אז איהר ענדציעל בעשטעהט אין דעם, צו פעראייניגען דאס גאנצע סקאנדינאווישע יודענטום.

2

די קאנפערענץ בעשליסט צו גרינדען א צייטווייליגע צענטראל־ביורא, כדי צו פעראייניגען די טעטיגקייט פון אלע הילפס־קאמיטעטען אין סקאנדינאוויע פאר די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה און צו גרינדען נייע קאמיטעטען וואו אזעלכע זענען נאך ניט פארהאן.

3

דער צייטווייליגער צענטראל־קאמיטעט מוז איינרופען נאך א געוויסער צייט, יעדענפאלס ניט שפעטער פון 3 חדשים, א צווייטע קאנפערענץ פון דעלעגירטע, וועלכע ווערען געוועהלט פון אלע צאהלער. די דעלעגירטע וועהלען דא א בעשטענדיגען צענטראל־קאמיטעט.

4

דער צייטווייליגער צ.־ק. בעשטעהט פון 7 מיטגלידער: פארזיצענדער, 2 וויצע־פארזיצענדע, גענעראל־סעקרעטער, קאססיר און 2 בעשטענדיגע מיטגליעדער. די דאזיגע 7 מיטגליעדער זענען פעראנטווארטליך פאר די גאנצע ארבייט פון קאמיטעט.

5

דער צ.־ק. געפינט זיך אין קאפענהאגען.

6

פון די מיטגליעדער פון צ.־ק. מוזען ווייניגסטענס 3 וואהנען אין קאפענהאגען, (פארזיצענדער, קאקסיר און סעקרעטער).

7

יעדער פון די ארטיגע קאמיטעטען וועהלט צו דער קומענדיגער קאנפערענץ 1 דעלעגירטען פון יעדע 40 צאהלער.

קאמיטעטען, וועלכע האבען ווייניגער פון 40 צאהלער שיקען אויך צו דער קאנפערענץ צו 1 דעלעגירטען

8

אלע געזאמעלטע געלדער פאר די יודען אין די אקופירטע רוסישע געביעטען ווערען געשיקט צום צענטראל־קאמיטעט.

9

דער צייטווייליגער צ.־ק. האט דאס רעכט צוצוציהען צו דער ארבייט זאכפערשטענדיגע פערזאנען.

10

נעהמענדיג אין בעטראכט, אז די הויפט־אויפגאבע פון די יודישע הילפס־ארגאניזאציעס אין סקאנדינאוויען איז די זאמלונג פון מעגליך גרעסערע געלדמיטלען פאר די נויטליידענדע יודען אין די מלחמה לענדער,

אז עס מוז דערצו געפיהרט ווערען א ברייטע פראפאגאנדע אויף מאסען־מיטינגען און אין דער פרעסע און, אז אלע יודישע הילפסארגאניזאציעס זענען מחויב שוין איצט צוגרייטען זיך צו דער הילפס־ארבייט נאך דער מלחמה, בעשליסט די קאנפערענץ:

א) ארגאניזירען אין אלע סקאנדינאווישע צענטערס מאסען־פארזאמלונגען (ניט ווייניגער ווי איינמאל א חודש).

ב) פערשפרייטען אין דער סקאנדינאווישער פרעסע ידיעות וועגען דער מאטעריעלער נויט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די אקופירטע געביטען.

ג) צו שאפען א ספעציעלען פאנד פאר דער הילפסארבייט נאך דער מלחמה.

ד) צו שאפען ביים צענטראל־קאמיטעט א ספעציעלע עמיגראציאנס־קאמיסיאן.

געדעקט די הילפס־ארבייט

Nr. 1 FOLKETS-HJÆLP

פאלקס־הילף

מיטטיילונגען

ארויסגעגעבען פון סקאנדינאווישען צענטראל־קאמיטעט פאר די נויטליידענדע יודען פון דער מלחמה.

ארדעס פון צענטראל־קאמיטעט:
Gl. Kongevej 27, København, Tlf. Vestør 4831

קאפענהאגען, דינסטאג כ"ד תמוז התרע"ו 25 Juli 1916

„פאלקס־הילף".

פאלקס־הילף"— דערמיט זאגען מיר ארויס אונזער גאנצען פראגראם פון די „מיטטיילונגען" וועלכע דער „צענטראל־קאמיטעט" הייבט אן ארויסצוגעבען. דאס יודישע פאלק האט שוין לענגסט בעוויזען, אז עס איז פאראן נאר איין קראפט, וועלכע איז ביכולת איהם צו געבען די מאכט דורכצוטראגען דעם טרויעריגען גורל, וועלכער איז אויסגעפאלען אויף איהם אין די איצטיגע שרעקליכע צייטען, — פאלקס־הילף, פ א ל ק ס־ה י ל ף. דאס איז ניט נור א לאזונג, א הילף־רוף, דאס איז דאס ב ע וו א ו ס ט ז י י ן פון א לעבעדיגען פאלק, וועלכער גלויבט אין דער קראפט פון זיין געגענווארט און זיין צוקונפט.

כדי אבער דער דאזיגער וויכטיגער לעבענספאקטאר, די פאלקס־הילף, זאל קענען פערווירקליכט ווערען אין זיין גאנצער גרויסקייט און אין זיין געזעלשאפטליכער בעדייטונג—דערצו מוזען מיר זיין א ר ג א נ י ז י ר ט. נאר מיט פעראייניגטע כחות קען אונזער ארבייט ווערען אנ'אמת'ע הילף פאר אונזער פאלק.

ארויסגעהענדיג היינט מיט זיינע ספעציעלע מיטטיילונגען פאר הער יודישער עפענטליכקייט אין סקאנדינאוויען, האט דער „צענטראל־קאמיטעט" פאר זיך צוויי אויפגאבען: א ר ג א נ י ז י ר ע ן און א י נ פ א ר מ י ר ע ן, צופעראייניגען אלע הילפס־קאמיטעטען און אקטיווע כחות אין סקאנדינאוויען און אויפצוקלעהרען די יודישע געזעלשאפט איבער די לאגע פון די מיליאנען פון אונזערע ברידער, וועלכע לעבען און ליידען אין די אקופירטע געביטען.

ארגאניזירענדיג אונזערע ארבי'טען אין סקאנדינאוויען און בעגרענצענדיג זיך אין אונזערע ארבייט אין די דריי סקאנדינאווישע מדינות גלויבען מיר דאך, אז מיר האבען די מעגליכקייט און די פליכט צו ברענגען פיעל נוצען דער הילפס־ארבייט בכלל, אויך אין אנדערע טיילען פון דער יודישער וועלט־סקאנדינאוויען שטעהט אין מיטעל־פונקט פון דער גרויסער אינפאר־מאציאנ'ס־ארבייט. ארום וועלכער עס גרופירט זיך איצט דער אינטערעס פון דער גאנצער פאליטישער וועלט. סקאנדינאוויען איז אויך דער צענטער, דורך וועלכען עס דרינגט דורך דער הילפס־רוף פון אונזערע ליידענדע פאלקס־מאסען צו דער גרויסער יודישער וועלט.

עס קען אונז צופאלען א גרויסע וויכטיגע ארבייט. אויספירליך און גענוי צו פערמיטלען אלץ דאס, וואס קומט פאר אינ'ם לעבען פון אונזערע אקופירטע פאלקס־מאסען, צו אונז אין סקאנדינאוויען דערגעהט צו ערשט זייער געשריי. מיר זיינען די ע ר ש ט ע , וועלכע דערהערען דעם טרויעריגען הילף־רוף.

עס ליגט דער פאר אויף אונז א חוב צו זיין די ערשטע און רופען, אינפארמירען און אויפקלערען פאר גרויסע און ווייטע שיכטען פון אונזער פאלק.

מיר ווילען ניט איבערטרייבען אונזערע כחות און אונזערע מעגליכקייטען. מיר גלויבען אבער, אז מיט דער דאזיגער ארבייט ערפילען מיר דאך א נאציאנאלען חוב פון סקאנדינאווישען יודענטום און אנוצליכע אויסגאבע פאר דער גאנצער יודישער הילפס־ארבייט.

מיר בעטען דער פאר אלע הילפס־קאמיטעטען אין סקאנדינאוויען, מיר בעטען אלע די וועלכע נעמען אנ'אקטיווען אנטייל אין דער ארבייט, זייער מאראלישע אונטער שטיצונג. אונזערע מיטטיילונגען זאלען בילדען די בעריכטען, וועלכע זאלען אבשפיגלען אלץ דאס וואס דאס סקאנדינאווישע יודענטום האט געטוהן פאר אונזער פאלק אין די צייטען פון זיין גרויסען חורבן. דער פאר איז עס נויטיג, אז אלע אקטיווע עלעמענטען אין סקאנדינאוויען זאלען אונז אונטערשטיצען מיט מאטעריאל און ארבייט. מיר ווילען, אז אונזערע מיטטיילונגען זאלען גרופירען ארום זיך אלע אונזערע מיטארבייטער, וועלכע ווילען אנאויפהערליך פארזעצען אונזערע הייליגע פאלקס־ארבייט.

מיר ווייסען, אז פיל ארבייטס מעגליכקייטען, זיינען אין סקאנדינאוויען פארהאן און מיר ווילען עס זאל ניט בלייבען ניט אויסגענוצט קיין איינציגע מעגליכקייט פאר דער הילף פון אונזערע ליידענדע ברידער. ד א ס וויל די „פאלקס־הילף".

אנ'ערקלערונג פון צייטווייליגען צענטראל־קאמיטעט.

אזוי ווי עס געפינט זיך א סתירה צווישען די ערשטע און צעהנטע רעזאלוציאן, האט דער צייטווייליגער צענטראל־קאמיטעט איינגערופען א בעראטונג פון ארטיגע כלל־טוער כדי אויפצוקלערען די דאזיגע פראגע און דערמיט אויסמיידען שטערונגען אין דער ארבייט פון קאמיטעט.

אין דער בעראטונג האבען אנטייל גענומען פאלגענדע הערר'ן: אויערבאך, אויסלענדער, ד"ר בערנשטיין, גילערסאן, וויטקין, טראצקי טראפאווסקי, מארק, נאחעמסאן, סל'אזבערג, פייגין, צעמאכאוו, קאגאן, ראזענבלום, שאר, שפילפאגעל.

די בעראטונג האט אנגענומען פאלגענדע ערקלערונג:

נעהמענדיג אין בעטראכט, אז די רעזאלוציעס, וועלכע זענען אנגענומען געווארען אויף דער קאנפערענץ זענען פארהאן איניגע ניט גאנץ קלארע פונקטען, געפינט די בעראטונג וועלכע איז פארגעקומען דעם 13 יוני, אז ביז צו דער נייער קאנפערענץ, האט דער צענטראל קאמיטעט דאס רעכט צו שיקען געלד אין די אקופירטע רוסישע געביעטען און אין ארץ־ישראל. אין דערזעלבער צייט בעאויפטראגט די בעראטונג דעם צענטראל־קאמיטעט דערפאר צו זארגען, אז די צוקינפטיגע קאנפערענץ זאל ענדערן די פונקטע פון די רעזאלוציעס אין דעם דאזיגען זין.

פון פוילען

פון 10 יוני אן ווערען איינגעפירט נייע שפייז־קארטען פון געלער פארב. דערמיט ווערען בטל די פריהערדיגע קארטען פון בלויער פארב.

לויט די נייע קארטען וועט מען אויף זיי קענען בעקומען די פאלגענדע נארמע פראדוקטען: א האלב פונט קאשע צו 10, 14 אדער 20 קאפ. א פארציע.

א פערטעל פונט ארבעס פאר 10 קאפ.

1 פונט באבעס 32 קאפ.

א האלב פונט קארטאפעל־מעהא אדער קוקורוזע פאר 20 קאפ.

איין פונט זאלץ פאר 6 קאפ.

איין אכטעל פונט קאווע פאר 26 קאפ. און איין אכטעל פונט ערנעהרונגס־קאווע פאר 5 א האלבע קאפ. א האלב פונט געהאקטען צוקער פאר 24 קאפ. א פונט ים־פיש, געזאלצענע אדער גערויכערטע פאר 35 קאפ. א פערטעל פונט קאשע „סאנא" פאר 9 קאפ. א פערטעל פונט ציקאריע פאר 10 קאפ.

די דאזיג שפייז־נארמע איז בעשטימט אויף דער צייט פון 10־טען ביז'ן 23־ טען יולי.